şehir

kültür sanat

MART-NİSAN 2021

ISSN: 2548-0081

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 1869

Şeyh Omuzu Güçlü

Bünyan Ulu Camii

Ahmet Emin Güven

II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi ve Hisarcık Suyu

39

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

www.kayseri.bel.tr

ŞEHİR KÜLTÜR SANAT
2021 SAYI: 39 (Mart-Nisan 2021)
Ücretsizdir
Yerel Süreli Yayın
ISSN: 2548-0081
E-ISSN: 2564-7113

İMTİYAZ SAHİBİ
Kayseri Büyükşehir Belediyesi adına
Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri
Hüseyin BEYHAN

GENEL YAYIN YÖNETMENİ ve SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Salih ÖZGÖNCÜ

YAYIN KURULU
Ahmet Selman AKYURT
Fehmi GÜNDÜZ
Erkan KÜP
Ayşe ÖNDER
Salih ÖZGÖNCÜ
Gürcan SENEM
Mustafa ERDOĞDU

FOTOĞRAF KURULU
Ali SARAÇOĞLU
Abdullah KOÇ
Faik ÇİFTÇİ
Fatih S. Mehmet ÇOLAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Ahmet Deniz DOĞAN

GÖRSEL YÖNETMEN
Ali SARAÇOĞLU

REDAKSİYON
Rumeysa ERSÖZLÜ

KAPAK FOTOĞRAFI
Emrah ŞAHİN

KAPAK TASARIMI
Ali SARAÇOĞLU

İLETİŞİM
Milli Mücadele Müzesi
Tacettin Veli Mah. İnönü Bulvarı No.72
38050 Melikgazi / KAYSERİ
t: (0352) 220 70 50 - 90
sehir38@kayseri.bel.tr
www.kayseribusam.com

şehir
kültür sanat

YAPIM
bilge tasarım atölyesi

Barbaros Mahallesi Oymak Caddesi
Sümer Hukuk Plaza A-Blok No: 8 Kat: 10/55
Kocasinan - Kayseri
t: +90 352 221 16 16
bilgi@bilgegrafik.com

TASARIM
Ahmet Deniz DOĞAN
Şerife BOZDAĞ

İLLÜSTRASYON
Şerife BOZDAĞ (sf. 6, 14)

BASKI
Orka Matbaacılık, İnecik Mah.
Çırağan Sk. No: 4 Melikgazi / KAYSERİ
info@orkamatbaa.com
T.: +90 352 322 17 00

Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf ve illüstrasyonların elektronik ortamlar da dahil olmak üzere çoğaltılma hakları yalnızca Kayseri Büyükşehir Belediyesine aittir. Yazılı izin olmadıkça makul alıntılar dışında bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması yasaktır. Yayımlanan yazıların hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergimiz TÜRDEB -Türkiye Dergiler Birliği üyesidir.

▲ F: İsmail Develioğlu - Filamingo

başkandan...

Şehir'imizden Selamlar

Kış nasıl içinde baharı saklarsa bahar da bolluğu ve bereketi içinde taşır. Onun yağmuru ve rüzgârı rahmeti taşır bizlere. Bu anlamda bahar yeni fikirlerin, yeni düşüncelerin de daha yoğun bir biçimde hayatımıza dâhil olduğu bir dönemdir. Bu minvalde baharla birlikte biz de kültür ve sanat eksenli projelerimizi daha da hızlandırıyoruz. Şehrimizin en önemli kültür mekânlarından biri olacak Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi projemiz bu yılımızın en önemli gündem maddesi olacak. Millet bahçemiz Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi, Mutfak Sanatları Müzesi başta olmak üzere aynı zamanda bir kültür merkezi olacak. Bunun yanı sıra 2021 yılının Ahi Evran Yılı olması itibarı ile şehrimizde bulunan Ahi Evran Esnaf ve Sanatkârlar Müzesi'ni yenileyeceğiz.

Kültür Daire Başkanlığımızın 5. Hikâye Yarışması ve Türkünü Söyle Kayseri yarışması içinde yaşadığımız pandemi sürecinin sıkıntılarında nefes almamıza vesile olurken, KAYMEK ve Bilim Merkezimiz şartları zorlayarak sürecin elverdiği imkânlar nispetinde faaliyetlerine ara vermeden devam ediyor. Kütüphanelerimiz gerek ödünç kitap ve gerekse ziyaretçi sayısı açısından rekor kırmaya devam ediyor. Bunun dışında kamu kurumlarımız ve sivil toplum kuruluşlarımızın şehrimizdeki her türlü kültür ve sanat faaliyetini desteklemeye devam ediyoruz.

Dergimiz de bu bilinçle yoluna devam ediyor. Yine birbirinden güzel konu, dosya ve yazılarla huzurlarınızdayız.

Dursun Çiçek hocamız Erciyes'in evliyaları eksenli yolculuğunu sürdürüyor. Bu sayıda şehrimizin önemli isimlerinden Şeyh Omuzu Güçlü Hazretleri'ni yazdı. Birbirinden güzel fotoğraflar eşliğinde ilgiyle okuyacağınızı düşünüyorum.

Şehrimizin en önemli tarihî mekanlarından biri olan Bünyan Ulu Camii'ni Hasan Yüksel Bey kaleme aldı. Şehir mimarlık tarihimiz açısından da önemli olan bu yazı gerçekten dikkat çekici.

Dergimizde sık sık Kayserili olmayan ama Kayseri'de yaşamış yazarlarımızın hatıralarını da yayımlıyoruz. Özellikle onların bakışı bizim şehri daha objektif olarak görmemizi sağlıyor. Bu anlamda üniversite öğrenciliğini şehrimizde geçiren kıymetli yazarımız ve düşünce adamımız Mustafa Kara'nın Kayseri hatıralarını keyifle okuyacağınızı umuyorum.

Halit Erkiletlioğlu hocamız bu sayıda Kayseri isimleri üzerinde dururken Ahmet Sıvacı Kaybolan Meslekler bölümünde şehrimizin ahi kültürü ile ilgili önemli tespitlerde bulunuyor.

Şehrimizin önemli simalarından, Kayseri kültür tarihi ve şehir hayatına eşsiz katkıları olan, geçen ay kaybettiğimiz Ahmet Emin Güven ağabeyimizi en yakın dostu ve arkadaşı Rasim Deniz'in hatıraları eşliğinde yad etmiş olacağız. Bu vesile ile Ahmet Emin Güven ağabeyimize Kayseri adına tekrar rahmet diliyorum.

Mustafa İbakorkmaz'ın yine şehrimizin önemli kültür insanlarından biri olan Kemal Tekden ile yaptığı söyleşiyi de kaçırmamanızı salık veririm. Hekimlikten kültür ve sanata bir yolculuğun ilginç ve önemli hikâyesini ilgiyle okuyacağınızı umuyorum.

Kültür, edebiyat, şehir ve mimari, kitabiyat, düşünce ve araştırma bölümlerimiz de birbirinden güzel ve önemli yazılarla dolu.

Bu vesile ile yaklaşmakta olan Ramazanınızı şimdiden tebrik ederken kitap ve dergi dolu günler geçirmenizi diliyorum...

Dr. Memduh Büyükkılıç
Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı

içindekiler...

PORTRE
Omuzu Güçlü
Dursun Çiçek
6

MEKÂN
Bünyan Ulu Camii
Hasan Yüksel
14

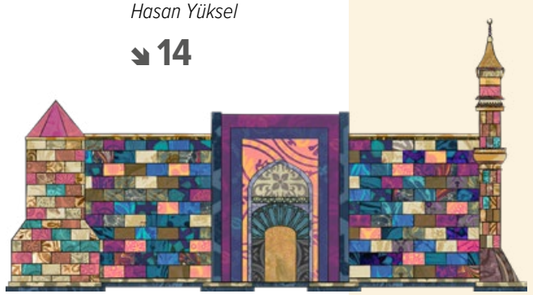

ANI - HATIRA
Kayseri Hatıraları (1970-1974)
Prof. Dr. Mustafa Kara
22

ŞEHİR TARİHİ
Kayseri'nin Günümüze Kadar Aldığı İsimler
Halit Erkiletlioğlu
30

ŞEHİR VE MİMARİ
Vacit İmamoğlu'nun Kitaplarında Ev ve Şehir Üzerine Bir Gezinti
Dursun Çiçek
36

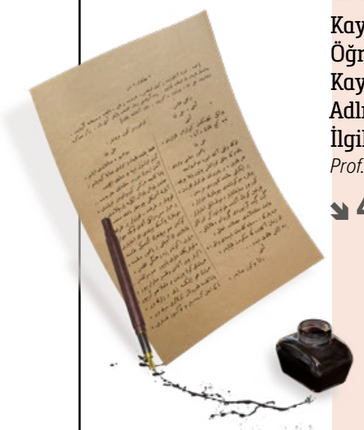

EDEBİYAT
Kayseri Lisesi Türkçe Öğretmeni Faruk Nafiz'in Kayseri'de Yazdığı Canavar Adlı Manzum Piyesle İlgili Arşiv Belgeleri
Prof. Dr. Muhittin Eliaçık
46

KAYBOLAN MESLEKLER
Kendileri Gitti, Adları Kaldı Yadigâr
Ahmet Sıvacı
50

SÖYLEŞİ
Kemal Tekden'le Söyleşi
Mustafa İbakorkmaz
58

ŞEHİR VE DÜŞÜNCE
Bazı Gözlemlerim ve Hatıralarımla Kayseri'de Kuraklık ve Çölleşme Alarmı ve Envanteri
Süleyman Kocabaş
66

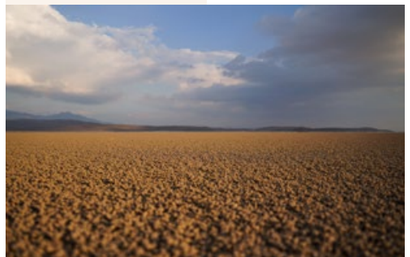

ARAŞTIRMA
II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi ve Hisarcık Suyu
Yasemin Deker Naci
74

ŞEHİR VE ŞİİR
Kayseri Hasretiyle Yanan Şair Hüseyin Emin Öztürk
Rıfat Yörük
82

ŞEHRİN YÜZLERİ
Ahmet Emin Güven ve Birkaç Hatıra
Dr. Rasim Deniz
88

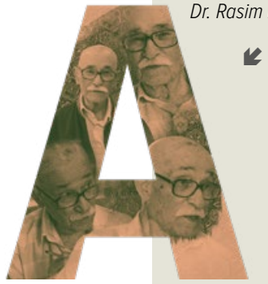

KİTABİYAT
Kale'de Taş mı Olsaydık Acaba?
Mustafa İbakorkmaz
96

SOFRA
Bulamaç
Şehir Kültür Sanat
100

KÜLTÜRDEN
Şehirden Kısa Kısa Haberler
Şehir Kültür Sanat
102

Omuzu Güçlü

Dursun Çiçek

Dağ ermişsiz/evliyasız olmaz. Filozofların daha çok deniz kıyılarını, peygamberlerin ve velilerin ise dağları tercih etmeleri tesadüf değildir. Çünkü dağ erilen yerdir, çıkılan yerdir, ulaşılan makamdır. Uludur, yücedir, yüceltir, yücelmeyi temsil eder. Bundan dolayıdır ki gezdiğiniz her dağ aynı zamanda bir ulu erenin mekânıdır. Ya zaviyesi vardır ya tekkesi veya mezarı.

Dağ sığınılan yer olması itibarıyla Rabbin şefkatini ve merhametini temsil eder. Dağa sığınıp kendini arınmış tutan veya Rabbinin rahmetiyle donanan veli, halkın arasına indikten sonra rahmet saçar. Kelimeleri artık Rahman'ın nefesidir. O artık hikmet penceresinden bakan bir ermiştir. Dağ bir kucaktır, bir gönüldür. Rahman'ın nefesi, merhameti, azametidir aynı zamanda. Dağ gönüllü olmak veliler için kullanılır; çünkü merhamet onların en temel niteliğidir. Onlar bir dağın kucaklaması, sarıp sarmalaması gibi kucaklarlar insanı. Dağın yüceliği ve güven anlamı onlarla mücessem hâle gelir.

Dağı gezmeyi sadece piknik boyutunda veya turistik bir gezi olarak telakki etmiyorsanız, dağ sizinle rüzgârıyla, çiçeğiyle, kuşlarıyla, pınarlarıyla konuştuğu gibi, erenleri, ermişleri ile de konuşur. Dolayısıyla insan dağla konuşurken cansız dediğimiz ama hakikatte canlı olan (ki zikreden her şey canlıdır) kayalarla taşlarla konuşmaz sadece. Dağda dağlaşan adamlarla konuşur. Evliyalar aslında dağlarda dağlaşan adamlardır.

*Omuzu Gürzlü

Seyahatnameyi okuduğumda en çok ricalü'l gayb tanımı dikkatimi çekmişti Evliya'nın. Çünkü erenlerin, evliyaların toplanma merkezi olarak niteliyordu Evliya Çelebi Erciyes'i. Bu bilinçle Erciyes merkezli her gezimde hem Erciyes'in tecellilerini fotoğraflarken hem de Erciyes'in eteklerine serilmiş bu evliya mezarlarını ziyaret etmeye başladım. Haklarında bilgiler topladım. Deştikçe mana ikliminden esintiler daha da artmaya başladı. Eğer bir evliya sizi Peygamberimize götürmüyorsa, evliya değildir zaten. Bu anlamda onlar Risalet'in nefesini dağlara getiren insanlar değil miydi zaten.

Şeyh Ahmet Kumarî'den ayrıldıktan sonra rahmetli Akif Emre ve Aydın Karakimseli ile Omuzu Güçlü Hazretleri'ne doğru yola koyulduk. Şeyh Şaban köyüne doğru gidiyoruz. Şeyh Şaban köyü hem Şeyh Şaban'ın hem de Şem'un El Gazi'nin yattığı yer. Ahmet Kumari türbesinden çıktıktan sonra türbedar bize yolu tarif etti. İleride bir çataldan sağa gideceksiniz dedi. Lakin bir müddet sonra yol üçe ayrılınca sağ neresi karıştırdık. Hemen yakınlarda tarlasında çalışan bir amcaya "Türbe yolu hangisi?" diye sordum. Hemen bilip cevabını vereceğini umduğum amca tuhaf bir biçimde şaşırdı ve baktı. O bana ben ona bakarken muhtemelen eşi olan anamız yetişti imdada: "Evliyayı soruyorlar evliyayı" dedi. Amca "Haa" dedikten sonra "Türbe ne bilmem oğul, yatır veya evliya deriz biz" dedi ve yolu tarif etti.

Dağların dili, toprağın dili, insanın dili böyle bir şey işte. Israrla, dilini bilmediğiniz insanın ve mekânın dilini anlayamazsınız derken kastım buydu. Yol fıtratında akmaya devam ederken bir dağın duldasına götürdü yine bizi. İncesu Subaşı köyü sınırları bu gezdiğimiz yerler. Omuzu Güçlü mezrası olarak adlandırılıyor yöre insanı tarafından.

Savaşlarda omuzlarında gürz taşıdığından dolayı Omuzu Gürzlü diye de adlandırılıyor. 1310-1390 yılları arasında

yaşadığı tahmin ediliyor. Bölgedeki diğer veliler gibi Omuzu Güçlü'ye de Kadiriler sahip çıkıyor. Seyyid Muhammed Kâdirî Hazretleri'nin neslinden geldiğine inanılıyor. Seyyid olduğuna inanılan Omuzu Güçlü şu anki türbesinin bulunduğu mevkii bir zaviye hâline getirmiş ve çevredeki insanların irşadı ile uğraşmış.

Bizim velilerimizin hepsinin en önemli özelliği düşmanla cihad etmektir. Nitekim Omuzu Güçlü ile ilgili bu anlamda pek çok rivayet var. Türbede karşılaştığımız, yakınlarda ağılı bulunan Mehmet amca; Omuzu Güçlü Hazretleri'nin en önemli özelliklerinden birinin sapan atma olduğunu, bundan dolayı da düşmanlarla savaşta her daim sapancı olarak görev yaptığını söyledi.

Onunla ilgili bir başka rivayet ise Erciyes'in İncesu tarafındaki Tekke Dağı'nda yatan Turasan Hazretleri'nin kardeşlerinden biri olduğuyla ilgilidir. Rivayete göre Turasan Hazretleri'nin yedi kardeşi vardır ve bunlardan ikisi Omuzu Güçlü ve Şeyh Şaban'dır.

Türbenin etrafında mezarlık olduğunu tahmin ettiğimiz bir bahçe var. Lakin mezarların önemli bir bölümü görünmez hâle gelmiş.

Türbenin kapısının hemen önünde tek parça hâlinde birden fazla düz ve uzun taş mevcut. Bu taşların üzerindeki izlerin Omuzu Güçlü Hazretleri'ne ait olduğuna inanılıyor. Aşınan yerlerin secde izleri olduğu söyleniyor.

Pek çok sebep için ziyaret edilen türbede her yıl Kadiriler tarafından Omuzu Güçlü hatırlanır ve zikirler yapılır, yöre insanına yemekler ikram edilir, ihtiyacı olanların ihtiyacı giderilir.

Türbenin içine girer girmez diğer türbelerden farklı olarak neredeyse 4 metreyi bulduğunu tahmin ettiğim bir büyüklük var. İnsanı afallatıyor. Aydın Abi içeri girer girmez yine sanki ailesinden birini görmüş gibi başka bir âleme geçiyor. Akif Abi ile Fatiha'mızı okuduktan ve dışarı çıktıktan sonra mezarlar, yatırlar, türbeler üzerine konuşuyoruz uzun uzun. İzler ve işaretlerin ne olduğunu karşımıza aldığımız Bozdağ'a anlatıyoruz sanki. Akif Abi bu coğrafyanın yazılı olmayan tarihinin türbelerde, yatırlarda, mezarlıklarda, özellikle de böylesi yalnız mezarlarda olduğunu belirterek, tek ve tenha dediğimiz bu insanların bilhassa halkın muhayyilesindeki iz ve göstergelerinin unutulmamasının önemini anlatıyor. Bir mezarın, bir türbenin, bir yatırın bir anlamda yurdun tapuları ve mühürleri olduğunu söyleyen Akif Abi, bugün temel meselelerimizden birinin bu tür mekânlara bütüncül bir bakış açısıyla bakamamak olduğunu da üzerine basarak ekledi. Türkistan'dan Balkanlar'a sadece türbeler, veliler, yatırlar, zaviyeler üzerinden yapılacak bir mekân okumasının bir coğrafyanın veya toprağın nasıl yurt edildiğinin de göstergesi olacağını söyledi.

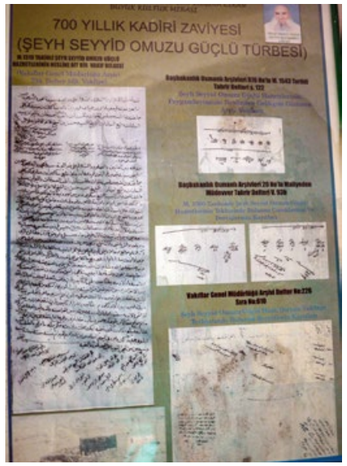

Akif Abi bu tür yerlerin kitabelerinin olmamasının büyük bir eksiklik olduğunu söyleyerek tıpkı Kayseri merkezdeki türbelerde olduğu gibi en azından tanıtıcı kitabelerin konulabileceğini belirtiyor. En azından yatan hakkında bilinenlerin burada özetlendiği bir metin ziyaretçiler için daha kalıcı iz bırakabilir.

Ben de bu hususlarla ilgili Mehmet Çayırdağ'ın titiz çalışmalarından söz ederek Akif Abi'ye onun Omuzu Güçlü ile ilgili yazısını okuyorum. Mehmet Abi'nin kulaklarını çınlatırken Rahmetli Akif Abi "Her ilde böylesi birkaç insanın olması bile bir hafızanın diri tutulması için yeter" diyor.

Ağladığı kızarmış gözlerinden belli olan Aydın Abi türbeden çıktıktan sonra bahçeye oturup sohbete devam ediyoruz. Biraz dinlendikten sonra Şeyh Şaban Hazretleri'ne gideceğiz. Sonra Şem'un el Gazi'ye... Bu dağların, bu toprakların diğer gözcülerine. Yola koyulduktan sonra Mehmet Çayırdağ'ın yazısını sesli olarak Aydın Abi'ye de okuyorum:

Zaviye, İncesu'nun yeni adı "Subaşı" olan köyünün güneydoğusunda, Şeyh Şaban köyü ile bu köy arasında "Boz Dağ" veya "Kozan Dağı" denilen tepenin eteğinde bulunmaktadır. Omuzu Gürzlü Zaviyesi'nin ismi ilk defa Fatih Sultan Mehmet zamanında Dulkadiroğulları ile Kayseri'den geçen Osmanlı sınırının tespitinde geçmektedir. H 888 (M 1484) tarihli tahrir defterinde

Fatih dönemindeki tahrir olan eski defterden (Defter-i köhne) nakledilen "Hudud-ı Vilayet-i Kayseriye" başlığı altında, Osmanlı Devleti'nin Kayseri Sancak Beyi (mirliva) Mehmet Bey ile Dulkadiroğlu Beyi Şahsuvar Bey'in adamı Subaşı Candaroğlu'nun yapmış oldukları sınırnameye göre (ki bu sınır, Kayseri Fatih döneminde Osmanlılara geçmeden önce Karamanlılarla Dulkadiroğulları arasında da geçerlidir) Kabak Şeyh köyünden, Göstere (Tomarza) Dağı'ndan, Karaman üzerinden, Sivas sınırına ulaştığı belirtilirken, sınırın Tekir Taşı hududuyla, Beş Baruh'a, buradan Omuzu Güçlü'ye, buradan Sakataş'a ve Karahisar'dan (Yeşilhisar) gelen Ulu Yol'a, buradan Boran (İncesu) köyüne, buradan da Küçük Dikilitaş'a ve yine Sivas hududuna kadar olan yerler birer birer yazılmıştır. Burada Omuzu Güçlü, zaviye veya başka herhangi bir isimle açıklanmamıştır.

1500 ve 1520 tarihli tahrirlerde, Omuzu Güçlü Mezrası'nda (ekinlik) meskûn olan Omuzu Güçlü cemaatinden bahis vardır. 1520'de altı hane olan bu cemaat içinde vergiden muaf bir zaviye (Omuzu Güçlü) şeyhi olup, cemaat, tahıl üretimi ve hayvancılıkla meşgul idi. Cemaat mensuplarından 1520'de yıllık 180 akçe vergi alınıyordu. 1584 tarihli tahrirde ise Sahra nahiyesinde kayıtlı köy ve mezralardan sonra 94. sırada "Zaviye-i merhum Omuzu Güçlü evliyaullah-i kibardan olduğun Mevlâna Haydar mektup gönderip ilam itmeğin kaydolundu" kaydı bulunmaktadır. Yine bu yazımda İbrahim oğlu Yusuf'un zaviyede türbedar ve şeyh olduğu, bunun Şeyhi ve Kalender isimli kardeşleri olduğu, zaviyenin ziraata uygun arazisinin bulunmadığı, nezir ve kurbanlarla hizmetin sürdürüldüğü belirtilmiştir. Pehlivan Gazi Zaviyesi Vakfı ile olan sınır ihtilafı konusundan anlaşıldığına göre, Omuzu Güçlü (Gürzlü) Zaviyesi'nin zaviyedarlarının H 1226 (M 1811) tarihinde Seyit Abdurrahman ve Seyit İbrahim oldukları görülmektedir. Aynı belgeden müşterek sınırları olan bu iki vakfın sık sık sınır ihtilafı yüzünden mahkemeye (bağlı oldukları Develi Mahkemesine) düştükleri anlaşılmaktadır. Yine aynı belgeden Omuzu Güçlü'nün bir vakıf olduğu anlaşılıyor ise de bu vakfı kuranın kim olduğu ve vakfın (zaviyenin) ilk şeyhi olduğu tahmin edilen Omuzu Güçlü (Gürzlü) isimli zatın asıl isminin ne olduğu ve neden bu sıfatı aldığı da şimdilik meçhul kalmaktadır. Vakfın vakfiyesi kaybolmuştur. Türbede (tekkede) asılı vakfiye sureti buraya ait değildir ve bu vakfiye Hasan ve Hasun isimli iki kardeşe ait bir vakfiyenin, Vakıflar Genel Müdürlüğünde bulunan tercümesidir.

Türbe (tekke) dikdörtgen planlı olup dıştan, çevreden temin edilen orta büyüklükteki kesme taşlarla kaplanmıştır. Kuzeydoğu köşeden basit kemerli, yan söveleri eski döneme ait devşirme taşlarla imal edilmiş kapıdan girilen bina, içten gayrimuntazam iki kemerin desteklediği tonozla örtülmüştür ve içten, taşlar tamamen düz sıva ile kaplanmıştır. Kuzey ve güney kısa duvarlarda küçük pencereler bulunmaktadır. Ortada ve çevredeki başka türbelerde de olduğu gibi, abartılı uzatılmış ve yığma olarak inşa edilmiş sanduka yer almaktadır. Mezarda ve binada herhangi bir kitabe bulunmamaktadır. Kapı önündeki taş sütun parçası gibi çevrede bulunan eski taşların, ya türbenin eski yapısına veya daha eski (Roma Bizans) dönemlere ait bir yapının kalıntıları olduğu tahmin edilmektedir. Türbenin etrafında bir mezarlık oluşmuş ve hemen yakınına da yeni bir mescit ilave edilmiştir. Kayseri'de "Güçlü" soyadlı aile, kendilerinin "Omuzu Güçlü"den geldiklerini ifade etmektedirler. Bu aile içinde eski alfabenin yazarı Ahmet Hilmi Güçlü de bulunmaktadır. ▪

Kaynakça:

- Refet Yinanç-Mesut Elibüyük, Kayseri İli Tahrir Defterleri, Kayseri 2009, C I, s. 309; Mehmet İnbaşı, 1484 (Hicrî 888) Tarihli Kayseri Tapu Tahrir Defteri, Kayseri 2009, s. 64; İnbaşı, 16 YB Kayseri, s. 125; Mehmet Çayırdağ, "Vakıf Kayıtlarında Hacılar", I. Hacılar Sempozyumu (1-13 Mayıs 2007), s. 176.

BÜNYAN
Ulu Camii

Hasan Yüksel

Bünyan'la ve Bünyanlıyla bütünleşmiş, dimdik ayakta durarak heybetiyle yıllara meydan okumuş bir yapı. Adeta Bünyan'ın tarihine ışık tutar bir nitelikteki Ulu Cami'nin, Bünyan halkının gönlünde apayrı bir yeri vardır. H. 734 (M. 1333) yılında (bazı kaynaklarda H. 654 (M. 1256) yılında yapıldığı yazılmaktadır.) imar edilmiş olan yapıya, tüm camilerin atası niteliğinde "Cami-i Kebir" büyük cami, ulu cami denilmiştir. Yer itibarıyla, hemen batısında bulunan Kayabaşı'nın yüksek yerine gayrimüslimlerce inşa edilmiş kiliseye karşı gelecek şekilde, yine Bünyan'ı yüksekten gören bir kayalık üzerine inşa edilmiştir.

Kalın taş duvarları ile, Sadi Dilaver'in de dediği gibi "Sonradan eklenmiş minaresi dikkate alınmazsa kitlevi yapısıyla dıştan küçük bir kale görünüşündedir." Cami ile ilgili oldukça ilginç bilgiler veren vatandaşlar da bu bilgiyi doğrulamıştır. Bünyan halkının söylediğine göre tamir edilmeden önce özellikle giriş kapısı tarafında gözetleme amaçlı mazgallar bulunmaktaydı. Son yapılan tadilat sırasında, duvarlar yarı yerine kadar indirilerek tamir edilmiştir. Bu mazgal deliklerinin de o tadilat sırasında kapatıldığı söylenmektedir. Üzerine bir arabanın sığabileceği genişlikteki duvarları ve kapatılan mazgalları ve yapıya sonradan ilave edilen pencereleri gösteriyor ki aslında camii inşa edilirken hem ibadet amaçlı hem de savunma amaçlı olarak kullanılacak bir şekilde inşa edilmiştir.

Peki böylesine göz alıcı bir yapının bânisi ve mimarı kimdi? Türkler Bünyan'a tam olarak ne zaman yerleşti bilinmez ama, burada gördükleri doğal güzelliğe hayran kalarak buraya yerleştikleri kesin. Yerleştiklerinde de elbette hayatlarını sürdürmek için birtakım imari girişimlerde bulunmuşlardır. Ulu Cami de bu imari yapılardan biridir.

Bünyan Ulu Camii ile ilgili ilk değerli çalışmaları ortaya koyan kişi Mehmet Çayırdağ olmuştur. Onun 1984 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinin yayını olan Tarih Dergisi'nde (S. XXXIV, s. 508), "Bünyan Ulu Camii Kitabesi" adıyla yayımlanan makalesi ile başlayan ve daha sonra Vakıflar Dergisi'nin XXVII. sayısında "Kayseri'de XIV. ve XV. Yüzyıllarda İki Emir Ailesi Emir Zahireddin Mahmud ve Emir Şeyh Çelebi" adlı makalesiyle devam eden araştırmaları Bünyan Ulu Camii hakkında yapılan en mühim çalışmalar olmuştur.

Mehmet Çayırdağ'ın verdiği bilgilere göre: Bünyan Ulu Camii, H. 734 (M. 1333) yılında İlhanlı valilerinden Tac-ı Kızıl oğlu Emir Zahireddin Mahmud tarafından yaptırılmıştır. Caminin kapısı üzerinde, portal nişinin iki yanında devam eden iki satırlık Selçuklu sülüsü ile yazılmış kitabesinin geniş tutulmuş üst satırında Kur'an IX-18. ayeti, daha dar tutulmuş alt satırında mescit yaptıranların ahiretteki mükâfatı ile ilgili hadis ve "Bu mübarek mescidin imarını emirlerin emiri, âdil, müeyyed, muzaffer, fasıkları kahreden, isyankârları katleden Zahireddin Mahmud bin Tac-ı Kızıl –Allah onun akıbetini iyi eylesin- emretti. (Yedi yüz) otuz dört senesi aylarının ilki olan muharrem ayının başında (1333-Eylül) yazıldı." ibaresi yer almaktadır.

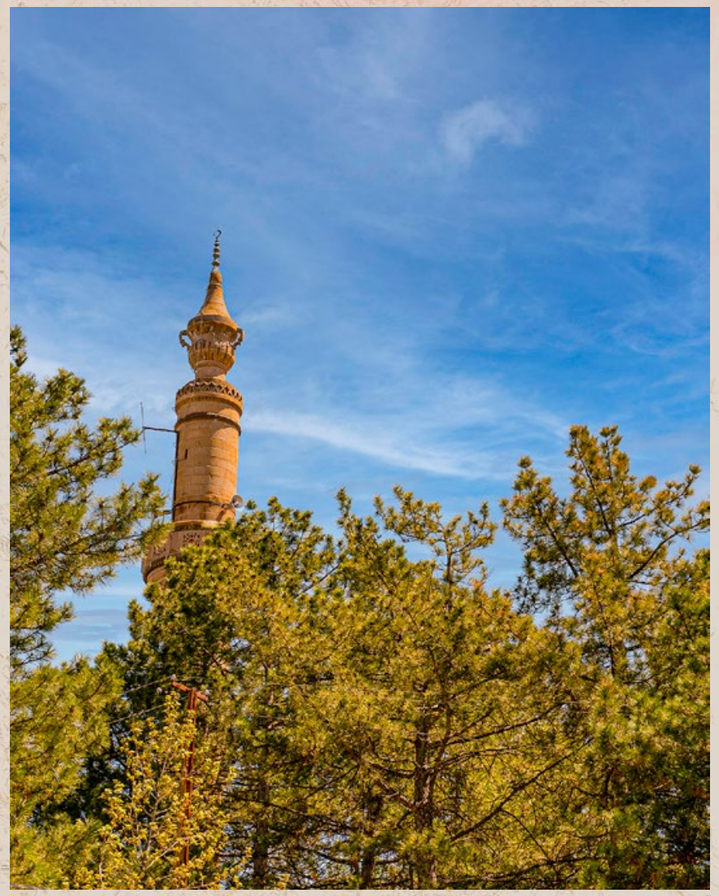

Camiyi imar ettiren Emir Zahireddin Mahmud, Moğolların Anadolu valilerinden biri olup İlhanlı Sultanı Ebu Said Bahadır Han tarafından M. 1329 yılında bu göreve getirilmiştir. Zahireddin Mahmud, Uygur soyundan gelen bir Türk olup babası da Anadolu valiliği yapmış olan Esen Kutluğ'dur.

Yine yukarıda bahsedilen kitabenin sağ ucunda alt alta üç satır halinde Kara Bolı harekeli şekli ile "Bula Oğlu Kaluyan" yaptı ifadesi yer almaktadır.

Camiyi imar ettiren Emir Zahireddin Mahmud, Moğolların Anadolu valilerinden biri olup İlhanlı Sultanı Ebu Said Bahadır Han tarafından M. 1329 yılında bu göreve getirilmiştir. Zahireddin Mahmud, Uygur soyundan gelen bir Türk olup babası da Anadolu valiliği yapmış olan Esen Kutluğ'dur (Mezarı Bünyan'dadır). Yapının mimarı ise Kaluyan'dır. Peki Zahireddin Mahmud'un görevlendirdiği mimar Kaluyan kimdir? Kâlûyân b. Karabuli'nin hayatı hakkında fazla bir bilgi olmamakla beraber; o dönemde yaşamış olan ve Sivas'ta bulunan Gökmedrese ile Konya'da bulunan Ilgın Kaplıcası'nı yapan, yine kendisi gibi Ermeni kökenli taş ustası Mimar Kâlûyân el-Konevî ile karıştırılmaktadır. Bu isim benzerliğinden dolayı da caminin yapılış tarihi bazı kaynaklarca 1256 olarak belirtilmektedir. Doğrusu 1333'tür ve mimarı Kâlûyân b. Karabuli'dir.

Cami belli bir döneme kadar hiçbir ilave olmadan orijinal hâli ile korunmuştur. Kesin olmamakla birlikte 1906 yılında caminin ön tarafında bulunan kulelerden kuzeybatı köşedekinin üzerine bir minare ilave edilmiştir. Diğer kule üzerine de minare yapılması düşünülmüş ama sonradan bir minarenin yeterli olacağı düşünülerek vazgeçilmiştir. Minarenin tam olarak hangi tarihte yaptırıldığına ve kimin yaptırdığına dair bir kitabe yer almamakla birlikte, 1906 yılında yaptırılan bir tadilat sırasında eklendiği düşünülmektedir. Öncesinde, yakın tarihe kadar ayakta duran, dört sütünlu ufak bir minarenin yer aldığı belirtilmektedir. Ulu Cami günümüze kadar birçok kez tadilat görmüş, bu esnada ufak tefek eklemeler ve düzenlemeler de olmuştur. Minarenin yapımıyla ilgili olarak halk arasında anlatılan hikâyeler ve çeşitli bilgiler de mevcuttur.

Anlatılanlara göre bu minare, camiye ait vakıf ve Bünyan halkı tarafından imece usulü yaptırılmıştır. O dönemde Cami-i Kebir mahallesinde, caminin hemen yanında yer alan, vakfa ait bir tekke vardır. Vakfı idare eden ve mütevellisi olan Sadiler sülalesine mensup Faraşa Hatun da (Hatice Ana) yaptırılacak olan minarenin masraflarına ortak olamasa da minarenin yapımında çalışacak olan ustaların masraflarını ve inşaat boyunca tüm yemek ihtiyaçlarını gidermeyi üstlenmiştir. Bu konuyla ilgili adeta bir menkıbe hâlini alan öykü anlatılmaktadır:

Sadizade İbrahim Bey'in hanımı Faraşa Hatun (Hatice Ana) günlük olarak burada çalışan ustalara yemek verirken bir gün evindeki yağ biter. O gece "Yarın ben bu ustalara ne pişirip yedireceğim, nereden alacağım" diye düşüncelere dalarak uyur. Her sabah olduğu gibi o sabah da ezan okunmadan kalkar, abdestini almak için evlerinin önünden Sümer Fabrikasına akan suyun haftına varır. Haftın başına gelir, suyun içinde bir kuyruk yağının döndüğünü görür. Allah'a şükrederek o yağı alır, parçalara bölerek eritir ve tenekelere doldurur. O günden sonra da ustaların yemeğini vermeye devam eder.

Ulu Cami; Cami-i Kebir mahallesinde, güney-kuzey doğrultusunda dikdörtgen bir alanı kapsayacak şekilde inşa edilmiştir. Yapı, uzun bir aradan sonra, 1956 yılında meydana gelen bir doğa olayından dolayı yeniden tamir ettirilmiştir. Ulu Cami'nin 1956'da yeniden her tarafının tamir edilmiş olmasının sebebi yapıya 1906 yılında ilave edilen minareye yıldırım düşmesidir. Minareye yıldırım düşmesi sonucunda en üst kısımda bulunan külah şeklindeki kısım tamamıyla parçalanır. Minarenin tadilatını mahalle sakinlerinden Salih isminde bir zat üstlenir. Zarar görmüş olan minare altta bulunan kulelere kadar yıkılır. Yıkım esnasında bütün minare taşlarının birbirine köprü şeklinde demirlerle tutturulduğu ve üzerlerine köprüleri sağlamlaştırmak maksadıyla kurşun döküldüğü anlaşılır. Kuleden itibaren külah kısmına kadar birebir eski hâliyle, bu sefer çimento kullanılarak yeniden yapılır. Külah kısmı ise eski hâlinden uzaklaşılarak yuvarlak kulplu küp şeklinde yapılır. Minareyi yapan usta, minareye son taşı koyduktan sonra abdest alıp güzel sesiyle ezan okur ve namaz kılar. Bu hâl birçok mahalleliyi duygulandırıp ağlatır. Bu tarihten sonra cami "Salih Bey Camii" olarak da anılmaya başlanır.

1964-1967 yılları arasında cami yeniden bir tamirat daha görmüştür. Vakıflar

Bölge Müdürlüğünün yaptırmış olduğu bu tadilat sırasında, tamamıyla toprak olan damı yenilenmiş, burada bulunan toprak kaldırılmış ve çinko kaplamalar ile kapatılmıştır. Burada şunu belirtmeden de geçmemek gerek. Toprak dam kaldırılmadan önce damı yuvaklamak için kullanılan mermer yuvaklardan biri hâlen cami içerisinde saklanmaktadır.

1964'te yapılan bu tadilat sırasında yan duvarların birbirine paralel iki duvardan oluştuğu ve iki duvarın arasında bir boşluk olduğu ve bir kısmının toprak ile doldurulduğu görülmüştür. Bu iki duvar belli bir seviyeye kadar indirilmiş, arasında bulunan moloz ve toprak da belli bir seviyeye kadar kaldırılmıştır. Toprağı kaldıran kişilerle yaptığımız görüşmede, iki duvar arasında yer alan toprak çıkarılırken bir kısım insan iskeletlerine rastladıklarını belirtmişlerdir. Buradan çıkarılan iskeletler, tadilatı yapan müteahhit tarafından, işin uzamaması ve bürokratik işlemlerle uğraşmamak için kimseye söylenmeden yeniden buraya konulmuştur. İki duvar arasında yer alan bu iskeletlerin büyük bir ihtimalle daha önce camide yapılan tadilat sırasında buraya doldurulduğu, cami çevresinde yapılan düzenlemeler esnasında cami etrafında bulunan bir kısım mezarın kaldırıldığı ve caminin tamiratı esnasında açılan duvarların içerisine konduğu tahmin edilmektedir. Günümüzde cami etrafında bulunan mezarlardan hiçbiri kalmamıştır.

1967 yılında yapılan bu tadilat sırasında caminin hemen ön tarafında "kadı sekisi" adı verilen bir bölüm bulunmaktaydı. Büyük sal taşları ve ahşap ile inşa edilmiş olan bu yazlık kısım da tadilat sırasında kaldırılmıştır. Cami içerisinde ise kök boya ile çiçek desenlerinden oluşan ve 1956 yılında yapılan sıvalı kısımların sıvaları kazınarak yeniden sıvanmıştır. 1956'da yapılan sıva işinde binanın bütün taş kısımları sıvanarak kapatılırken son tadilatta taşların bir kısmı sıvanmayarak orijinal hâlinde bırakılmıştır. Caminin hemen sağ tarafında bulunan ve dama çıkmaya yarayan sal taşlardan oluşan geniş merdivenler de bu dönemde kaldırılmıştır.

Yine son tadilat sırasında caminin giriş kapısının sağ tarafında, yıktırılan kadı sekisi bölümünde yer alan, caminin ısıtılması amaçlı kullanılan büyük şömine de kadırılarak yerine duvar örülmüştür. Kaynakların aktardığına göre burada yanan ateşin dumanı cami duvarı içerisinde dolaşarak giriş kapısının karşı tarafında bulunan doğu duvarının köşesinden çıkmaktaydı. Son tadilatta yapılan incelemeler de bunu ortaya koymuştur. İki sıra hâlinde örülmüş bulunan ve iskeletlerin konduğu iki duvar arasının isli olduğu görülmüştür. Ayrıca cami içerisinde; bir dönem aydınlatmada kullanılan, içerisine yağ konulan cam şamdanlar ve ayrıca çok büyük iki tane işlemeli pirinç mangal da mevcuttu. Bu pirinç mangallara kimi zaman dış şömineden alınan közler konularak camiin iç kısmına taşınmaktaydı. Soba kullanılmaya başlanınca bunlar da kaldırılmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanterlerinden alınan bilgiye göre yapının mimari özellikleri şu şekildedir: Kıble duvarına dik üç neften ibaret olup ikişerli iki sıra ayağın taşıdığı kemerlere basan ahşap mertekli tavanla örtülü cami, portalindeki geometrik örgü ve stilize hayvan başı motifleri ile dikkat çekmektedir. Yine geometrik motifli ve üzeri dilimli nişli mihrabı ve sonradan değiştirilmiş minberi bulunmaktadır. 22.15x22.00 m ölçülerindeki yapı dıştan masif bir görünüme sahiptir. Duvar kalınlıkları bütün cephelerde aynı değildir. Kuzey cephenin iki köşesinde birer kule bulunmaktadır.

Yapının doğu ve güney cephesinde ikişer, batı ve kuzey cephelerinde birer pencere vardır. Aslında olmayan pencerelerin yapı üzerinde bir tadilat sırasında sonradan açıldığı düşünülmektedir.

Pencerelerin kotları ve ebatları farklı olmakla birlikte kuzey cepheye açılan pencere dama çıkan merdiven dehlizine açılmaktadır. Saçakta tüm yapı cephesini dolaşan iki sıra düz silme kuşağı görülür.

Kuzey cephe ortasındaki taç kapı, duvar yüzeyinden 25 cm. dışa taşkındır. Farklı genişlikte silmelerle ayrılan beş bordürle çerçevelenmiştir. En dıştaki birinci bordür, birbirinin tekrarı olan üç şeritli geometrik "kapalı formda" bir geçmedir. Aralarında boşluk kalacak şekilde birbirine paralel uzanan düz şeritlerin belirli aralıklarla birbirlerini kesmesinden meydana gelmiştir. İkinci bordürde, iki şeridin kırılarak birbirine geçmesiyle yatık, birbirine yatık, ve bitişik iki "yarım yıldız" oluşturan geometrik iki şeritli bir geçme uygulanmıştır. M biçimli yarım yıldızlı uçlarına yer yer rûmîler yerleştirilmiştir. Üçüncü bordürde kufi yazı taklidini hatırlatan üçlü geometrik geçme, birinci bordürde uygulanan geçmenin ikilisi ile sınırlanan panolar içerisine madolyon biçiminde örgülü kompozisyon yerleştirilmiştir. Bu bordürde geçmelerin uçları rûmî biçiminde sonlandırılmıştır. Dördüncü bordürde, spiral biçimli bir kıvrım dalın aralarına palmet yerine kullanılmış karşılıklı gelecek şekilde her taşa üçer olmak üzere toplam 24'er adet stilize hayvan başları görülür. Bu hayvan başları bazı yazarlarca aslan, grifon veya kurt başlarına benzetilmektedir. Beşinci bordürde ise karmaşık kapalı formda, bordür dışında da devam edebilen geometrik bir bezeme işlenmiştir. Taç kapının iki yanında bulunan sütunceler dört kıvrım dalın spiral biçimde dolaşarak yükselmesinden oluşan, uçları rûmîlerle biten girift bir bitkisel kompozisyonla bezenmiştir. Basit işlenmiş rûmî yapraklarla palmet görünümlü süsleme oluşturulmaya çalışılmıştır. Taç kapının kitabe kuşağından sonraki üst kısmı onarmalar sırasında yenilenmiş, bezemeleri işlenmemiştir.

Taç kapının kavsarası yoktur. Kuşatma kemeri iki sıra mukarnaslı konsol üzerine oturur. Kapı açıklığı yanlarda sövelere ve bunlar üzerindeki profilli iki başlığa oturan basık bir kemerle örtülmüştür. Kitabe ile kemer arasındaki yüzey birbirine geçmeli kıvrım dalla bezenmiştir.

Kitabe genişlikleri farklı iki satır hâlinde taç kapı nişini U biçiminde dolaşmaktadır. Kitabenin yanındaki sütuncelerin üzerindeki bölümleri üç satır olarak düzenlenmiştir ve mimar ve katip isimlerini içermektedir. Mermere işlenmiş olan kitabe üzerinde 12 kollu yıldızlardan oluşan bir dikdörtgen pano yer almaktadır. ▪

Kaynaklar:

- Sadi Dilaver; Bünyan Ulu Camii – Erbaa / Akçaköy (Fidi) Silâhdar Ömer Paşa Camii. Sanat Tarihi Yıllığı, S. 2, s.184, 1966 -1968.
- ÇAYIRDAĞ, Mehmet. «Kayseri›de XIV. ve XV. Yüzyıllarda İki Emir Ailesi Emir Zahireddin Mahmud ve Emir Şeyh Çelebi." Vakıflar Dergisi, 27 (1998): 133-160.
- Doç. Dr. Yıldıray Özbek, Yrd. Doç. Dr. Celil Arslan; Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri Cilt I-II-III, Kayseri 2008.
- T.C. Kayseri Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kayseri Taşınmaz Kültür Varlıkları Envanteri, Cilt 1, Kayseri 2009.

Kaynak Kişiler:

- Salih Altuntop, 1943 Bünyan Doğumlu, Ortaokul Mezunu.
- Ali Çelik, 1948 Bünyan Doğumlu, İlkokul Mezunu.
- Sadettin Bozkurt, 1943 Bünyan Doğumlu, Yüksek Lisans Mezunu.
- Zühal Önsoy, 1948 Bünyan Doğumlu, Lise Mezunu
- Ferhat Akbaş, 1936 Bünyan Doğumlu, İlkokul Mezunu
- Selahattin Koca, 1947 Bünyan Doğumlu, İlkokul Mezunu
- Mehmet Karakoç, 1946 Bünyan Doğumlu, Öğretmen Okulu Mezunu

Kayseri Hatıraları (1970-1974)

Prof. Dr. Mustafa Kara

Yüksek tahsilimi Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü'nde yaptım. Kasım 1970-Haziran 1974 tarihleri arasında gecen dört yılla ilgili bazı hatıralarımı elli yıl sonra anlatmak istiyorum. Önce o günkü yüksek tahsil kurumlarının genel durumu hakkında bilgi vermek istiyorum.

1960'lı, 70'li yıllarda ülkemizde üç farklı yüksek tahsil kurumu vardı. Üniversiteler, Akademiler, Yüksekokullar. Üniversiteler özerk idi. Yüksekokullar Millî Eğitim Bakanlığına bağlı idi. Akademiler ise ne özerk ne de Bakanlığa bağlı bir özellik arz ediyordu. Söz konusu yıllarda yüksek İslâm enstitülerinin akademi olması için birçok girişimde bulunulmuş, meseleye dikkat çekmek için öğrenci boykotları dahi yapılmıştı. Akademiler de üniversitelere benzemek için kendi bünyelerinde fakülteler açmışlardı. İşler bu minval üzere giderken 1980 İhtilali oldu. Kurucu Meclis/Danışma Meclisi tarafından hazırlanan yeni Anayasa metninde olmamakla birlikte Orgeneral Kenan Evren başkanlığındaki beş kişilik Komuta Konseyi tarafından Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) maddesi referanduma gitmeden önce Anayasa'nın metnine ilave edildi. Böylece Türk yüksek eğitimi yeni bir kulvara girmiş oldu. Onun için 1981'de çıkan 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununa bir çeşit "yeni tevhid-i tedrisat" kanunu olarak bakmak mümkündür. Çünkü o, bütün bu farklı kurumları üniversite çatısı altında birleştirdi.

İsterseniz biraz daha gerilere gidelim.

Dinî ilimlerin tahsil edilmesi için kurulan geleneksel kurumumuzun adı -bilindiği gibi- medrese idi. Her kurumda olduğu gibi o da zaman içinde değişim ve dönüşüme uğradı. Bazen bekleneni verdi bazen veremedi. Hayatın her alanına nizam verme iddiasıyla ortaya çıkan Tanzimat'tan sonra gündemin ana konularından biri de maarif meselesi oldu. Medresenin yanında şimdiki fakültelerin nüvesini teşkil eden mektepler açıldı: Mekteb-i Mülkiye, Mekteb-i Hukuk, Mekteb-i Tıbbıyye... Mektep medrese ikiliği giderek problem hâline geldi. Bu konunun bütün detaylarını merak edenler, hem üst düzey bir bürokrat hem de müderris olan Ahmet Cevdet Paşa'nın (ö. 1895) eserlerinden/hatıralarından takip edebilirler.

1923-2020 tarihleri arasında Türkiye'de din eğitimi açısından olup bitenleri detaylarıyla ve mimarlarıyla birlikte öğrenmek isteyenler için ise Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü'nü 1973 yılında bitiren Mustafa Öcal'ın kitapları yeterlidir.

Cumhuriyet döneminden önce Medrese de dinî ilimler için yeni yollar aramaya başladı. II. Meşrutiyet döneminde açılan Medrestü'l-Mütehassısîn, Medresetü'l-Vâizin, Medrese-i Süleymaniye gibi yüksek tahsil kurumlarında bugünkü İlahiyat Fakültelerinin müfredatına yakın programlar uygulandı. 1924 tarihinde çıkan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile medreselerin kapısına kilit vurulurken İstanbul'da bir tane İlahiyat Fakültesi açılmasına izin verildi. Otuzlu yılların başında o da kapandı. 1949 yılında Ankara'da yeni bir İlahiyat Fakültesi açılırken, 1958 yılında ilk mezunlarını veren İmam Hatip Okulu mezunlarını almadı. Bu problemin halli için 1959 yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü açıldı.

1969-70 ders yılında İstanbul İmam Hatip Okulunu tamamladığımda önümde iki seçenek vardı. Üniversite veya Yüksek İslâm Enstitüsü. İmam Hatip Okulu mezunlarını üniversiteler ve akademiler bu meslek lisesinin diplomasıyla almadığı için lise fark derslerini vermek gerekiyordu. Her ne kadar pederin "meslektaş olacağız" şartı var idiyse de üniversite imtihanına girdim. Ankara İlâhiyat da "meslek"ten sayılırdı. Edebiyat Fakültesine girebilecek bir puan da aldım. Fakat yaz aylarında kalacağım yer bulamadığım için fark derslerini verme işi kaldı.

O gün için İstanbul, Konya, Kayseri, İzmir ve Erzurum'da olmak üzere 5 adet Yüksek İslâm Enstitüsü vardı. Giriş imtihanı iki kademeli idi. İlk kademe, öğrencinin okuduğu okulda Türkçe Kompozisyon, Arapça ve Tefsir dersinden yazılı olarak yapılıyordu. Kazananlar girmek istediği Yüksek İslâm Enstitüsünde sözlü olarak Kur'ân-ı Kerim, Arapça ve hadisten imtihana tabi tutuluyordu. Birinci merhaleyi aştık. Tabii gözümüz öncelikle İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünde idi. Kur'an-ı Kerim imtihanımı Ali Üsküdarlı ile Tayyar Altı-

▲ Muhsin İlyas Subaşı

▲ Abdullah Saraçoğlu

kulaç birlikte yaptılar. Hafızlığım kuvvetli idi. Birkaç sayfa söylediler okudum. Arapçamız fena değildi, hatta laf aramızda sınıfımızdaki bazı arkadaşlara yardımcı da oluyor, imtihana hazırlıyordum. Hadiste ise o günlerde Abdülkadir Karahan fenomeni vardı. (İmdilik o konuyu açmayalım.) Herhâlde ondan tam puan alamadım, İstanbul'u değil, Kayseri'yi kazandım. Üzülmedik değil ama bugünden düne doğru baktığımda aynı günlerde Süleyman Uludağ'ın da Kayseri'ye hoca olarak atandığını düşününce, sırr-ı kader demekten başka elden bir şey gelmiyor. Yıllar sonra bu konuyu hocama, naz makamında şöyle arz edecektim: "Benim Kayseri'ye geldiğimi duyunca siz de hoca olarak görevinizi buraya naklettirdiniz!"

O günlerde, yani 1970 yılının yaz aylarında İstanbul'da bir kolera belası da vardı. Koronavirüse benzer bir hayat yaşıyorduk. Kayseri'ye gidiş bu açıdan da bir rahatlama getirdi.

İSTANBUL ANKARA KAYSERİ

15 Kasım 1970, 15 Ramazan 1390 tarihine denk geliyordu. O günlerde otobüslerin kalkış yeri, yani garaj Sirkeci'de idi. Anadolu Yakası'na geçmek isteyen araçlar için tek yol vardı: Araba vapuru ile Sirkeci'den Harem'e geçmek. Otobüsümüz, arabalı vapura bindikten sonra Dersaadet'in silüetini hüzünle selamladığımda Vali Vefa Poyraz, Belediye Başkanı ise Fahri Atabey idi.

İstanbul'dan Kayseri'ye giderken Başkent'e de selam verdim. Ankara'da Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, Başbakan Süleyman Demirel, Millî Eğitim Bakanı Orhan Oğuz idi. Daha sonraki dört yıl içinde Nihat Erim, Ferit Melen, Naim Talu ve Bülent Ecevit Başbakanlık koltuğuna otururken Millî Eğitim Bakanı olarak Şinasi Orel, İsmail Arar, Sabahattin Özbek, Orhan Dengiz ve Mustafa Üstündağ görev yaptı. Diplomamda Üstündağ'ın imzası var.

12 Mart 1971 askerî muhtırasından sonra bakan olan Şinasi Orel, İmam Hatiplerle epeyce uğraştıktan sonra hepsini kapatamayınca orta kısımlarını kapattı. O sene yaz aylarında Güneyce'de iken bir cuma vaazında bu durumu cemaate anlattım. Toplanan paralarla Bakan başta olmak üzere, Başbakan, Genelkurmay Başkanı ve diğer yetkililere yüze yakın telgraf çektik. Kupürleri bende saklı.

Öğrencilik yıllarımızda Kayseri'nin üst yöneticileri kimlerdi diye soruyorsanız üç tanesini söyleyeyim:

Kayseri Belediye Başkanları: Mehmet Çalık (1963-1973), Niyazi Bahçecioğlu (1973-1980)

Kayseri Valileri: Abdullah Âsım İğneciler (1967-1971), İhsan Aras (1971-1975)

Kayseri müftüleri: İbrahim Çelik, Abdullah Edip Güvenen, Mehmet Kuzu, Abdullah Saraçoğlu.

26 Haziran 1974'te yapılan mezuniyet töreninde belgemi Saraçoğlu'nun elinden aldım. O gün mezunlar adına konuşmayı ben yaptım. Yazdığım metni derin bir heyecanla okudum. Tören sonrası Kayseri Cumhuriyet Savcısı konuşmamdan çok memnun olduğunu söyleyerek tek nüsha olan metni istedi. Ben de daha sonra alırım düşüncesiyle verdim. Gidiş o gidiş. Hâlâ yanarım.

16 Aralık 1965 tarihinde Millî Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak açılan Türkiye'nin üçüncü

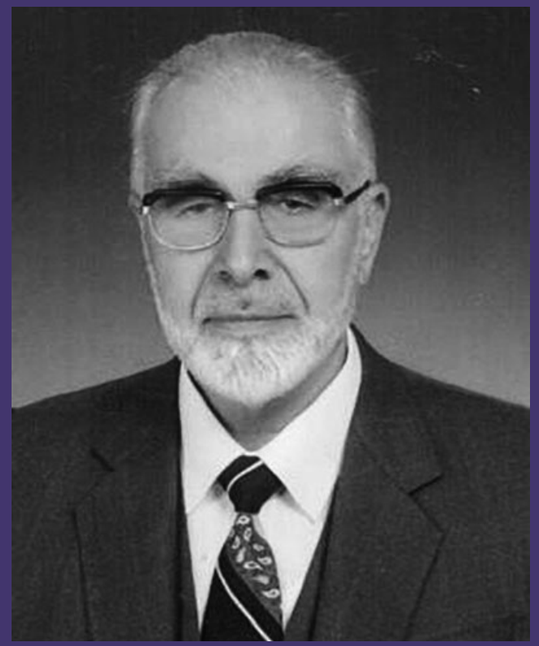

▲ Celaleddin Karakılıç

▲ Necmettin Nursaçan

Yüksek İslâm Enstitüsünün, 1962'de başlayan kuruluş macerasını A. Celaleddin Karakılıç 2008'de yayımladığı 10 sayfalık bir broşürle anlatmıştır: *Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünün Yapılışı ve Açılışı Hakkında Hatıralar*.

Bu risaleden anlaşıldığına göre 1962'de İnönü'nün başbakanlığında kurulan hükümette Millî Eğitim Bakanı olan Prof. Şevket Raşit Hatiboğlu bu kurumun muharrik-i evvelidir. O günlerde Din Eğitimi Dairesi Müdürü olan Kemal Edip Kürkçüoğlu, Bakan'ın 3. Yüksek İslâm Enstitüsünü açmak istediğini, Kayserililerin bu işi yapıp yapamayacaklarını Celaleddin Bey'e sormuş. O da müsbet cevap verince çark dönmeye başlamıştır. 1963'te bakan olan İlhami Ertem ilk zamanlar karşı çıksa da iş yürümüştür. Kayseri'de kurulan derneğin başkanlığını vaiz Mehmet Çorakçı uzun yıllar yürütmüştür.

1898-1973 yılları arasında yaşayan Şevket Râşit Hatiboğlu'na karşı camiamız, vefa borcunu gereği gibi ödemiş midir?

İDARECİLER VE HOCALAR

Kayseri-Talas yolunun solunda geniş bir arazi üzerinde açılan bu kurumun ilk müdürü Mustafa Çınkılıç (1965-1969) Din Eğitimi Genel Müdürü oldu. İkinci müdür ise Ethem Ruhi Fığlalı idi. Fığlalı, kısa bir müdürlük döneminden sonra 1970'te Ankara İlâhiyat Fakültesine asistan olunca müdürlüğe Sadettin Balay atandı. Bizim ilk müdürümüz. 1972'de İzmir İmam Hatip Okulu öğretmenliğine tayin edilen Balay'dan sonra müdürlüğe 10 Nisan 1972'de Bursa İmam Hatip Lisesi öğretmeni Hamdi Savaş atandı. Diplomamda onun imzası var.

1970-1974 yılları arasında müdür muavinleri ve okuttukları dersler:

- Abdullah Bakır, *Kur'ân-ı Kerim*
- Sabit Hashalıcı, *İslâmî Türk Edebiyatı*
- Dr. Fahri Gökcan, *Tefsir*
- Ahmet Çetin Ertürk, *Fransızca*
- Mikâil Bayram, *Farsça*
- Halis Ayhan, *Dinî Pedagoji*
- Hulusi Kılıç, *Arapça*
- Süleyman Uludağ, *Tasavvuf*

Derslere giren hocalarımızın büyük bir bölümü Enstitünün kadrolu hocası idi. Bazıları ise Kayseri'de muhtelif kurumlarda görevli olan kimselerdi. İsimleri ve branşları şöyle sıralanabilir:

- Ahmet Vehbi Ecer, *Mezhepler Tarihi*
- Ahmet Madazlı, *Kur'ân-ı Kerim*
- Dr. Ekrem Kaydu (Sarıkçıoğlu), *Dinler Tarihi*

- Mehmet Yaşar Kandemir, *Hadis*
- Mustafa Çuhadar, *Arap Dili ve Edebiyatı*
- Taner Şenay, *Dinî Mûsikî*
- Ahmet Taşer, *İnkılap Tarihi*
- Mehmet Eskioğlu, *Türk-İslâm Sanatı Tarihi*
- Dr. Ömer Çelikoyar, *İngilizce*
- Hakkı Önkal, *Medeniyet Tarihi*
- Ahmet Gül, *Hadis*
- İsmail Torun, *Fıkıh, İslâm Hukuku*
- Fikret Tüzüngüven, *Fransızca*
- Bahattin Kök, *Arapça*
- Muhammet Eroğlu, *Tefsir*
- Durmuş Sert, *Kur'ân-ı Kerim*
- Recep Açıkalın, *Öğretmenlik Bilgisi*
- Mehmet Güldeste, *Kelâm*
- Ahmet Taşar, *İnkılap Tarihi*
- Ali Güney, *Kelâm*
- Ahmet Coşkun, *Hadis*
- Fevzi Yılmaz, *Eğitim Sosyolojisi*
- Şener Ertaş, *İslâm Sanatları Tarihi*
- Hasan Hüseyin Uçar, *Türk-İslâm Medeniyeti Tarihi*
- Bekir Mutlu, *İngilizce*

EVVEL GİDEN AHBÂB

Daha önce ve bizim dönemimizde farklı kurumlardan gelip Enstitüde ders veren hocaları da sıralayalım; vefat edenleri rahmetle, yaşayanları hürmetle analım:

Prof. Dr. Hüseyin Gazi Yurdaydın, Prof. Dr. Necati Akder, Doç. Dr. Nihat Nirun, Doç. Dr. Ali Koçer, Doç. Dr. Hikmet Tanyu, Doç. Dr. İsmail Cerrahoğlu, Dr. Mehmet Dağ, Dr. Ali Şafak, Dr. Esat Kılıcer, Dr. Eminullah Veziri, Mustafa Kılıç, Fuat Papuççu, Mustafa Kükürtçüoğlu, Nazik Erik, Hüseyin Bayram, İsmet Parmaksızoğlu, Erdoğan Fırat, Ayvaz Gökdemir, Osman Gümrükçüoğlu, Mustafa Göl, Osman Sarı, Ali Yardım, Nurettin Bayburtlugil, Ahmet Usta, İbrahim Düzen, Tayyar Altıkulaç, Faik Türkmen, Abdullah Asım İğneciler, Mustafa Oğuzkan, Miss Shimaliski.

BİZİM OKUL

1970-71 ders yılında 144 öğrenci kaydını yaptırmış, 122 kişi mezun olmuştur. İlk üç devre mezuniyet albümü çıkaramamıştır. 4. devre mezunlarından şair Muhsin İlyas Subaşı, Hüseyin Tiryaki ve Mahmut Fidan ilk yıllığı çıkarma başarısını göstermişlerdir.

EN MEŞHURLAR

1. dönem mezunlarının Türkiye çapında en meşhuru Necmettin Nursaçan, 3. dönem mezunlarının en meşhuru Haydar Baş, (v. 2020) 4. dönem mezunlarının en meşhuru ise Türkiye'de Din Eğitimi Tarihi için bir ömür veren Mustafa Öcal oldu.

O yıllarda Yüksek İslâm Enstitülerinde iki farklı öğrenci kuruluşu vardı. Talebe Derneği MTTB'ye, Talebe Cemiyeti ise TİETF'ye (Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu) bağlı idi. Bir dönem yönetim kurulu üyesi, bir dönem de II. başkanı olduğum Talebe Cemiyeti, kültürel faaliyetler açısından daha faal idi.

Öğrencilerle idare arasında aracı bir rol üstlenen cemiyet, hocalarımızın hazırladığı ders notlarını mumlu kâğıtlara yazıp teksir yoluyla çoğaltarak öğrenciye uygun bir fiyatla satılması işini de yürütüyordu. Teksir makinası o gün için mühim bir aletti. Hatta Kayserili iş adamı Refik Bürüngüz'ün Enstitümüze hediye ettiği makinayı almak için bizzat İstanbul'a gittiğimi hatırlıyorum. Bir defa da çim biçme makinasını geçici olarak almak için, Müdürlüğün resmî yazısı ile ta Mersin'e gittim. Demek ki Kayseri'de o aletten bir tane de olsa yoktu.

Öğrenci kimliklerini soğuk mührüyle birlikte Talebe Cemiyeti veriyordu. 1971 muhtırasından sonra bazı sıkıntılar yaşandı.

İLK GÜN

Kayseri'ye otobüsle vardıktan sonra garajın epeyce uzağında olan okulumuza ilk yolculuk payton ile oldu. Ücreti beş lira. Kaydımızı yaptırdık. Bir otel bulduk, yerleştik. Hunat

Camii'nin yanında bulunan otelde İstanbul'dan gelen başka tanıdıklar da vardı: Hayrettin Şallı, Celal Erbay, İbrahim Hallaç. İlk iki isim bir yolunu bulup İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsüne nakloldular. Giresunlu Hallaç ile beraber dört senemizi bu şehirde tamamladık. Kayıttan sonra ana soru nerede kalacağız? Enstitünün yatılı kısmı vardı. Onun için imtihan açılacağını öğrendik. Sevindik. Çünkü ev bulmak, ev tutmak zor iş. İmam Hatip yıllarında da yurtta kaldık, ev tecrübesi yok. Birkaç gün sonra yazılı imtihana girdik, kazandık. Büyük sevinç oldu bizim için. Dört yıl devlet parasız yatılı okulun tadını çıkardık. İâşe ve ibatemizi karşıladıkları gibi harçlık da verdiler. Mecburi hizmetimiz olduğu için mezun olduğumuz gün de tayin ettiler. Daha ne olsun! Ankara'da çektiğim kura kâğıdında Şebinkarahisar Lisesi yazıyordu.

Üç katlı Enstitü binasının 1 ve 2. katı eğitim ve öğretime tahsis edilmiş 3. kat yatakhane olarak kullanılıyordu. Şimdi Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi olan binadan Talas'a kadar olan alan bomboş idi. Sadece, Tıp Fakültesi olacağı söylenen tek binanın karkas betonu terk edilmiş bir vaziyette duruyordu.

Hatırladığım kadarıyla parasız yatılı için yapılan yazılı imtihanda Mehmet Akif'in şu beytini açıklamamız istenmişti:

Müslümanlık denilen ruh-i ilâhiyi arasak
Müslümanım diyen insan yığınından ne uzak!

I/A sınıfının 64 nolu öğrencisi olarak besmeleyi çektik derslere başladık. Ramazan bitmek üzere. Musikî hocamız Taner Şenay ile meşk ettiğimiz ilk ilâhî de mübarek mevsimle ilgili idi:

Elveda ey şehr-i rahmet elveda.

Buradaki hüznün bendeki aksini hiç unutamadım. Hissedilen hüzün sadece Ramazan'la ilgili değil, İstanbul'dan ayrılmanın hüznü, altı yıllık arkadaşlardan ayrılmanın hüznü, Sahaflar çarşısından, *Hareket* câmiasından ayrı düşmenin hüznü ve gurbet akşamları.

Hâlâ mırıldandığım o şarkı:

Beklerim her gün bu sahillerde mahzûn böyle ben
Gün batan kuşlar döner dönmez bu yoldan beklenen
En nihayet anladım yokmuş gören hatta bilen
Gün batar kuşlar döner, dönmez bu yoldan beklenen

Gurbette sevdiğim ilk şarkı budur.

BOYKOT SONRASI

Dersler devam ededursun Talebe Cemiyetinin kongresi

için şöyle bir yol bulmuşlar: Cemiyetin yönetim kurulunda her bölgeden etkili bir öğrenci bulunsun, dolayısıyla gerginlik yavaş yavaş yok olsun! Bu arada İstanbul'dan gelenlerin de kurası bize çıkmış. Kulislere katılan Hayrettin Şallı, Celal Erbay da ısrar edince eyvallah demekten başka çare kalmadı. Aslında o tip işleri bilirim ve zevkle yaparım. Fakat esas işimin önüne geçer diye korkarım. Yönetim kurulu üyesi olarak girince, ikinci dönemden de kurtaramadım. Sınıf arkadaşım Maraşlı Mehmet Taşkıran'ın yardımcısı oldum. Üçüncü dönemde ise benden gizli olarak genel kurulda başkan seçeceklerini bir şekilde öğrenince kongre günü Ankara'ya kaçtım, kurtuldum. İdarî görevlerden bu "kaçış"ım hayat boyu devam etti.

1974 MEZUNLARI

1970-71 ders yılında 144 kişi kayıt yaptırmış, üç şube hâlinde eğitim ve öğretimini tamamladıktan sonra 122 kişi mezun olmuştur. İşte bizim sınıf, sınıf numarasına göre 4/A sınıfı:

İbrahim Bostancı / Ebubekir Yiğit / Cevdet Tosun / Abdülkadir Ceylan / Mehmet Taşkıran / Mustafa Kara / Ali Türkaslan / Harun Güngör / Cemal İlhan / Muammer Koç / İbrahim Hallaç / Yaşar Derin / Huzeyfe Sayım / Şevki Uçar / İsmail Tanrıöven / Mehmet Yiğit / Abdullah Saraç / Ahmet Paksoy / Adem Karakuş / İbrahim Yıldırım / Mehmet Kaya / Ertuğrul Topçu / Remzi Şahin / Mehmet Bilici / Mevlut Oflaz / Yakup Bayram / Mustafa Altunel / Ahmet Maraş / Nurettin Kılıçbay / Yaşar Kahveci / Hüseyin Korkmaz / Ramazan Gökten / Bahri Çakır / Cemal Türker / Yahya Tosun / Musa Yücel / Ahmet Kapan / Mustafa Kinet.

Bu isimlerden geçen ay dinler tarihi profesörü Harun Güngör vefat etti. Onun dışında âlem-i cemâle intikal edenlerin isimlerini tam olarak ne yazık ki bilmiyorum.

Menba-ı feyzim olan Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsü, benim meslek hayatım için de bir dönüm noktasıdır. Tasavvuf kültürü ile ilgili ilk yazılarımı bu kurumun çatısı altında kaleme aldım. Tekkelerle ilgili yazdığım ilk makaleyi Talebe Cemiyetinin daktilosu ile yazan kişi de Cemiyetin sekreteri Mustafa Öcal'dır. *Tekke Teşkilatı* adını taşıyan bu makale, 1971 tarihinde İstanbul'da Nurettin Topçu ve talebelerinin çıkardığı *Hareket* dergisinde yayımlanmıştı. O gün bugün aynı konu ile uğraşıyorum. O gün bugün Süleyman Uludağ'ın asistanıyım. Hâzâ min fadli rabbî...

OKUDUĞUMUZ DERSLER

Her eğitim kurumunda olduğu gibi Yüksek İslâm Enstitülerinde de derslerin isim ve müfredatları zaman içinde değişmiştir. Bazı dersler kalkarken yeni bazı dersler konmuştur. Ana dersler kalmak şartıyla derslerin haftalık saatleri, yıllara göre dağılımı da değişime uğramıştır. Bu değişim bugün de devam etmektedir.

Dört yıl içinde bizim okuduğumuz derslerin adı şöyledir:

Kur'ân-ı Kerim, İlm-i Vücuh, Tefsir, Belâgat-ı Kur'âniyye, Hadis, Siyer-i Nebeviyye, İlm-i Tevhid, İlm-i Kelâm, İslâm Hukuku, Fıkıh ve Usûl-i Fıkıh, İslâm Dini ve Mezhepleri Tarihi, Mukayeseli Dinler Tarihi, İslâmî Türk Edebiyatı, Tasavvuf Tarihi, Ahlâk, İslâm Felsefesi Tarihi, Mantık, Muasır İslâm Ülkeleri Tarih ve Coğrafyası, İslâm Tarihi, Arap Dili ve Edebiyatı, Fars Dili ve Edebiyatı, Dinî Psikoloji, Dinî Pedagoji, İslâm Sanatları Tarihi, Hitabet ve İrşad, Dinî Mûsikî, Yabancı Dil (Fransızca-İngilizce), İnkılap Tarihi, Türk Medeniyeti Tarihi.

MEZUNİYET SONRASI

Haziran mezunları Temmuz başında Ankara'da kura çektiler. Türkiye'nin muhtelif vilayetlerinde bulunan orta ve lise seviyesindeki okullara öğretmen olarak atandılar.

Adaşımla birlikte diğer bazı arkadaşlarımın listesi şöyledir:

1. İsmail Tanrıöven - Uşak/Eşme
2. Mehmet Bilici - Çanakkale/Lapseki
3. İbrahim Hallaç - Mardin/Cizre
4. Ali Bal - Hatay
5. Mehmet Yiğit - Siirt
6. Ebubekir Ersoy - Sivas/Suşehri
7. Adem Şanver - Niğde
8. Mustafa Altunel - Malatya
9. Muzaffer Çatıkkul - Manisa/Akhisar
10. Osman Serçe - Zonguldak
11. Ertuğrul Topçu - Diyarbakır
12. Bekir Esmer - Ağrı/Patnos
13. Ahmet Alkan - Elazığ
14. Şemsettin Koca - Artvin/Ardanuç
15. Mustafa Kara - Hatay
16. Hüseyin Gören - Van
17. Ramazan Gökten - Ağrı
18. Abdullah Saraç - Diyarbakır/Dicle
19. Abdullah Çetin - Sivas
20. Harun Güngör - Malatya
21. Selami Aydın - Sinop
22. Yahya Tosun - İzmir/Bayındır
23. Muammer Koç - Malatya/Darende
24. Mansur Gökcan - Amasya
25. Şevket Yılmaz - Kayseri/Yeşilhisar
26. Bahri Çakır - Konya/Kadınhanı

Hayatta olan hocalarıma, arkadaşlarıma sağlık ve afiyet dilerken, vefat edenlere Cenâb-ı Hak'tan rahmet ve mağfiret niyaz ediyorum. ▪

▲ Mustafa Kara

Kayseri'nin Günümüze Kadar Aldığı İsimler

Halit Erkiletlioğlu

Kayseri ismi üzerinde birçok kaynakta değişik yorumlar yapılmaktadır. Bu yorumların çoğu birbirinin tekrarı olarak yazılıp anlatılmaktadır. Hâlbuki tarihî kayıtlar ve kaynaklar yüzyıllar içindeki siyasî olaylarla gelişen isim değişikliklerini gayet bariz bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu bilgilere kısaca göz atacak olursak bu konu net olarak belirlenmiş olur.

M.Ö. XVlll. yüzyılda kurulan Hitit Devleti'nde Kaneş, Erken Hitit Çağı kültürünün doğduğu yer olup, bölgenin başşehridir. "Büyük Hitit" zamanında Kaneş'te yerleşme vardır. Ancak Büyük Hitit Devleti'nin deniz kavimleri tarafından işgali sırasında Kaneş'in yıkılıp terk edildiği anlaşılmaktadır.[1] Kaneş'in önemini kaybetmesinden sonra, bölgenin merkezi olarak, dönemin kutsal dağı Argaios'un (Erciyes) kuzey eteğindeki Mazaka ön plâna çıkmaya başlamıştır. M.Ö. XII-IX. yüzyıllar arasında iskân görmeye başladığı tahmin edilen Mazaka, bir müddet sonra Tabal Devleti'nin önemli bir şehri olmuş ve daha sonra da bu devletin başşehri olmuştu.[2]

1 Kınal, Meydan Larousse Cilt 7, s. 723.
2 Baydur s. 72 (Tabal Kralı Washa-Sarma ve vassallarına ait Topa'da

Mazaka'nın bugünkü şehrin takriben iki kilometre güneyinde, Erciyes'in bir tepesinde kurulmuş olduğu kabul edilmektedir. Bu yerin günümüzdeki ismi hâlen **"Eskişehir"** olarak geçmektedir.

Tabal'ın yıkılması ile önce Asur'a sonra da Friglere geçen Mazaka, Friglerden sonra M.Ö. 676 tarihinde Kimmerlerin kurduğu bozkır devletinin sınırları içinde kalmıştır.[3] Kimmerler M.Ö. 650 senesinde Asur ve Lidyalılar tarafından Anadolu'dan atılınca Mazaka Asur egemenliğine girmiş ve Kızılırmak Lidya ile Med devleti arasında sınır olmuştur. Uzun süren Med hâkimiyeti sırasında Pessinoute, Gordion. Ankeva, Pteria ve Tavium, Komana-Pontika ve Stalata'dan geçen "Kral Yolu"nun en işlek devri açıldı. Mazaka bu çağda, ekonomik önemini devam ettirdi. Bu bölgedeki Med hâkimiyeti M.Ö. 590 yılına kadar devam etti. Medlerden sonra Pers Kralı Kyros'un Lydia Kralı Kroisos'u yenmesi ile (M.Ö. 546) bütün Anadolu ile birlikte Mazaka da Pers hâkimiyetine girmiştir. Bölgeye İran'dan çok insan gelmiş ve kendi ülkelerine benzettikleri bu topraklara devamlı olarak yerleşmişlerdir. Dinleri ateşperestlik olan Perslerin Argaios çevresini kendi dinî eğilimlerine uygun bulmaları da yerleşim için ikinci bir faktör olmuştur.

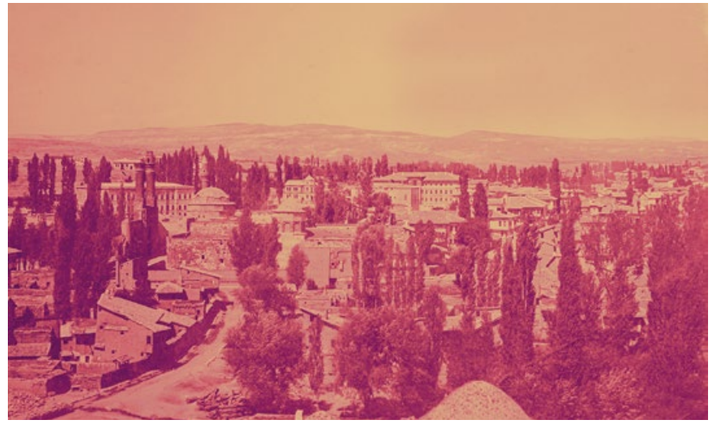

Darius, Hindistan'ı fethettikten sonra ülkesindeki satraplık sayısını yirmi dörde çıkarmış ve M.Ö. 513'te İskit seferi sırasında Kappadokya satrabı olarak Ariaramnes'i görevlendirmişti. IV. yüzyılda Kappadokya'nın başkenti Gaziura (Turhal) idi. Bu dönemde Mazaka, ise satraplığın ekonomik ve kültürel yönden önemli bir merkezi durumundaydı.

M.Ö. 332 yılında Pers satraplarının Anadolu'da krallıklarını ilân etmeleriyle Kappadokya Krallığı doğmuş oldu. Pers Ahamanişler sülalesi tarafından yönetilmeye başlayan krallığın beşinci kralı Ariarathes IV. Eusebeios'un (220-163), babasının Ariarathe kentinde M.Ö. 220 yılında ölümü üzerine "Eusebeios" (dindar-saygılı) unvanıyla kral olmasıyla Mazaka, tarih sahnesine önemli bir başkent olarak çıkmıştır. Zira Ariarathes IV, babasının kurduğu Ariarathia'yı terk ederek başkent olarak seçtiği Mazaka'ya taşındı. Şehirde zaten M.Ö. 220 tarihinden beri sikke darbedilmekteydi. Ariarathes IV, 57 sene krallık yaparak M.Ö. 163 tarihinde öldü.[4]

Ariarathes IV'ten sonra oğlu Mithridates, "Ariarathes V Eusebeios (saygılı-sofu) Philopathor" (babasını seven) unvanı ile kral olmuştur. Hellen kültüründe "din" karşılığı bir kelime bulunmadığı için din kavramına en yakın kelime olarak **"eusebeia=sofuluk"** kelimesi kullanılmaktaydı. Sofuluk ise, geleneksel ayinler ile düşünce tarzını devam ettirmek ve ölçülü davranmak demek oluyordu.[5]

Ariarathes V döneminde Kappadokya'nın Hellen kültürünü tam olarak benimseyen en önemli şehirlerinden Mazaka'nın adı, **"Argaios Dağı yanındaki Eusebeia"** olarak değiştirilmişti. Diğer önemli şehir Tyana'ya ise **"Toros Dağı yanındaki Eusebeia"** adı verilmişti. Ancak V. Ariarathes'in iktidarının ilk yıllarında, Suriye'deki Hellenistik Seleukos İmparatoru Demetrius Soter'in (kurtarıcı) (M.Ö. 161-150) destek ve himayesi ile Ariarathes tahttan indirilerek Orophernes (M.Ö. 159) kısa bir dönem için Kappadokya tahtını ele geçirdi.

Fakat Bergama kralı Attalos II (M.Ö. 159-138) ile iyi dostluk kuran Ariarathes'e bu kral yardımcı oldu. Aynı zamanda eniştesi olan Attalos, (Kappadokya Krallığı, Pergamon ile dostluk tesis etmiş, bunun bir nişanesi olarak Kappadokya kralı IV. Ariarathes (M.Ö. 220-163), kızı Stratonike'yi II. Eumenes'e vermiştir.[6] Bu kraliçe, son Pergamon kralı III. Attalos'un annesidir.) Ordusuyla Mazaka'ya gelerek kayınbiraderini yeniden Kappadokya tahtına oturttu (M.Ö. 159).

Mazaka'ya babasının ve kendisinin

Suvasa, Kayseri Sultanhanı ve Kululu'da bulunan Hitit hiyeroglif yazıları, yaklaşık olarak Tabal Krallığı'nın yayılış alanlarını gösterir.)

3 Tarhan M. Taner, **Eski Çağda Kimmerler Problemi**, VIII-Türk Tarihi Kongresi, Ank. 1979, s. 366.

4 Ariarathes IV'ün karısı Antiokhis, kocasının ölümünden sonra babasının yanına yani Syria'ya gitmiş, fakat burada babası Antiokhos Eupator ve kızı, Lysias isimli bir soylu tarafından öldürülmüştür. Kemikleri Ariarathes V döneminde Kappadokya'ya getirilip muhtemelen o dönemde başkent yapılmış bulunan Mazaka'da bir yerdeki mezarına konulmuş olmalıdır.

5 M. C. Howatson, *Oxford Antik Çağ Sözlüğü*, çev: Faruk Ersöz, Kitap Yayınevi, İstanbul 2013, s. 246.

6 II. Attalos, bir suikast girişimi sonucu II. Eumenes'in öldüğünü zannederek, onun eşi Stratonike ile evlenmiştir. Kaderin cilvesi II. Eumenes canlı olarak geri döndüğünde ise, II. Attalos krallığı tekrar ona devretmek istemiş, lakin II. Eumenes durumu olgunlukla karşılayıp en ufak bir utanç ve kuşku duymadan hem eşini hem de tahtını kardeşine bırakmıştır. Diğer taraftan II. Attalos, II. Eumenes öldüğünde, Stratonike'nin II. Eumenes'ten doğan hiçbir çocuğuna bakmak istememiştir. Yalnızca kardeşinin erkek çocuğu olan III. Attalos'u büyütmüş, eğitmiş ve ölmeden önce ona taç giydirerek kendisinden sonra kral olacağını ilan etmiştir. Muzaffer Demir, "Antik Kaynaklar Işığında III. Attalos'un Vasiyeti", Uluslararası Bergama Sempozyumu Bildiriler, C 1, İzmir 2011, s. 17.

unvanı olan Grekçe “Eusebeia” adını verdi (**M.Ö. 159-131**). Eusebeia’yı tapınak ve okullarla donattı. Fakat Hellen medeniyeti ile birlikte cinsel sapıklıklar başta olmak üzere her türlü Hellen ahlâksızlığı da bu topluma bulaştı.

Eusebeia, Mazaka’nın çok yakınında bir Hellen şehri olarak kurulmuş ve sonra her iki şehir birleşmiştir. Nitekim Strabon’un “Geographika” isimli eserinde şehrin Mazaka ve Eusebeia isimlerinin aynı anda kullanıldığını ve ilâve olarak ta “Argaios’un Yanında” denildiğini görüyoruz.[7]

Stoa felsefesini benimseyen yani sınıfsız bir devlet kurmak hayali ile birçok taraftar toplayan Aristonikos isyanının Roma tarafından bastırılması sırasında Roma’nın yanında yer alan Kappadokia kralı V. Ariarathes, ölenler arasında idi (M.Ö. 131).

V. Ariarathes’ten sonra Eusebeia’da Kappadokya tahtına oturan Ariarathes, Ariobarzanes sülalelerinden sonra Antonianus’un desteğiyle Archelaus Kappadokya kralı oldu.

Octavianus, M.Ö. 31 yılında Actium deniz savaşında en büyük rakibi Antonius’u yenerek Roma iktidarının sahibi olunca Kappadokya kralı Archelaus (M.Ö. 36-M.S. 17), Roma’ya karşı yürüttüğü ustalıklı bir politika ile, siyasî gücünü kaybeden ve annesi Glaphira’nın sevgilisi olan Antonius tarafını bırakarak bütün Roma’nın yeni hâkimi Octavianus tarafına geçti. Tek başına iktidarı ele alan Caesar Octavianus’un da sevgisini kazandı. Böylece Kappadokia, Roma’daki iktidar değişikliklerinden fazla etkilenmedi.

Arkhelaos, Roma İmparatoru Avgustus Caesar Octavianus’un destek ve himayesiyle Kilikia Trakheia ve Minor Armenia’da konumunu güçlendirdiği dönemde sahip olduğu topraklarını daha da çoğaltmak ve nüfuzunu Roma’nın doğu uçları boyunca genişletmek plânını hızla uygulamaya başladı.

M.Ö. 20 yılında Küçük Asya’ya gelen Augustus doğuda yaptığı toprak düzenlemesiyle Küçük Armenia’ın bir kısmını da Kappadokia Kralı Archelaus’un topraklarına katmıştır. Kappadokia krallığı; Pontus ve Kommagene vasal krallıklarıyla birlikte Roma eyaletleriyle Fırat Nehri’nin güneydoğusundaki Partlar arasında tampon bölge olmuştur.

Tiberius verdiği siyasî desteklerle Archelaus’un dostluğunu kazandığını zannetmişti. Archelaus’un bu desteği unutup rakiplerine yakın bir siyaset izlemesi Tiberius için hayal kırıklığı oldu. Tiberius’un, bütün bunları düşünerek Archelaus’a karşı kin ve kızgınlık duyduğunu gören anası Liviye, Archelaus’a gönderdiği bir mektupla bizzat Roma’ya gelerek af dilerse belki İmparator’un kendisi hakkındaki düşüncelerini değiştireceğini ve bağışlanacağını söyledi. Korkuya kapılan Archelaus, soluğu Roma’da aldı. Tiberius’un huzuruna çıktığında gayet soğuk bir tarzda karşılandı. Yargılanmak üzere gönderildiği senato huzurunda korkudan şiddetli bir titremeye tutuldu. Bir müddet sonra da Roma’da öldü (M.S. 17). Kayseri’nin kuzey yamaçlarındaki Erkilet kasabasında bulunan büyük tümülüsü onun sağlığında kendisine mezar olarak yaptırdığı ancak buraya gömülemediği tahmin edilebilir.

7 Strabon, Geographika, Çev: Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yay. İst. 2000, Kitap: XII s. 8.

Kappadoka’nın son kralı Pontuslu Archelaus, 53 yıl süren iktidarı sırasında Eusebeia’nın adını değiştirerek, gönülden bağlı olduğu Roma İmparatoru Augustus’un unvanına izafeten CAESAREA (KAYSERİ)[8] koymuştu. Bu değişiklik krallık yılının 28’ine rastlar. Yani M.Ö. 8 yılı civarıdır. Bazı müellifler ise şehrin isim değiştirme tarihinin M.Ö. 12-9 yılları arasında olduğunu kabul ederler. Caesarea isminin, Caesar’ın Farnekes savaşına[9] giderken buraya uğraması ve onun şerefine verildiği veya şehri tamir ettiren Claudius’un unvanına izafeten verildiği iddiaları ise tutarlı görülmemektedir. Çünkü iki olay arasında 35 yıl civarında zaman farkı vardır.

Bu isim değişikliği, Kayseri’de basılmış olan bronz paralarda gözlenmektedir. Archelaus zamanında “Eusebeia” adını taşıyan en son sikke KE (25) tarihli olup, M.Ö. 12-11 senelerine rastlamaktadır. Caesarea adı ile basılmış bilinen en eski sikke de HK (28) tarihli olduğuna göre M.Ö. 9-8 senelerinde basılmış olmalıdır. Bu durumda ancak sikkelerde bir müddet daha “ΕΥΣΕΒΕΙΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ” (Eusebeias Kaisareias) şeklinde her iki isim de kullanılmıştır.

8 Kaisareia=Latince: Caesarea= sikkelerde: Kaisareias= Kayseri, Fransızca: Sezariye

9 Julus Caesar ile VI. Mithridates’in oğlu Farnekes II arasında M.Ö. 2 Ağustos 47 tarihinde Zela’da (Tokat-Zile) yapılmış olan ve Caesar’ın galip gelmesi üzerine “Veni, Vidi, vici” (geldim, gördüm, yendim) yazarak Roma’ya gönderdiği savaş.

CAESAR (KAYSAR) KELİMESİNİN KÖKENİ

Caesar, Roma’nın en eski boylarından olan ve Aineias’ın oğlu Iulus’a dayandıran “gens Iulia” (Iluliuslar ailesi) içindeki yine ayrıcalıklı bir sınıf olan Roma Patrici[10] ailesinin adıdır. Bu aileden gelen Iulius Caesar’ın (Gaius Julius Caesar, M.Ö. 100-44) manevî oğlu Octavianus (İmparator olduktan sonra Augustus sıfatını almıştır.) Caesar adını kendi adına ekledi. Onun da manevî oğlu Tiberius ve sonra gelen imparatorlar aynı sıfatı kullandılar. Nero’nun ölümüyle birlikte “gens Iulia” içindeki Caesar nesli tükenmekle beraber ondan sonra tahta çıkan imparatorlar da aynı ismi unvan olarak kullanmaya devam ettiler. Zamanla Augustus, hüküm süren imparatoru, Caesar ise onun vekilini veya ardılı olarak atanan kişiyi belirten bir unvana dönüştü.[11]

Caesar unvanı Alman imparatorlarına “Kaiser”, Rus imparatorlarına da “Çar” olarak geçmiştir. Şehrin Caesareia (okunuşu: KAYSERİ) adı M.Ö. 8 yılından itibaren kullanılagelmiş, Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı devletleri dönemlerinde de KAYSERİYYE olarak zikredilmiş, Cumhuriyet döneminde de KAYSERİ olarak tescil edilmiştir. ▪

10 Patricius: (latince) asilzâde sınıfından

11 M.C. Howatson, Çev. Faruk Ersöz, Oxford Antikçağ Sözlüğü, Kitap Yay. İstanbul 2013, s. 161

Vacit İmamoğlu'nun Kitaplarında Ev ve Şehir Üzerine Bir Gezinti

Dursun Çiçek

Gelenek işin alfabesi
Form ve biçimler dili
Mimarlık da ezgisidir
(Abel, 1987)

İnsan yalnızca insanla konuşmaz. Kimi insanlar dağla, taşla, rüzgârla, suyla, pınarla da konuşur. Bazıları da kitaplarla konuşur. Bilhassa sevdiğimiz insanların kitaplarını okurken bir bakıma o kitaplar üzerinden yazarı ile sohbet ederiz. Okurken aklımıza gelen soruları sorarız. Birkaç sayfa sonra soruların cevapları ile karşılaşınca mutlu oluruz. Adeta yazarın bizi duyduğunu düşünürüz. Sonra aklımıza yeni sorular gelir. Sonra birden bu

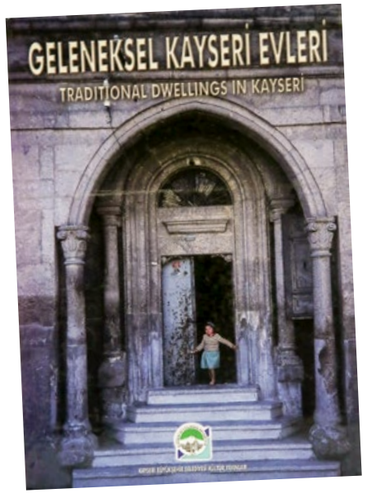

kez kitapla konuştuğumuzu hissederiz. Biz sorarız kitap cevap verir.

Kitap okumaya yazarla mütalaa adını veren bir ağabeyim, vefat eden bir yazar bile olsa biz onu hakkıyla okuduğumuzda adeta yazar dirilir ve bize ders verircesine konuşur da konuşur derdi. Hele okuduğunuz kitaplar mimari kitaplarsa bu kez sadece taş değil ev konuşur, mekân konuşur, zaman konuşur. Vacit hocam yaşıyordu, yaşayan bir mimardı ve bana anlatacağı çok şey olmalıydı.

Ben de Vacit İmamoğlu'nun kitapları ile konuştum. Kitaplar üzerinden ona sorular sordum. Bilhassa kitaplarında Kayseri yonu taşı, Kayseri evleri, Gesi evleri, Kayseri mahalleleri, sokaklarını gördüm. Tek tek evlere girdim çıktım. Bir sokaktan öbür sokağa, bir evden diğer eve gezdim. Mekânı dondurmanın, zamanı durdurmanın ne olduğunu yaşadım bir bakıma.

Kitaplarında kalemimle altını çizdiğim yerler; sanki adımlarımla adımladığım, Vacit Hoca'mla omuz omuza gezdiğim yerler hâline geldi. Geleneksel Kayseri evleri ve Gesi evleri ekseninde yaptığım bu yolculuk ve sohbet, mimarlık tarihinden taş yapılara, geleneksel ev yapımından geleneksel mahalle kültürüne, Selçuklulardan Osmanlılara, mekânın hafıza bağlamından mekânın kültür taşıyıcılığına aldı başını gitti.

Mimar Sinan'dan Erciyes'e, taşın anlamından evin anlamına, gelenekten bugüne benim açımdan besleyici ve doyurucu bir sohbet oldu. Kitaplarda dolaşırken sanki bir mekânın, bir evin, bir sokağın, bir şehrin içinde dolanır gibi hissettim kendimi. Ben sordum Vacit Hoca cevap verdi. Bir okuma biçimi olarak dostlarıma da hararetle tavsiye ediyorum...

Türkiye'de taş, ev veya ev mimarisi ile ilgili karşılaşılan en temel zorluklar nelerdir?

Türkiye'de geleneksel konut mimarisi ile ilgili araştırmalarda karşılaşılan en önemli zorluklardan biri yazılı kaynak yokluğudur. Zaman zaman gezginlerin kent düzeni ve bina nitelikleri üzerine yazdıklarına rastlasak da bunlar çoğunlukla mimari açıdan yararlı olmaktan uzaktır. Osmanlı devletinin resmi kayıt tapu ve kadı sicillerinin son dönemlerde halka açılması, bu yoldan gelebilecek bilgi birikimi için zaman gerektirmektedir. Yazımızdaki roman, öykü, fıkra ve benzeri eserlerde İstanbul ve birkaç kent dışındaki birçok yerleşim hemen hiç konu edilmemiştir. Sözlü iletişimle aktarılan bilgiler de tıpkı geleneksel evler gibi hızla yok olmaktadır.

Taş ve ev ekseninde Selçuklu ve Osmanlı Anadolu'da ne yapmıştır? Taş üzerinden hikâyeyi anlatır mısınız?

Selçuklu ve Osmanlı dönemlerindeki 800 yıllık Türk yönetimi Anadolu'da özgün bir uygarlığın doğmasını sağlamış, doğu ve batının sahip olduğu maddi ve manevi potansiyelleri verimli ve başarılı bir sentezle kullanarak sanat ve mimarlık eserlerini "şaheserler" düzeyine eriştirmiştir. Osmanlılar yükseliş devirlerinde Doğu Avrupa, Kuzey Afrika, Ortadoğu ve Anadolu'yu yönetmiş, tüm eski uygarlıkları ve Akdeniz'i koruyucu bir şemsiye altında toplamıştı. Bu gücün nedeni tabii ki sadece askeri nedenlere bağlanamaz. İyi işleyen bir devlet düzeni, sağlam temellere oturtulmuş, nitelikli sosyal, kültürel ve idari kurumlar bu gücün diğer bazı ögeleridir. İmparatorluğun başarısı ve görkemi çok sayıda resmi bina ve eserde kendini göstermiş, kentlerdeki ve başkentteki külliye cami, türbe, medrese, hamam, çarşı, bir dereceye kadar da padişah köşk ve sarayları ile ülkenin çeşitli yerlerindeki kervansaray, yol ve suyollarına yansımıştır. Yani devlet gücünü kurumlarında ve eserlerinde bu şekilde göstermiştir. Taşın buradaki yansıması ile bireysel hayattaki yansıması farklıdır. Devletteki bu durum evlerde söz konusu değildir. Burada inancın da etkisi vardır. Dünyanın geçiciliği duygusu ve toplumsal adalet ve eşitlik duygusu daha belirleyici olmuştur. Bu dünyanın geçici olduğu düşüncesi evlere farklı yansımıştır. Taş bir anlamda devlette sonsuz ve gösterişli bir anlam taşırken evlerde faniliği ve geçiciliği yansıtmıştır.

Bu doğal olarak sanatçılara da yansıyacaktır. Selçuklu ve Osmanlı kültürlerinde açık seçik kişisel ifade kullanan sanatçıya rastlamak neredeyse imkânsızdır. Sanatçı "kendilik" kavramını saklamak, ortaya koyduğu esere ancak üstü kapalı bir şekilde yansıtmak durumundadır. Yaratılan eser genelde daha önce yapılanların, topluma mal edilenlerin bir devamı, bir adım daha ileriye götürülmesidir.

Dolayısıyla taş Kayseri'de ustaca kullanılmıştır. Taş ustalığının ataları Selçuklular kentte olağandışı örnekler sergilemiş, Orta Asya kökenli, kuvvetli, yalın prizma, piramit ve silindirler inşa etmişlerdir. Bu formların düzgün yüzeyleri, bıçak keskinliğindeki köşeleri, güneş altında binaların saf kütlelerini daha da vurgular. Cami ve kamu yapılarının girişleri ile önemli yüzeyleri zarif dekoratif oymalarla bezenmiştir. Figürler geometriktir, oymaları derin değildir. Taş işleme ve kullanma geleneği sonraki nesillerce de iyi özümlenmiş, gerek kamu yapıları gerek ev yapımında ustaca kullanılmıştır.

O zaman taş ve mekân devlette gücü ve görkemi; halkta ise adalet, eşitlik, denge ve tevazuyu temsil ediyor diyebiliriz. Hocam Kayseri aslında Erciyes'in mücessem hâli. Mimar Sinan üzerinden yaptığınız okumala-

rınız da var. Öyleyse Kayseri'nin taş işçiliğine, mimarisine Erciyes'in katkısı var mıdır? Varsa ne gibi bir katkıdır bu?

- Erciyes şehre karakterini veren bir dağdır. Yanardağın oluşturduğu tüf kayaları Kayseri ve civarında yonu taşı üretimine ve taşın yaygın kullanılmasına neden olmuştur. Erciyes bu temel yapı malzemesinin kaynağı olmasının yanı sıra Kayseri'nin su deposudur. Kayseri'nin bağcılığı ve yine taş yapılardan oluşan bağ evciliğinde Erciyes'in belirleyici özelliği vardır. Karsız kalmayan sert piramit başı, heybetli konik gövdesi ve tepecikleri ile Erciyes adeta bir mimari varlıktır. Belki de binlerce yıl sanatçı ve mimarlara esin kaynağı olmuştur. Bu anlamda Mimar Sinan'ın eserlerinde onu hissetmemek mümkün değildir. Onun özgün cami kompozisyonları ve özellikle Süleymaniye'si dalga dalga kubbe, yarı kubbe

ve diğer bölümleri ile coşkulu, gür sesli çağlayanı Erciyes'i anımsatır.

- **Taş ve Kayserilinin estetik yönü evlerde nasıl tezahür etmiştir? Daha genel bir soru olarak, Kayseri evlerinin genel özellikleri ile ilgili neler söyleyebiliriz?**

- Genel olarak geleneksel bir Kayseri evi; yoğun kent dokusu içinde doğal ve gösterişsiz bir yapım sürecinin sonucu, avlu ve bahçe etrafında asimetrik olarak büyüyen/gelişen içe dönük bir yapıdır. Avlulu ev formu tarihten bu yana nasıl İran, Orta Doğu ve Akdeniz ülkelerinde başarıyla kullanılmışsa tasarımındaki sonsuz çeşitliliği ve değişik yaşam biçimlerine uyum potansiyeli ile Anadolu ve Kayseri'de de yaygın olarak kullanılmıştır. Evler yapıldığı dönemde geçerli olan görüş ve düşünce çerçevesinde, ev sahibinin istek, gereksinim ve tercihleri göz önüne alınarak ustalar tarafından yapılırdı. Batı dünyasının aksine Anadolu'da ve Kayseri'de ev, genellikle sahibinin zenginliğini ve soyluluğunu anlatacak bir araç olarak kullanılmamıştır. Kendiliğinden doğal olarak gelişen planlar, eğri dar sokaklar boyunca sıralanan evler, alçak gönüllü, dostça bir hava yaratmıştır.

Ancak 19. yüzyılla birlikte iş ve anlayış değişir. Önce devlet içindeki Hıristiyan aileler Avrupa'dakine benzer evler yapmaya başlamış, bu bize de yansımıştır. Tek tük de olsa 17. ve 18. yüzyıllarda da örnekleri varsa da Kayseri evleri özellikle 19. yüzyılda dikey yönde büyümeye başlamış, geleneksel planlarda bazı değişmeler olmuş, evlere bir üst kat eklenmiştir. Başka bir öge de çoğunlukla üst kata yerleştirilen yarı kapalı köşklerdir. Damlar düzdür, köşeler, pencere ve kapı kenarları sert, keskin çizgilere sahiptir. Yüzeyleri oluşturan muntazam, yumuşak dokulu yonu taşları kütlelerin yalınlık etkisini daha da artırır. Üst katlarda yer alan oda ve köşkler ahşap veya taş payandalar üzerinde dışarı çıkarak güneş gölge oyunlarını daha da dramatik bir hâle getirir. Cephelerde süs ve bezeme kullanımı nadirdir. Kullanıldığı zaman da prizmaların kütle etkisini ikinci dereceye indirmez. Hatta bu süsler,

parlak güneş altında yumuşak düz yüzeylerdeki ışık gölge oyunlarını artırır, kapı pencere ve diğer boşlukların daha da vurgulanmasına neden olur.

Hangi dinden olursa olsun Kayseri'deki dar ve orta gelirli aileler, birbirine benzer küçük evlerde yaşamışlardır. Daha iyi durumdaki ailelerden Müslümanların evleri genelde basit bir plan şemasına sahipti: Sofa (Kayseri deyimiyle sufa) adı verilen büyük oda, evdeki kapalı mekânların çekirdeğini oluştururdu. Evin en önemli mekânı olan, aynı zamanda diğer odalara geçiş olanağı veren sofanın bir yanında harem odası (oturma ve yatak odası) diğer yanında tokana (mutfak, kış odası) bulunurdu. Ailenin başka bir odaya gereksinimi olduğu zamanlar evin bir ucuna yeni bir oda inşa edilirdi. Örneğin mali durumu yerinde olan bir ailenin evdeki oğullarından birinin evlenmesi ve eve gelin getirmesi durumunda, var olan odalardan birinin yanına yeni bir oda yapılır, odalar kapalı bir hol veya koridorla birbirine bağlanırdı. Anadolu'nun birçok kentinde olduğu gibi, Kayseri'deki geleneksel aileler ve evleri oldukça küçüktü. Az sayıdaki üst gelir grubu bir yana bırakılırsa, evlerin çoğu oturulabilecek birkaç odaya sahipti.

Geleneksel evler genel olarak bir veya iki katlı idi. Ayrıca altlarında birer bodrum (yerel deyimiyle zerzembi) katı yer alırdı. İki katlı evlerin üst kat odaları ve varsa köşkleri, çoğunlukla bahar ve yaz aylarında, alt katları ise, kışın kullanılırdı. Bodrum katları evin bir bölümünün veya tümünün altlarını kaplar, servis ve depolama işleri için kullanılırdı. Bu katın ayrılmaz bir parçası da ahırdı. Çoğunlukla bir samanlığa bağlı olarak düzenlenirdi. Bodrumda ayrıca tahıl ve un ambarları ile taze ve kuru yiyeceklerin depolanacağı bir hacim bulunurdu. Faroqhi'nin (1987) Kayseri kadı sicillerinden elde ettiği bilgilere göre 1690 yılları sonlarında sicile kayıtlı evlerin yarıdan çoğunda en az bir ahır yer almaktaydı.

- **Ev yapımında sadece taş değil ahşap da önemli sanırım. Taşın dışındaki malzemelerin kullanımı ve bunun taş ile uyumu da önemli.**
- Geleneksel Kayseri evinin yapımında iki temel malzeme kullanılmıştır: Taş ve ahşap. Bunlara ek olarak kullanılan bir malzeme de demirdir. Sütun elemanlarının bağlanmasında demir kuşaklar, ayrıca duvarların güçlendirilmesi, yatay elemanlarla bağlanması, deprem yüklerine karşı yapıyı güçlendirmesi için demir lamalar kullanılmıştır. Pencere ve merdiven korkuluklarında çubuk, kepenk ve kapı yapımında saç levhalar hâlinde demirden yaygın olarak yararlanılmıştır. Demirin taşla bağlantısı genel olarak bağlantı ayaklarına kurşun dökülerek yapılmıştır. Köşk ve eyvanlardaki gergi elemanları yine demirdir. Sütun ve kemerlerin birleşme yerlerine de kurşun dökülmüştür. Duvarlar, kemerler, tonozlar kolon veya fil ayakları genel olarak yonu diye adlandırılan tüf ürünü, hafif kesme taştan yapılmıştır. Temeller, duvarların nem alabilecek bölümleri, ön ve arkası ayrı ayrı taştan yapılan bileşik (kompozit) duvarların alt bölümleri ile görülmeyecek yüzleri ise ağır, yoğun gözeneksiz bir çeşit bazalt olan karataştan -yerel deyimiyle cingi (zenci) taştan- örülmüştür. Daha çok ırmak yataklarından toplanan bu taş, küçük boyutları, sertliği ve şekil verme güçlüğü nedeni ile çoğunlukla moloz türü duvar yapımında kullanılmıştır. Düşük maliyetli ve dayanıklı oluşu, alt ve orta gelir grubu evleri ile bağ evleri ve bahçe duvarı yapımında yaygın kullanılmasına neden olmuştur. Avluların, merkezi hollerin, sekialtı gibi geçiş alanlarının döşenmesinde kullanılan malzeme yine taştır. Bu defaki, ince tabakalar hâlinde kesildiği için sal adı verilen sert yapılı bir volkan tüfü; genel olarak geldiği yerin adı ile ispile taşı diye bilinen taştır. Altı ile sekiz santimetre kalınlığında tabakalar hâlinde kesilen, kırmızı, siyah ve gri renkli olabilen sallar önemli görülen yatay yüzeylerin kaplanmasında bazen mermerle birlikte dekoratif olarak kullanılmıştır.

- **Bu arada eşyalar, hayvanlar, insanlar, evde ortak bir anlam buluyor ve ev bunların ortak paydası oluyor diyebilir miyiz? Diğer deyişle evde insanın belli bir yeri olduğu kadar, eşyanın ve hayvanların da aidiyet bağlamında belli bir yeri var? Ne dersiniz Hocam?**
- Her evde üzüm asmak için bir düzen yer alırdı. Kışın yakılacak odun, yazdan alınır ya bodruma yerleştirilir, ya da avlu çevresinde korunmuş bir köşeye istiflenirdi. Üst gelir grubu evlerin uygun bir yerinde hizmetçilerin oturup yatacağı bir bölüm yer alırdı; arabacı (lar) atlara yakın bir yerde, bodrumda ve ahır içinde asma kat niteliğindeki tahtalı adı verilen bölümde yatardı. Ailelerin sosyo-ekonomik durumuna göre evde birkaç tür hayvan beslenirdi; sütü için inek, bazen manda; eti ve yumurtası için kümes hayvanları; binmek ve arabaya koşmak, yük taşımak için de at, eşek, katır, bazen deve...

- **Kayseri'de yaşayan yoğun bir gayr-ı müslim nüfus var. Ermeniler, Rumlar veya diğer tanımla Hristiyanlar var. Onların evleri, taş ile olan münasebetleri, mahalleleri hakkında neler söyleyebiliriz? Müslümanların evleri ve mahalleleri ile mukayese edersek?**
- On dokuzuncu yüzyıl sonunda Hristiyanlar, özellikle de Rumlar Kayseri'de varlık içinde yaşamış; kentte ve Talas, Germir, Tavlusun, Endürlük gibi yazlıklarda göz kamaştıran evler yaptırmışlardır. Bu devirde Hristiyan azınlık kent içinde tam bir kentsoylu gibi yoğun (concentrated) bir hayat sürmeye başlamıştır. Bu tür yaşam, belki kendi dindaşları ile bir arada olmak için sahip oldukları arsayı daha iyi kullanma kaygısından (Rumların küçük de olsa Rum mahallesindeki arsaları yeğlemeleri gibi) belki de etkileşim içinde bulundukları Avrupa kentleri ve İstanbul'da gördükleri daha konforlu kent evlerine ve oradaki yaşama şekline özenmelerinden kaynaklanmıştır. Bu devirdeki Hristiyan evleri iki–iki buçuk katlıdır, bahçesi veya yeşil alanı iyice küçülmüştür, planı

"içe dönük" olmaktan "dışa dönük" olmaya yönelmiştir.

Bu yüzyıl başında, zengin Müslüman evlerinin bitmemiş, organik kurguları devam ederken Hristiyan ev planları, daha derli toplu, simetrik, her işlevi içinde toplayan, bitmiş dikdörtgenler şekline dönmeye başlamıştır. Plana veya bina kütlesine bir şey eklenmesi veya çıkarılması, genel düzeni bozacak bir değişikliktir.

Hristiyan ve Müslüman evleri arasındaki farklardan biri de pencere sayısı ile ilgilidir. Her ne kadar on dokuzuncu yüzyıl sonu, yirminci yüzyıl başında yapılan Kayseri evlerinin hemen hepsinde pencere sayısı eski evlere kıyasla artmışsa da, bu artış Hristiyan evlerinde daha fazladır. Pencere sayısındaki artış Hristiyan azınlığın getirdiği bir yenilik mi, yoksa diğer Anadolu kentlerinde olduğu gibi Kayseri'de de görülen genel bir tutum değişikliği midir? Bilmiyoruz. Hristiyan evlerinin merkezi hole bakan odalarının hem hole hem de sokağa bakan pencereleri vardır. Zaman içinde odaların sokak pencerelerinin sayısı artmış, iç mekânlar daha aydınlık ve ferah bir görünüm kazanmıştır.

Evlerin iç mekânları ile ilgili olarak başka neler söyleyebiliriz?

Taşın türküsünden doğar
Mekânın sessizliği
Richard England

Geleneksel Kayseri evlerindeki yaşam ve deneyim günümüzde yapılmış olanlardan çok farklıdır. Gelenek ve yapım sistemleri gereği, eski evlerde odalar birbirlerinden tamamen ayrı hacimlerdedir ve her biri teker teker algılanır. Odalar boyutları farklı, yalın prizmalardır; her birinin oranı ve atmosferi değişiktir. Her oda genel olarak birden çok işlevi yerine getirir ama yine de odanın asıl işlevi açıktır ve genel atmosferinden hangi amaç için yapıldığı kolayca anlaşılır; loş, yüksek tavanlı, ciddi ve mağrur sofalar; insan ölçeğinde, sıcak rahatlatıcı atmosferleri ile harem odaları; süslerden arınmış, sade, işe yönelik, tokanalar, hepsinin ortak olan yanı temiz prizmatik hacimleri, oymalarla süslenmiş gömme dolapları, halı veya kilim serilmiş ahşap döşemeleri ve onları çevreleyen alçak sedirleri. Geleneksel mekânların hepsi iyi düşünülmüş, iyi dengelenmiş sakin ve huzur vericidir.

Dolayısıyla ev sadece bir barınak olmaktan öte insanla özdeşleşen, aynileşen bir göz pencere anlamına mı geliyor?

Ev sadece bir barınak değil insanın hayatı boyunca dünyaya baktığı bir pencere, evreni izlediği bir köşe, sahiplendiği, kendini yansıttığı bir ayna bir yuvadır. Kayseri'de yapılar insan ölçeğindedir, odalar ölçü olarak mütevazı, sayı olarak azdır. Evler avluları, bahçeleri genel olarak da içinde bulundukları vadi ve tüm doğa ile yakın ilişki içindedir. Ayrıca her ev komşu evlere içinde bulunduğu sokağa ve dokuya saygılıdır. Mesela Gesi bölgesini düşünün. Burada yapılan evler içinde bulundukları yeşil vadiye zarar vermeyecek şekilde tasarlanmışlardır. Binalar eğimli araziye ustaca yerleştirilmiştir. Hemen hepsi ölçek ve ifade olarak birbirleriyle ve doğayla uyum içindedirler. Ne kadar farklı plana veya kütle düzenine sahip olurlarsa olsunlar yine de bitişiklerinde veya yakınlarında bulunan diğer evlerle belli bir birlik ve beraberlik sergilerler. Bu beraberlik ve uyum bazen komşu evlerle bir bütünlük oluşturacak kadar benzerlik gösterir. Bazen de onların çizgilerinden oldukça farklı bir biçimde ortaya çıkar. Farklı ifade taşıyan veya farklı bir biçimde ele alınmış olan evler arasında bile herhangi bir uyumsuzluktan söz etmek imkânsızdır. Çünkü yörede geçerli olan mimari anlayış, mimari kültür ve buna bağlı olarak üretilen binaların kütle düzenleri, kapı-pencere açıklıklarının oranları ve taşın kullanım biçimi büyük benzerlik gösterir. Kendi görsel merkezlerini oluşturan ve hayatiyet taşıyan her bina, adeta içinde bulunduğu sokağın, adanın veya daha büyük bir bütünün parçası olmak için vardır. ▪

VACİT İMAMOĞLU - BİYOGRAFİ

1943 Kayseri-Talas doğumludur. Baba tarafından Kayserili, anne tarafından İstanbulludur. Babaannesi Sipahioğlu Hacı Mükremin Efendi ile Cıngıllıoğlu'nun kızları Ayşe Sipahioğlu, büyükbabası İmamzâde Osman Efendi ile Behiye Hanım'ın oğulları Mehmet İmamzâdedir. Ailesi, iri yapılı olmaları nedeni ile Kayseri'de "Camızlar" lakabıyla anılır. Kışın kentte, yazın önceleri Eğribucak, sonra Talas'ta oturan Osman-Seza İmamoğlu ailesinin yedi oğlundan altıncısıdır.

Vacit İmamoğlu İstiklâl İlkokulu'nu ve Kayseri Lisesi'ni bitirdi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Mimarlık Bölümünden lisans ve yüksek lisans; New York'ta Pratt Institute'ten iklim ve mimarlık üzerine bilim uzmanlığı derecelerini aldı. İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yardımcı mimar ve mimar olarak çalıştı. 1969 yılında ODTÜ Mimarlık Bölümüne asistan olarak girdi. 1972 yılında öğretim görevlisi unvanını aldı. Mimari Psikoloji alanında doktora yapmak için Glasgow'daki Strathclyde Üniversitesine gitti. 1975'de doktorasını tamamlayıp ODTÜ'ye döndü. 1984 yılında doçent, 1989 yılında profesör unvanını aldı. Bir süre University of California Los Angeles'da (UCLA) konuk öğretim üyesi; Strathcylde Üniversitesi ve California-Santa Monica'daki Southern California Institute of Architecture'da (Sci. Arh.) öğretim üyesi olarak çalıştı. ABD, Güney Kore, İsveç, İngiltere ve birçok Avrupa ülkesinde seminer ve konferanslar verdi. 1990 yılında Profesör Haluk Pamir ve Necdet Teymur'la ODTÜ'deki "11. Uluslararası İnsanlar ve Fiziki Çevreleri" IAPS Konferansını düzenledi. 1986-1994 yılları arasında ODTÜ Mimarlık Bölüm Başkanlığı görevinde bulundu.

Vacit İmamoğlu'nun biri eşiyle olmak üzere dört kitabı, mimari psikoloji, yöresel mimarlık, konut kullanımı, yaşlılar ve konutları konularında araştırmaları vardır. Yarısı yurt dışı kaynaklarda yer alan 80 kadar bilimsel makale ve bildirisi; Kayseri, Ankara, İzmir-Çeşme'de büro, okul, ev tasarımları bulunmaktadır. ▪

Kayseri Lisesi Türkçe Öğretmeni Faruk Nafiz'in Kayseri'de Yazdığı

Canavar Adlı Manzum Piyesle İlgili Arşiv Belgeleri

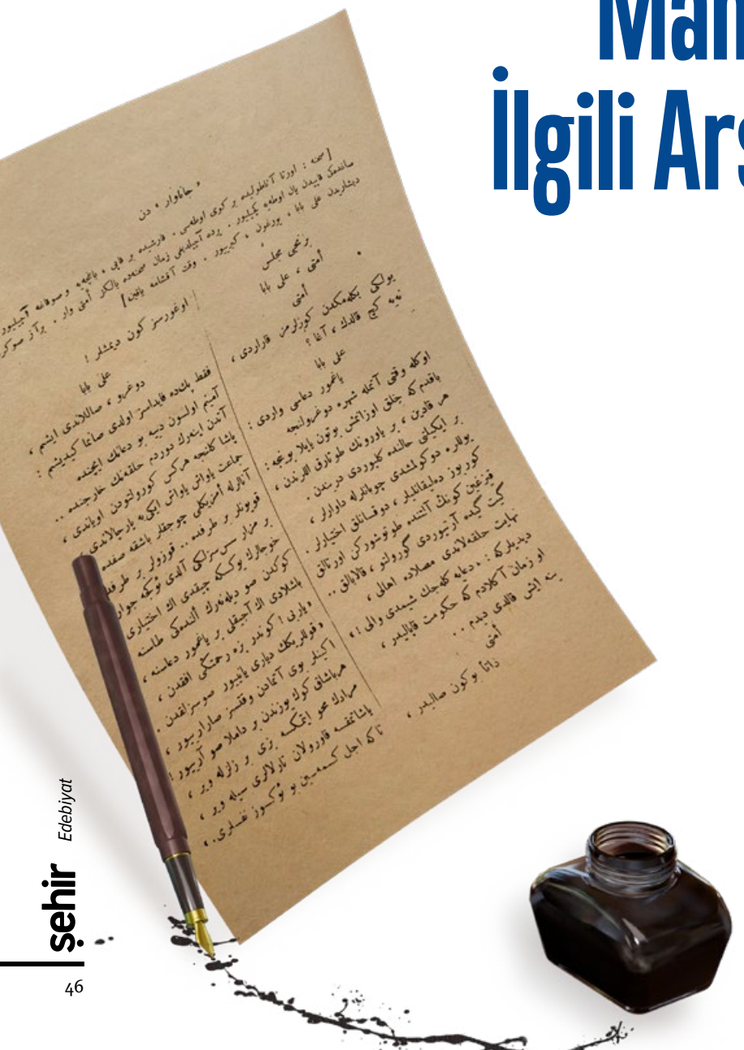

Prof. Dr. Muhittin Eliaçık
Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi

Faruk Nafiz (Çamlıbel), Anadolu'yu Millî Mücadele döneminin zor şartlarında tanımış edebî simalardan birisi olup Kayseri ve çevresi de bu sürecin önemli yerlerinden birisi olmuştur. Onun hem edebî kişiliği, hem de meslekî hayatı açısından Kayseri'de geçirdiği iki yılın büyük bir önemi bulunmaktadır. Kayseri'deki öğretmenliğinde Kayserili şair Behçet Kemal Çağlar da onun öğrencisi olmuş ve ikisi 1933'te Onuncu Yıl Marşı'nın sözlerini yazmışlardır. Faruk Nâfiz için Kayseri ve çevresi "İlk sevgiye benzeyen ilk acı, ilk ayrılık" olmuş, birçok şiirinin ve ilhamının ilk mekânı bulunmuştur. Kayseri'den sonra Ankara'da yaşayıp Cumhuriyet'in ilk günlerine tanık olmuş, 1928'de Millî Eğitim Bakanı Mustafa Necati başkanlığındaki heyette Sivas, Erzincan, Gümüşhane, Trabzon, Erzurum, Kastamonu illerini görmüş, memleketçi şiir anlayışı pekişmiştir. 1946-1960 yılları arasında DP İstanbul milletvekili olmuş, 27 Mayıs ihtilalinde Yassıada ve Kayseri'de tutuklu kalmıştır.

Faruk Nafiz, İstanbul ve İzmir'in işgalinde Millî Mücadele'ye destek için herhangi bir şiir yazmamış, ayrıca 1 Ocak 1921'de dört arkadaşıyla birlikte İstanbul'dan Anadolu'ya geçmek isterken Ankara Hükûmetince güven sorunundan dolayı İnebolu'dan geri çevrilmiş ve Anadolu'ya ancak İleri gazetesinin muhabiri olarak geçebilmiştir. Daha sonra Ankara'da Yenigün gazetesi yazarlığıyla Ankara Sultanîsi Türkçe-edebiyat öğretmenliğini üstlenmesine rağmen çok kısa bir süre sonra muhtemelen güven sorunundan dolayı Türkçe-edebiyat öğretmeni olarak Kayseri'ye gönderilmiştir. Süleyman Nazif'e yazdığı bir mektupta Ankara'da işlerin yolunda gittiğini söylemesine rağmen çok kısa bir süre içinde Kayseri'ye gönderilmesi bu durumun bir işareti sayılmaktadır (Sağlam 2006:1-8). Kayseri'de yazdığı şiirlerinde genellikle aşk temasını işlemekle birlikte, hayatında dönüm noktası olan Canavar adlı yaklaşık 200 beyitlik manzum piyesle Ankara Hükûmeti nezdindeki güvensizlik sorununu aşmış ve adeta ödüllendirilip Ankara'ya alınarak birkaç göreve birden atanmıştır.

Faruk Nafiz'in edebî kişiliği ile meslekî hayatının temellerinin Kayseri'de atıldığını söylemek pek yanlış olmaz. Ulukışla-Kayseri arasında at arabasıyla yaptığı uzun yolculuğun Anadolu'ya ait ilk izlenimlerinin oluşmasında önemli bir rolü bulunmuş ve Han Duvarları adlı meşhur şiirde bunun önemli örnekleri yer almıştır. Birçok şiir kitabı basılan; mizah dergilerinde yüzlerce mizahî şiir yazan Faruk Nafiz, Kayseri'de bir de manzum piyes yazmıştır. 1922 yılının soğuk bir Mart sabahında gittiği Kayseri'de geçen iki yıllık öğretmenliğinde daha başka şiirler de yazmış, 24 yaşında genç bir öğretmen olarak başladığı öğretmenliğinde aşk ve ayrılık heyecanıyla kaynamış, Anadolu ve Anadolu insanına dair izlenimlerini anlatmıştır. Duygu seliyle kaynadığı bu dönemde yazdığı manzum piyes genç Cumhuriyet hükûmetini de heyecanlandırmış ve sırf bunun için soruşturma yapılmıştır.

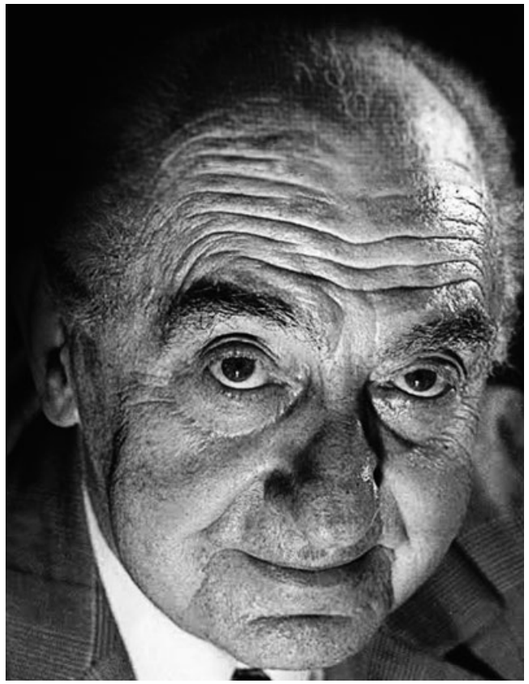

MANZUM PİYES CANAVAR

Faruk Nafiz, Kayseri'de geçen öğretmenlik günlerinde memleket edebiyatının ilk ürünlerinden sayılan Canavar adlı manzum bir piyes yazmış ve bu piyeste Osmanlı'nın son dönemlerinde köylünün devlet adına vergi alan mültezim ve mütesellim gibi kesimden çektiği eziyetleri anlatmıştır. Dört yüz küsur mısralık bu piyesin bir bölümü 1925'te Millî Mecmua'da, tümü ise Türk Yurdu dergisinde üç perdelik bir oyun olarak neşredilmiş, 1926'da kitap olarak basılmıştır. Kayseri'den Süleyman Nazif'e gönderdiği 24 Ekim 1923 tarihli bir mektupta piyesle ilgili olarak: *"Lehülhamd bedenen sihhatliyim. Ruhumda da yalnız İstanbul hasreti var. Manzum temâşâmı ikmâl ettiğim gün derhâl buradan hareket edecek ve âşiyân-ı üstâdânelerine yüz süreceğim. El-yevm dört yüz mısraı tecavüz eden bu eser, inşallah kânunusani evâhirinde hitâm bulacaktır."* diyen Faruk Nâfiz'in bu piyesle güvensizlik sorununu büyük ölçüde aştığı ve devleti yöneten laik ve devrimci kadronun onu Ankara'ya alıp Ankara Erkek Muallim Mektebi, Ankara Kız Lisesi ve Ankara Lisesi öğretmenliklerine atadığı, ayrıca Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlanan Hayat Dergisi gibi önemli bir derginin yönetimine getirdiği görülmektedir (Sağlam 2006:8). Bu sırada Millî Eğitim bakanı Hüseyin Vasıf

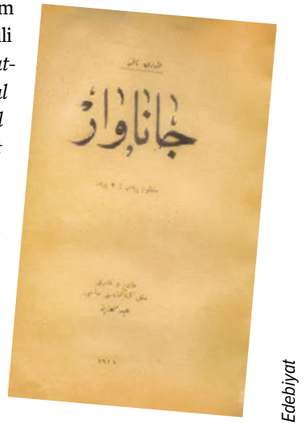

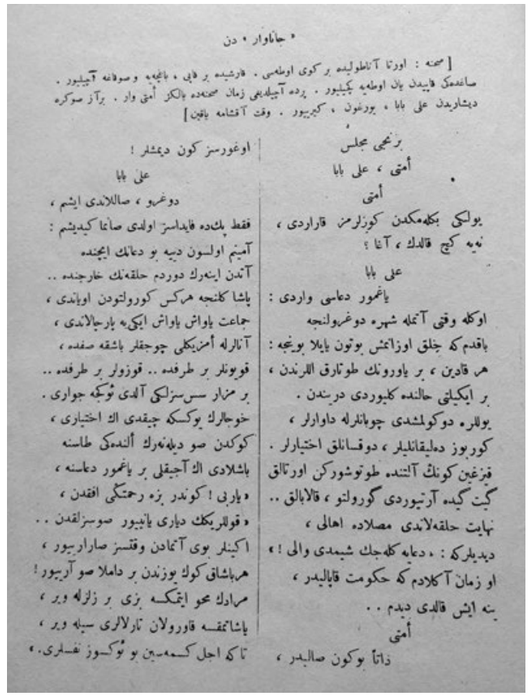

« جاناوار » دن

[صحه : اورتا آناطولیده بر کوی اوطه‌سی . قارشیده بر قایی ، باغچه‌ده وصوفانه آچیلیور . صاغده‌کی قاپیدن یان اوطه‌یه کچیلیور . پرده آچیلدیغی زمان صحنه‌ده یالکز آغی وار . برآز صوکره دیشاریدن علی بابا ، یورغون ، کیریور . وقت آقشامه یاقین]

برنجی مجلس

أمنی ، علی بابا

أمنی

یولکی یکه‌مکدن کوزلرمز قاردی ، نیه کچ قالدك ، آغا ؟

علی بابا

یاغمور دعاسی واردی : اوکله وقتی آتمله شهره دوغرولنجه باقدم که چلق اوزاتمش یوتون بایلا یونجه هر قادین ، بر یاورونك طوتارق الارندن ، بر ایکیلی حالنده کلبوردی درندن . یوللره دوکولمشدی چوبانلرله داوارلر ، کوربوز دعلیقانلیلر ، دوقسانلق اختیارلر . قیزغین کونك آلتنده طوتوشورکن اورتالق کچ کیده آرتیوردی گورولتو ، قالابالق .. نهایت حلقه‌لاندی مصلاده اهالی ، دیدیلر که : « دعایه کلمجك شیمدی والی ! » او زمان آکلادم که حکومت قابلیدر ، نه ایش قالدی دیدم ..

أمنی

ذاتاً یوکون صالیدر ، اوغورسز کون دیمشلر !

علی بابا

دوغرو ، صاللاندی ایشم ، فقط پك ده فایداسز اولدی صاغنا کیدیشم : آمینم اولسون دیه یو دعانك ایچنده آتدن اینه‌رك دوردم حلقه‌نك خارجنده .. پاشا کلنجه هرکس کورولتودن اوپاندی ، جماعت پاواش پاواش ایکی‌یه پارچالاندی ، آنارله أمزیکلی چوچقلر پاشقه صفده ، قویونلر بر طرفده .. قوزولر بر طرفده .. بر منار سس‌سزلکی آلدی توکه جواری . خوجانرك یوکسکه چیقدی الك اختیاری ، کوکدن صو دیله‌مه‌رك أندمکی طاسنه پاشلادی الك آجیقلی بر یاغمور دعاسنه ، « یارب ! کوندر بزه رحمتکی افقدن ، « قوللریکك دیاری یاتیور صوسوزلقدن .. اکینلر بوی آتمادن وقفسز صارارییور ، هرباشاقی کوك یوزندن بر داملا صو آرییور ! مرباك محو ایتمکه بزی بر زلزله ویر ، پاشاتمقه قورولان نارلاری سیله ویر ، تا که اجل کسه‌سین بو توکوز غمزی . »

Çınar'dır. Çınar, iki kez Millî Eğitim Bakanlığı yapmış ve Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun uygulayıcısı olmuş bir isimdir. Prag, Paris ve Moskova büyükelçilikleri yapmış, İzmir Redd-i İlhak Cemiyetinin kurucuları arasında yer almış, tevhîd-i tedrîsât için elli arkadaşıyla birlikte kanun teklifi vermiş ve bu teklif 3 Mart 1924'te kabul edilmiş, üç gün sonra da kendisi Millî Eğitim Bakanı olmuştur. Çınar, sekiz aylık bakanlığında bu kanunu uygulamaya geçirmiş, medreseler kapatılmış, okullar laikleştirilip öğretmen okullarının sayısı artırılmış, yabancı uzmanlar getirtilip eğitim planlaması yapılmış, büyük eğitimcilerden John Dewey çağrılıp bir rapor hazırlatılmıştır. Ancak, Çınar'ın radikal uygulamaları bir süre sonra eleştirilere sebep olmuş ve bunun üzerine 21 Kasım 1924'te bakanlıktan istifa etmiştir. İşte böyle bir ortamda Canavar piyesinin basılıp yayımlanması üzerine Millî Eğitim Bakanı Çınar'ın Faruk Nâfiz'i çok merak ettiği ve bununla ilgili olarak soruşturma başlattığı görülmektedir. Ancak bu soruşturma Faruk Nâfiz açısından olumlu ve hayatını değiştirecek nitelikte bir meraktır. Bununla ilgili olarak Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı'nda bulunan arşiv belgeleri Faruk Nâfiz'in manzum piyesine gösterilen ilginin boyutu açısından oldukça önemli ve bazı ayrıntıları ortaya koyar niteliktedir. Belgelerde fazla detay bulunmasa da kurulalı henüz sekiz ay olmuş genç Cumhuriyet yönetiminde Osmanlı toprak sisteminin algılanma boyutu açısından önemlidir. Belgeler aşağıda görülmektedir:

BELGELER (BCA (CUMHURBAŞKANLIĞI DEVLET ARŞİVLERİ BAŞKANLIĞI)

1.

180-9-0-0 / GENEL 24.07.1924 yer 46 - 238 – 10

Ankara 6/7/1340

Türkiye Cumhuriyeti - Maârif Vekâleti - Orta Tedrîsât Dâiresi

8565 umûmî, 1838 husûsî

İstanbul Maârif Müdîrliğine

2/7/40 târîh ve 19 numaralı Telgraf Gazetesinde neşr olunmuş Kayseri Lisesi Türkçe muallimi Fârûk Nâfiz Bey'e âid "Canavar" ser-levhalı bir şi'r görüldü. Çok şâyân-ı dikkat fikrleri ihtivâ eden bu şi'rin sâhibini derhal nezdinize celb ederek bu eseri ne zamân, ne sûretle ve ne için yazmış olduğunun, bahs olunan piyesi neşr etmiş olup olmadığının tahkîki ve kâbilse eserinin kâmilen tedkîki ve bu bâbda kendisinin tahrîrî mutâlaasını alarak serîan vekâlete bildirmenizi ricâ ederim efendim.

Maârif Vekîli Vâsıf (Hüseyin Vâsıf Çınar)

Kayd olunmuşdur/2416

1352 numara ile cevâb yazılmışdır. 24 Temmuz 340 (24 Temmuz 1924)

2.

Telgrafnâme. Müsta'celdir. 8929/1949. Mahreci: Ankara. Nr.5840

Dersaâdet Maârif Müdîrliğine

8565/1838 numara ve 6.7.40 târîhli tahrîrât cevâbının tesrîi ehemmiyetle...

Maârif Vekîli nâmına Müsteşâr Atûf

Canavar Piyesi'nden bir bölüm:

Yağmur Duası

Emeti: Yolunu beklemekten gözlerimiz karardı,
Neye geç kaldın, Ağa?
Ali Baba: Yağmur duası vardı:
Öğle üstü atımla kasabayı bulunca
Baktım ki halk uzanmış bütün yayla boyunca
Kadınlar çocukların tutarak ellerinden
Bir inilti hâlinde geliyordu derinden
Yollara dökülmüştü çobanlarla davarlar
Gürbüz delikanlılar doksanlık ihtiyarlar
Kızgın günün altında tutuşurken ortalık
Gitgide artıyordu gürültü kalabalık
Nihayet halkalandı musallada ahâlî
Dediler ki duaya gelecek şimdi vâlî
O zaman anladım ki hükümet kapalıdır
Bizim iş kaldı dedim...
Emeti: Zâten bugün salıdır,
Uğursuz gün demişler
Âli Baba: Doğru, sallandı işim
Fakat pek de faydasız oldu sanma gidişim
Amînim olsun diye yapılacak duâda
Attan inerek durdum şöyle bir parça sağda
Vâlî Paşa gelince yüzler sevinçle yandı
Cemâat yavaş yavaş ikiye parçalandı
Analarla emzikli çocuklar başka safta
Koyunlar bir tarafta kuzular bir tarafta
Bir mezar sessizliği aldı önce civarı
Hocaların yükseğe çıktı en ihtiyarı
Gökten su dilenerek elindeki tasına
Başladı en acıklı bir yağmur duâsına
Yârabbî gönder bize rahmetini ufuktan
Kullarının diyarı yanıyor susuzluktan
Ekinler boy vermeden vakitsiz sararıyor
Gökyüzünden her başak bir damla su arıyor
Muradın mahvetmekse bizi bir zelzele ver

Yaşatmaksa kavrulan tarlaları sele ver
Tâ ki ecel kesmesin bu öksüz nefesleri
O ne mahşerdi Yârab ne âmîn sesleri
Bir taraftan kuzular haykırıyor me diye,
Bir taraftan çocuklar ağlıyor meme diye
Eğer yağmur Allâhın gözyaşları olaydı
Bir lahzada dünyâyı sele vermek kolaydı

SONUÇ

Faruk Nafiz Çamlıbel için çok kısa süren Ankara'daki ilk görevi sayılmazsa Anadolu'yu ilk tanıdığı, ilk öğretmenlik yaptığı ve Anadolu insanını ilk tanıdığı bölge Kayseri ve çevresi olmuştur. Kaleme aldığı pek çok ünlü şiirinin de ilk ilham kaynağı ve mekânı yine Kayseri ve çevresi olmuştur. O, burada kendisi için dönüm noktası olan, yeni Türkiye Cumhuriyeti nezdindeki güven sorununu aşmasına ve ödüllendirilmesine de sebep olan Canavar adlı manzum piyesi yazmış ve bu piyes devletçe ilk görüldüğü anda Faruk Nâfiz hemen Ankara'ya alınıp ödüllendirilmiştir. Dolayısıyla bu piyesin yazılmasına sebep olan izlenimlerin edinildiği Kayseri ve çevresini Faruk Nâfiz'in Kayseri Lisesinde öğretmenlik yaptığı sırada sıkça gezdiği anlaşılmaktadır. Hatta bir rivayet göre Han Duvarları şiirini de bir hafta sonu Adana'ya yaptığı ziyaret dönüşünde yazmıştır. Manzum piyes 1922-24 arası bir dönemde Kayseri ve çevresine ait izlenimleri vermekle beraber onun özelinde aslında tüm Anadolu, hatta Osmanlı coğrafyasına ait insan manzaralarını yansıtan önemli bir eserdir. ▪

KAYNAKÇA

- Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, 180-9-0-0 / GENEL 24.07.1924, yer 46-238-10
- Nuri Sağlam (2006), "Faruk Nafiz'in Şiirlerinde Anadolu ve Anadolu İnsanı", *Journal of Turkish Studies*, Volume: 30/III, Harvard University, s. 71-88.

Kendileri Gitti, Adları Kaldı Yadigâr

Ahmet Sıvacı

O SON YEMENİCİYDİ GİTTİ, İŞ BİTTİ

Yemeni imalatı başka kentlerde yapılıyor mu bilmem ama bildiğim bir şey var, o da Kayseri Kapalı Çarşı'daki eski bir yemeni imalatçısı her sabah geliyor ve dükkânını açıyordu. Yemeni üretmiyordu tabii ki. Son yemeni ustası diyebileceğimiz Mustafa Altıparmak Usta'ydı o.

Dükkânın önünde, müşteri bekleyen, değişik numaralarda yapılmış yemeniler vardı. Yemeni, yani bir tür erkek ayakkabısı. Ucuza satılan, uzun yıllar öncesinin kundurası. Yeni nesil sanırım sadece adını işitmiş olmalılar. Dükkânın içine girdiğinizde sadece siyah renkte değil belki nostalji olsun diye yapılan sarı ve kırmızı renkte de yemeniler ya da erkek ayakkabıları vardı. Hangi yıldı hatırlayamadığım, mesleği üzerine bir muhabbetimiz olmuştu onunla.

▲ İstanbul Yemeniciler Çarşısı

Mustafa Altıparmak Usta Kayseri Çakalız Mahallesi'ndendi. Ömer Ağa ve Hayriye Hanım'ın üç çocuğundan en büyük olanı. İlkokulu bitirdikten sonra, 1958 yılında, yemeni imal eden babasının dükkânında çalışmaya başlamış. O zamanlar dükkânları Vezir Hanı'ndaymış. Askerlik çağı gelince Denizli 58. Tümen'e asker gitmiş. Dönüşte yine babasının yanında, o zamanlar sanırım ilgi gören, daha doğrusu talep edilen yemenilerden imal etmeye başlamış. 1970 yılında Çorakçılar Mahallesi'nden Hacı Ali Olçar Ağa'nın kızı Yüksel Hanım ile hayatını birleştirmiş. O yılları şöyle anlatmıştı bana son yemenici Mustafa Altıparmak Usta:

"Gün geldi babamdan ayrıldım ve kapalı çarşıda kendi iş yerimi açtım. Burada hem yemeni yapıyor hem de bazı şeyler yapıyordum. İlerleyen yıllarda Ömer, Ahmet ve kızım Nuran doğdular."

— Bir yemeni nasıl yapılıyor?

— Önce derinin üstüne kalıbın şablonunu koyup ayak numara ölçüsüne göre kesiyorum. Daha sonra ön kısmına ya da burnuna meşin astar dikiyorum. Daha sonra da bez astar dikiyorum. Bundan sonraki işlem ağaç kalıba çekmek oluyor. Bu ağaç kalıplar da numaraya göre. Deri ağaç kalıba çekildikten ve gerildikten sonra etrafı kesiliyor. Kalıptan çıkarılıyor ve köselesi iki büyük iğne ve mumlandırılmış, direzen denilen ip yardımıyla tamamıyla el ile dikiliyor. İstenirse tabii ki makine dikişi de yapılıyor. Ama yemenilerin özelliği el ile dikiş yapılması. Tabanı, 1 santimetre kalınlığında sığır köselesi ile kaplanıyor. Sonra da genellikle siyah boya ile boyanıyor ve vitrinde müşteri beklemeye başlıyor.

— Halen yapıyor musun?

— Yemeni imalatının sezonu olurdu geçmiş yıllarda. Yaz aylarında rağbet çoktu. Genellikle yaşlı insanlar tercih ediyorlardı. Tabii ki yemeni işi çoktan bitti. Artık yaşlılar da ilgi göstermiyor. Bu bir kültürdü ve bitti. Şimdi sadece turistik

amaçlı ve sipariş üzerine yapıyorum. Yılda birkaç defa yurtdışından talep geliyor, o kadar. Onun yerine başka şeyler üretiyorum. İmal ettiğim çoğu şey de artık eskisi gibi ilgi görmüyorlar. Çorap mes gibi. İnce dana derisinden diktiğim çorap mesler bir zamanlar kış ayalarında çok ilgi görüyordu. Artık sağlık ve ayağı sıcak tutma açısından botlar, çizmeler çıkınca ona da rağbet kalmadı. Bunun yanı sıra imalat pahalı oluyor. Başka yerlerde bu iş fabrikasyon olduğundan daha da ucuza geliyor ve insanlar çorap mes için sipariş vermiyorlar. Oysaki müşteriler bilmiyorlar ben nasıl malzemesini pahalı almak durumunda kalıyorum. Çorap mesler de yine yaşlı insanlar tarafından tercih ediliyordu.

Dükkâna göz gezdiriyorum. Mustafa Altıparmak Usta'nın hayal gücünden çıkmış değişik türde ürünlerle dolu. Hepsi de deriden yapılmış şeyler. Saat, bıçak, çakı kılıfları, bozuk para keseleri, telefon kılıfları, kasaplar ve sıvacı ustaları için bileklikler, muskalıklar, fişek numarasına göre avcı kemerleri, hacca gidecekler için bellerine takacakları kemerler.

— Avcı kemerleri brandadan yapıyorum. Av sezonunda dayanıklı oluyor. Bir sezon en az 15 tanesi alıcı bulabiliyor. Hacı kemerleri de imitasyon dediğimiz malzemeden imal ediliyor. Yani bir tür naylon malzeme. Ama bu da artık eskisi gibi fazla alıcı bulmuyor. Seyyar satıcılar müşterilerin ayaklarına kadar götürüyorlar. Dahası ihram satanlar, kumaştan yapılmış hacı kemerini de yanında veriyorlar.

Mustafa Altıparmak Usta akşama kadar iş yapamadığından dertli doğal olarak. İmal ettiği her şey ya cazibesini yitiriyor ya da onun yerine daha kullanışlı, daha ucuz ve göz alıcı şeyler çıkıyor piyasaya. Dükkânında bulunan bir adet saya ve bir adet kollu dikiş makinesi ile ancak sökük yırtık diktiğini söylüyor. Teknolojik gelişmeler her alanda kendini gösterdiği gibi insanların artık yemeni giyemeyecek kadar zevk ve tercihleri de değişiyor. Ucuz ve her zevke, her yaşa hitap eden ayakkabılar yüzünden yaşlı insanlar bile yemeni siparişi vermiyorlar artık. Hani bir şey vardır: Çıkan ne ise yakışan o...

Son Yemenici Mustafa Altıparmak hacca gitmişti. Onunla sohbetimizden ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Onun Kayseri Kapalı Çarşı'daki dükkânının sürekli kapalı olduğu dikkatimi çekmişti.

Komşularına sorduğumda vefat ettiğini söylediler. Yalnız Mustafa Usta değil, yemenicilik de onunla birlikte çekip gitmişti bu dünyadan.

▲ F.: Sertaç Nurtan

O SON HASIRCIYDI GİTTİ, HASIR BİTTİ

Develi ilçesi Sindelhöyük kasabası... Son hasırcının, kasabanın varoşlarında bulunan, aynı zamanda iş yeri olarak kullandığı iki katlı evinin damı, Sultan Sazlığı'ndan kesilerek toplanmış bir tür lifli, belki kamış ailesinden ve adına berdi, kındıra denilen bitkilerle doluydu. Dış kapıdan içeri girildiğinde göze çarpan ilk şey uzun ve geniş, üstü açık avlu, ahır, tezekler; hani bir köy evinin bahçesinde ne bulunursa o tür şeylerdi.

Sol tarafta üstü kapalı uzunca bir çardak ve altında berdilerin, kındıraların arasında çalışan son hasırcı ustası Süleyman İlipınar'ın misafiriydim. Hemen arkasında, onun adeta sihirli parmakları ile dokunmuş sele sepetler ve rulo halinde katlanmış hasırlar arz-ı endam ediyordu. Bunlar adeta birer sanat eseri gibiydi. Hayranlıkla bakmıştım desem yeridir. Bütün güzellikleri, çekicilikleriyle müşteri bekliyorlardı açık havada. Çardak altına oturup sohbet etmiştik yaptığı iş üzerine. Kısa bir süre sonra eşi Firdevs Hanım da katılmıştı bize. Hava son derece sıcaktı. Ağustos ayı.

Süleyman İlipınar; Develi ilçesi, Sindelhöyük kasabası, 1949 doğumlu. Nam-ı diğer "Kamyonun Oğlu"ydu. Sefil Mehmet Ağa ile Sultan Hanım'ın 3 çocuğundan biri. Yalnızca okur-yazardı. Babası o küçükken sele sepet yaparken annesi Sultan Hanım da hasır örermiş. Okumak, içinde hâlâ kanayan bir yara gibi duruyordu Son Hasırcı Süleyman İlipınar'ın. O günleri şöyle anlatmıştı, içi burkularak:

"Okula gitmek istiyordum. Yaşıtlarım ilkokula giderken onlara özlemle bakardım. Ama babam gitmemi istemez ve kendisiyle birlikte hasır örmemi isterdi. Sürekli baskı yapardı bana. Annem benden yana olurdu ama elinden bir şey gelmezdi. Çünkü evimizin başka geliri yoktu. Hasırcılıktan ekmek yiyorduk. Belki de babam haklıydı ama benim de çok istediğim şeyler vardı ki bu okumaktı. Bu yüzden evden kaçtım. Dokuz yaşına kadar kaçtım. Rahmetli annem benim yüzümden babamdan dayak yerdi. Çaresiz kaldım ve dokuz yaşımda babamın yanında hasırcılık işine başladım. Askere gidene kadar çalıştım yanında. 1969 yılında askere gittim. Dönüşte yine aynı hasırcılık işine başladım. Okumak için zaten yaşım çoktan geçmişti. Başka bir zanaat da bilmiyordum. Köy yeri işte. Sana ne öğretmişlerse onu yapmaya mecbursun. Evlenme çağım geldi. Ama evlenmek için bende ne para var ne pul.

— Halamı kaçırdın mı yoksa?

Süleyman Usta gülüyor gevrek gevrek. Tabii ki yanında oturan eşi Firdevs Hanım da öyle. Ama onun gözleri uzaklara dalıyor ve mahcup bir şekilde gülümsüyor yalnızca.

— Kaçırdım ya... 1977 yılında kaçırdım. Nerde bende başlık parası. Ama işte yanımda, söylesin, takıntı vardı.

— Takıntı ne?

— Taze geline ne takılırsa o. O zamanki şartlar içinde. Bilezik, beşli falan filan işte. Gücümün yettiği kadar bir şeyler. Ne de olsa taze gelin. Kaçtı diye mahzun bırakılır mı öyle?

Süleyman Usta ile Firdevs Hanım'ın evliliklerinden, çocukları Mustafa, Ayşe, Sultan ve Mehmet doğmuşlar.

— Bana hasırcılığı anlatın, nasıl yapılıyor, nedir malzemeleri?

— Hasırın hammaddesi kındıra adlı bitki. Başka bir ottan yapılmaz. Yani berdiden hasır örülmez.

— Nereden alıyorsunuz kındıraları?

▲ F.:Duyguhan Güralp

— Sultan Sazlığı'ndan... Suyun içine girip orakla kesiyorum. Orada kurumaya bırakıyoruz.

— Ne kadar zamanda kuruyor?

— İki ayda istediğimiz gibi kuruyor. Daha sonra bir araçla buraya getirip şu damın üstüne atıyorum. Hasır dokuyacağımız zaman da alıyoruz oradan.

— Öreceğimiz diyorsun. Çırak var mı ya da çocuklarınla mı dokuyorsun?

Firdevs Hanım konuşuyor şimdi:

— Ben dokuyorum.

— Nasıl? Bir tezgâh var mı?

— Var ya! Dur sana nasıl dokuduğumuzu göstereyim.

Firdevs Hanım iki adet çubuk getirmiş, karşılıklı ve aralarında yaklaşık 1,5 metre aralık ya da istenilen hasırın boyunda olmak üzere bir düzeneğin, daha doğrusu iki baştan yere çakılmış sırığın üstüne koymuştu. Daha sonra naylon ipler germişti iki çubuğun arasına. Naylon ipleri ortada tarak adı verilen tahtadan yapılmış bir düzeneğin deliklerinden geçirmişti. Bu defa Firdevs Hanım iki çubuğun arasına gerilmiş olan naylon iplerin arasına oturmuş ve eline aldığı kındırayı naylon iplerin arasından enine, alttan ve üstten geçirmiş, sonra da tarakla başa itmişti. Bir başka kındıra almış ve aynı sistemi ona da uygulamıştı. Sıradan bir el dokuma tezgâhından sistem olarak farkı yok, ancak tabii ki bu biraz daha ilkeldi. Ama onların kendi elleriyle yaptıkları bu seyyar dokuma tezgâhı çok çabuk kuruluyor ve birkaç basit parçadan oluşuyordu. Sonuçta kındıra adı verilen bir tür bitki sapları kullanılarak hasır kilim dokunuyordu. Firdevs Hanım'a sormuştum bu arada:

— Genellikle hangi boylarda dokuyorsun?

— İki metreden başlayarak dört metreye kadar dokuyorum. Genellikle isteğe bağlı. Hangi ölçülerde istenirse bizim için fark etmiyor.

— Kaç tane yapıyorsunuz günde ya da ayda?

— Eskiden işimiz iyiydi. Ancak şimdilerde yılda yalnızca 65-70 tane yapabiliyoruz. Çünkü talep olmuyor.

— Ne için kullanılıyor hasır kilimler ya da nerelerde kullanılıyor?

— Eskiden halıların altına sermek için kullanılırdı. Halıları korur ve soğuğa karşı etkili olurdu. Bu yüzden çok sipariş alırdık. Ayrıca piknik alanlarında da kullanılırdı.

— Pazara götürüyor musunuz?

— Bazen Ürgüp Göreme gibi turistik yerlere götürüyoruz. Ancak daha çok bizi bildiklerinden telefonla sipariş veriyorlar. Sizin anlayacağınız normal pazarlarda alıcı bulmuyor hasır kilimler.

— Neden?

— Naylon iplerle örülmüş kilimler daha çok ilgi görüyor. Hasır kilimleri turistik amaçlı sipariş veriyorlar bize. Başka da talep olmuyor.

Son Hasır Kilimci Süleyman İlipınar ve eşi Firdevs İlipınar bu zanaatın son temsilcilerindendi. Başka gelirleri de yoktu, emekli aylıkları da. Çaresiz yapacaklardı hasır kilimciliği. Bu iş onlar için ekmek demek, geçim demekti. Ancak Süleyman İlipınar'ın eski bir hastalığı tekrarladı. Uzun tedaviler gördüyse de bir gün berdisini, kındırasını toplayıp bu dünyaya veda etti.

Kendisinden sonra eşi Firdevs Hanım bir daha el sürmedi ne berdilere, ne kındıralara, ne hasırlara. Son hasırcının yapıp bıraktığı ve satılmayan hasır kilimlere dönüp bakmadı herkesler gibi. Çekip gitti oğullarının yanına. ▪

Kemal Tekden'le Söylesi

Mustafa İbakorkmaz

Hocam, nasıl bir gençlik yaşadınız, mesela tiyatroculuk yaptığınızı biliyoruz öğrencilik yıllarınızda da sosyal kültürel etkinlikler yapar mıydınız?

Lise sona kadar Kayseri'de yaşadım. Kayseri'de o yıllarda bugüne göre gençler çok daha renkli bir hayat yaşardı. O yıllarda bilgisayar, akıllı telefon, internet gibi teknolojiler olmadığı için arkadaşlar arası faaliyetlerimizi, çeşitli sokak etkinlikleriyle eğlenme ve ortak ders çalışma üzerine kurgulardık. Yazın mutlaka bir şeyler alır satardık. Kayseri'nin o zamanki geleneği öyleydi. Şimdilerde o gelenek de kalktı maalesef. Daha sonra İstanbul Tıp Fakültesini kazandım ve İstanbul'a yerleştim. Üniversitede o yılların gereği olarak siyasi çatışma ortamında bulduk kendimizi. Dolayısıyla 80 öncesi gergin bir öğrencilik hayatı yaşadık.

O dönemin de güzel tarafları vardı. Şayet kavga olmasaydı çok daha iyi olabilirdi. Çünkü kendimizi yetiştirmek için devamlı okurduk. Fikir tartışmaları yapardık. O dönemdeki okumalarımızın, araştırma ve tartışmalarımızın bizi dava açısından, ideal açısından çok iyi beslediğini söyleyebilirim. Yine o dönemde güzel insanlarla, güzel hocalarla karşılaştık.

İstanbul kültür ve fikir açısından oldukça zengin bir şehirdi. O yıllarda çok farklı faaliyetler yaptığımızı da hatırlıyorum. Üniversite yıllarında arkadaşlarla bir yayınevi kurduk. Tabii kazancı bize değildi. O zamanki gariban arkadaşlara gidiyordu. Sürekli kültürel faaliyetlere katılırdık. İstanbul'da o zaman Türk Edebiyatı ve benzer vakıflar ve derneklere gider, sohbetlere katılırdık. O zamanın meşhurlarından, Necip Fazıl Kısakürek, Osman Yüksel Serdengeçti, Erol Güngör, Niyazi Yıldırım Gençosmanoğlu vs. birçok güzel insan vardı. Onları dinleme bahtiyarlığı ve şerefine nail olduk yani.1982'de mezun oldum ve mecburi hizmete gittim.

Ben tiyatronun T'sini bilmezdim, ama ilgimi çekerdi. Erciyes Üniversitesinde uzmanlık eğitimi yaparken, Kültür Sanat Spor Dairesi Başkanlığından tiyatro kulübünü aldım. Bu vesileyle tiyatro yönetmenliği yaptım. Bu çalışmalar kapsamında iki ayrı oyun sahneledik. Bu oyunlardan birisi Tarık Buğra'nın "Ayakta Durmak İstiyorum" isimli, Macaristan'ın komünistler tarafından işgaline karşı aydınların verdiği mücadeleyi anlatan güzel bir tiyatro eseriydi. Arkasından ertesi sene de Necip Fazıl'ın "Ahşap Konak" adlı oyununu sahneledik. Kayseri Şehir Tiyatrosu o zaman beşer gün kapalı gişe gösterdi bu oyunları. Tiyatroculuğu bu vesile ile direkt yönetmelikten başlayarak öğrendim.

Seyit Ahmet Arvasi ile hukukunuz olmuş. Kendisiyle nasıl bir iletişiminiz vardı. Daha sonraki hayatınızda etkileri oldu mu?

Seyit Ahmet Arvasi Bey'le karşılaşmam, benim için Allah'ın en büyük lütfu diyebilirim. Beğendiğim şöyle bir söz var: "Bir kişinin hayatındaki en büyük mucize, mükemmel bir öğretmenle karşılaşmaktır". O, benim için öyleydi. Beni ateşleyen çok güzel bir insandı. Kendisinden çok istifade ettiğimi söyleyebilirim. Sık sık sohbetlerine katılırdık. Bu tür insanların ölümsüzlüğüne inanıyorum. Çünkü hâlâ kitaplarını okuyoruz, hâlâ kendilerinden istifade ediyoruz, hâlâ üzerimizde tesirleri oluyor. Ben ömrüm boyunca Seyit Ahmet Arvasi Bey'in kitaplarını onlarca defa okumuşumdur. Benim hayata, kültüre, medeniyete ve değerlerimize bakışımda birinci derecede etkisi olmuştur. Seyit Ahmet Arvasi Bey, bizim kadim medeniyetimizin ürünlerini okuyup mezcetmiş ve onların adeta özetini bizlere sunan bir insandır. Böyle bakıyorum ona. Devamlı dik duruşu olan, bir bilge şahsiyetti. Bizi hâlâ aydınlatan o ve onun gibi nice büyük insana Allah'tan rahmetler niyaz ediyorum.

Kayseri'deki ilk özel hastanenin kuruculuğunu yaptınız. Bir kültür adamı olmanın yanında girişimci bir yönünüz de var. Çocukluk ve gençlik yıllarınızda Kayseri'nin bir geleneği olarak yaz tatillerinde alma satma işleriyle uğraşırdık demiştiniz. Biraz bize bu yönünüzü anlatır mısınız?

Evet, biraz girişimci ruhuna sahibim. Uzman olduktan sonra, çalıştığım Devlet Hastanesi ile özel muayenehane arasındaki gidiş gelişlerden gerçekten çok rahatsız olmuş-

tum. Yani o zamanki mevcut yapıdan memnun olamamıştım. Şöyle bir anımı anlatayım. 1991 veya 92 yıllarında bizim de akrabamız olan Beğendik ailesi Kayseri'de ilk marketlerini açtılar. Bizi açılışlarına davet ettiler. Çok şaşırmış ve o yıllarda çok büyük yenilikçilik olan bu anlayışa hayran olmuştum. Ben daima farklı düşünce ve farklı bakış taraftarıyım. Her konferans ve sohbetimde, "Her olaya farklı bakışlar da atın, farklı bakışları da deneyin, herkesin baktığı pencereden bakmayın." diyorum. İşte Beğendik marketlerin açılışında gördüğüm yenilikten mülhem bende "sağlık market" kurma fikri gelişti. Bunu çevreme dile getirdim ve tasarladığım şeyleri izah ettim. Düşündüklerimin Türkiye'de henüz örneği yok gibiydi. Tıp merkezi veya poliklinik tarzı basit çalışmalar vardı. Ama doktorların bir arada tam gün bulunup özel muayene ve tetkikler yaptığı merkezler yoktu. Kayseri'de 93 yılının sonbaharında ilk defa böyle bir merkez açtık. İsmini de tamamen Türk olsun diye İbni Sina Sağlık Merkezi koyduk. İbni Sina, biliyorsunuz dünyada "Tıbbın Kralı" kabul edilen, medeniyetimizin zirve şahsiyeti. Daha sonra bu çalışmamız gelişti, bugünkü hastaneciliğimize kadar geldi çok şükür.

Bir de eğitime ve gençlere gerçekten çok önem veriyorsunuz.

Hastane çalışmalarımızın dışında eğitim alanına girdik. Her şeyin temeli kabul ettiğimiz eğitim, benim idealle-

rimden biriydi. Yani insan yetiştirmek, çocuklara eğitim verebilmek, onları medeniyet değerlerimiz doğrultusunda lider şahsiyetli insanlar olarak yetiştirebilmek hep hayal ettiğim bir şeydi. Bu hayale yönelik olarak yaklaşık on beş sene önce, bir grup arkadaşımla Kayseri'nin ilk "Akıllı Okulu"nu açtık. Çok şükür bugün Kayseri'de ve İstanbul'da okullarımız ve yaklaşık 3500 civarında öğrencimiz var. Hepsi üst seviyede başarılı çocuklar. Açıldığı andan itibaren de Türkiye'nin en başarılı okulları arasına girmesi bizim için büyük mutluluk.

Ben girişimcilikte şuna dikkat ediyorum. Her yatırımla para kazanabilirsiniz. Ama para kazanmanın ötesinde insanların duasını alabilmek ve kendi inandığınız değerlere hizmet edebilmek çok daha önemli. Yani bir iş yapıyorsanız hem hizmet edin, hem de rızkınızı temin edin. Hastanecilikte bu var. Yani bizim için dua paranın önüne geçiyor. Şimdi çok fırsat bulamasam da eskiden hemen her gün hastaları ziyaret edip, hatırlarını sorar ve dualarını alırdım. Bu bana çok mutluluk vermiş ve daima ufkumu açmıştır. Hasta duası almak, işlerimin rast gitmesinin de sebebi olurdu. Hastalardan öğrendiğim çok şey var. Bizim bütün işlerimizin sırrı da burada aslında. Şimdi o kadar sık hasta ziyaretine vakit bulamıyorum maalesef. Eğitim işinde de bu böyle. Hatta, iyi çocuk yetiştirirseniz bütün millet size dua eder. Okulları bu sebeple açmış olduk ve buradaki faaliyetlerimizden de dua alıyoruz çok şükür.

Sizi Aydınlar Ocağında tanımıştım başka sivil toplum kuruluşlarında da etkinlikleriniz var bunlardan söz edebilir misiniz?

Yaklaşık on beş vakıf ve dernekte hizmet ettim. Bir kısmında sadece isim olarak bulundum. Aslında sırf isim olarak hiçbir kuruluşa girmek istemiyorum. Çünkü içinde yer almasanız da yapılan işlerle ilgili vebal taşıyorsunuz. Ama bazen ısrarla böyle talepler geliyor, kıramadığımız hatırlar oluyor. Bununla birlikte, ilk kurduğumuz vakıf Erciyes Eğitim ve Hizmet Vakfıydı. Daha sonra Aydınlar Ocağı, Erciyes Feneri gibi kuruluşlarda hizmet etmeye çalıştım. Ayrıca Ankara'da kurulan Gönüllerde Birlik Vakfının ve İstanbul'daki Türk Edebiyatı Vakfının da mütevellisiyim. Tabii, gönlümüzün arzu ettiği kadar çok büyük hizmetimiz olamıyor buralarda. Fakat Aydınlar Ocağında çok yoğun hizmet etmeye çalıştım. O dönemde kültürel açıdan gerçekten çok etkin çalışmalarımız oldu.

Bu sürecin ardından yaklaşık sekiz sene evvel TÜZDEV isimli bir vakfın kuruculuğunu yaptım. Şu anda hâlen bu vakfın genel başkanı olarak çalışmaya devam ediyorum. TÜZDEV Türkiye'de mevcut olmayan bir alana hitap ediyor. Özellikle millî olarak eksikliği son derecede hissedilen, zeki çocuklarla ilgili alanda, "Türkiye Üstün Zekâlı ve Dâhi Çocuklar Eğitim Vakfı" önemli bir boşluğu dolduruyor. Bu alan ülkemizde hep ihmal edilen bir alan oldu maalesef. Yakın geçmişte, üstün zekâlı ve deha çaplı çocuklarımız daima yabancıların Türkiye'de özel ilgi gösterdiği bir alan oldu. Maalesef bu yüzden pek çok üstün zekâlı çocuğumuzu kaybettik ve hâlen de kaybediyoruz. Eğer özel ilgileri yoksa öğretmenlerimiz bile üstün zekâlı çocukları tanımıyorlar. Üstelik bu sebeple bu çocuklarımıza geri zekâlı muamelesi bile yapılabiliyor. Bu çocuklar, eğer siz onları tanıyıp onlara uygun eğitime tabi tutmazsanız; mutlaka sapkın, tehlikeli ve zararlı insanlar hâline gelebiliyor. Ruhen hastalanabiliyor ya da başka yabancı istihbarat kuruluşlarının ağına takılabiliyor. Dolayısıyla Türkiye için iki tane fayda oluşturuyor bu vakfın çalışmaları. Birincisi bu çocukların yanlış yola gitmesine engel oluyor, Türkiye'nin aleyhine insanlar olmasının önüne geçiliyor. İkincisi ise, iyi insanlar olarak devletimize, milletimize, değerlerimize sadık insanlar olarak yetiştirmeye çalışıyoruz. Bu yüzden, bu vakfı ben çok önemsiyorum.

Burada şunu söylemeliyim, zekâ Allah vergisi. Akıl ise insanın sonradan eğitimiyle, tecrübeleriyle oluşturduğu bir meleke. İlahi kitaplar da zaten akla hitap eder, zekâya değil. Yani zekâ bir hammadde. Dolayısıyla üstün zekâlı insanları kim eğitmişse, onlar bu üstün zekâları istedikleri gibi kullanabilir veya onların önünü açarlar. İşte bütün mesele burada. Şimdi normal zekâda

bir çocuk sapkın olsa, cani olsa, en fazla kendisine veya yakın çevresine zarar verir. Ama üstün zekâlı, deha çaplı çocuk bütün dünyaya zarar verebilir. Hitler deha çaplı bir adamdı mesela. Çevresindeki insanları özellikle inceledim hepsi deha çaplı. Ama dâhi olamamışlar, çünkü insanlığın faydasına çalışmamışlar. Bu gibi örneklere bakarak bizim üstün zekâlı ve deha çaplı bu çocuklarımızın Allah'ın her topluma eşit olarak verdiği bir lütfu olduğunu bilmeliyiz. Bu tür çocukları hangi ülke, hangi millet daha iyi değerlendirirse onlar tarih boyunca dünyada etkin olmuşlardır. Bakıyoruz tarihte belli dönemlerde bizde de dâhiler çıkmış. Bazen sayıları çoğalmış, bazen azalmış. Bu durum tamamen çocukların yetişme ortamıyla alakalı. Mesela 10-12. yüzyıllarda bilim alanında veya farklı alanlarda o kadar çok dâhimiz var ki. Bunlar dünya çapında insanlar. Biraz evvel söyledik mesela İbn Sina dünyada hâlen bir numara, tıbbın kralı. Mesela el-Biruni'den bahsediyoruz kendisi bir dâhi. Mimar Sinan 15. 16. yüzyılda çıkmış, dünyada mimaride bir numara. İmam Gazali için İslam düşüncesini durdurdu diyorlar, böyle bakınca Mimar Sinan da mimariyi durdurdu demek gerekir. Yani bir adam zirveye ulaştıysa ve siz onu geçemiyorsanız bu onun mu suçu? İşte onları geçecek ortamı oluşturmak, böyle bir altyapıya sahip çocuklara hitap edebilmek çok önemli bu bakımdan.

Maalesef vakıf olarak yeterince ilgi gördüğümüzü söyleyemem. Kendi çabamızla uğraşıyor, kendi yağımızla kavruluyoruz. Vergi muafiyetine sahip vakıflar arasına girebilmek için müracaat ettik. Şu an onunla ilgili işlemler devam ediyor. Ama TÜZDEV çok hayırlı bir iş yapıyor. Genel merkezimiz İstanbul'da, yaklaşık altı şehirde yedi şubemiz var. Bu şubelerde çocukları tespit edip o çocukların eğitimine çaba gösteriyoruz. İnşallah hedeflerimizden birisi bu alanda vakıf okulları kurmak ve bu çocukları Enderun tarzı yetiştirebilmek. Mesela Osmanlı, dünyanın en hain milleti kabul edilen Sırplardan bir çocuk aldı. Bu çocuğu Sokullu Mehmet Paşa yaptı. Sokullu Mehmet Paşa; devlete yıllarca en büyük hizmeti yapan, Osmanlı'nın en büyük sadrazamıdır. Bu gibi insanları yeniden yetiştirme gayreti içerisindeyiz. Maksadımız üstün zekâlı ve deha çaplı çocuklarımızı Türkiye'nin önünü açabilecek ufuk sahibi insanlar hâline getirebilmek. Allah yardımcımız olsun hepimizin inşallah

Eyvan dergisi ile ilgili konuşalım. Güzel bir dergiydi. Tamamen bitti mi, yeniden hayatına devam edebilir mi?

Eyvan dergisi gerçekten çok samimi bir ekibin hazırladığı bir dergiydi. Ben de yazıyordum, ama derginin hazırlanışında çok büyük bir katkım yoktu. İşin mali tarafında katkıda bulunuyorduk. Yanlış hatırlamıyorsam dokuz sayı çıktı. Ama çok beğenildi o yıllarda. Orası bir okul oldu ve çok iyi bir ekip yetişti. Bu okul hâlen devam ediyor. Eyvan dergisi çatısı altında hâlen arkadaşlar kitap okumalarını sürdürüyorlar. Zannediyorum 200-250 kadar kitabı inceleyerek gençlerle birlikte okuma yaptılar. Eyvan dergisinde yazı hayatına başlayan bazı arkadaşlarımız şu anda Şehir Kültür Sanat dergisinde de yazıyorlar. Bu açıdan Şehir dergisinin varlığı Eyvan dergisinin yokluğunu aratmıyor bizim için. Eyvan dergisinden söz açılmışken şunu da söylemem gerekir. Günümüz itibarıyla biraz da internete yönelmemiz gerekiyor. Gidişatı takip edip bugünün mecrası olan internet ve sosyal medyada bu tip etkinlikleri sürdürmekte de yarar olduğunu düşünüyorum.

Yazarlığınız da var. Yayınladığınız kitaplarınız bulunuyor, gençlerle konferanslarda bir araya da geliyorsunuz bu bağlamda.

Ben yıllarca belli alanlarda okudum, kendimi yetiştirmeye çalıştım. Sonra konferanslar vermeye başladım. Daha sonra çok değerli bir doktor arkadaşım, bu konferansları kitaplaştırmamı istedi. Bunun üzerine kafamda ışıklar yandı. Ve "İnsanın Sırrı" adlı ilk kitabımı yayımladım. Zaten bahsettiğim konferanslar insanı bütün boyutlarıyla ele alan konferanslardı. Tıp fakültesinden itibaren tıptaki eksiği görmeye çalıştım. Tıpta insan, sadece antropolojik olarak, sadece beden olarak anlatılır. Tıp biliminde sadece beden olarak görülen insan, bunun çok ötesidir. Bizim inançlarınız insanın bedenin çok ötesinde mükemmel bir varlık olduğunu, yaratılmışların en şereflisi olduğunu söylüyor. Kadim medeniyetimiz bunu anlatıyor. Son zamanlarda modern tıpta ve sosyal bilimlerde de birçok bilim adamı bu gerçeği vurgulamaya başladı. Yani insanın sadece bedenden ibaret olmadığını herkes fark ediyor. Bedene sahip insan aynı zamanda bir canlı. Bilim canlılığı ispat edemiyor ve bunun ötesinde ruhu ve nefsi de anlamıyor. Hepsi ayrıca insanın incelenmesi gereken tarafları oysa. Siz insanın nefsini asla ihmal edemezsiniz. Bugün duygu eğitimi diye nefis eğitiminin yerine bir şeyler koymaya çalışıyorlar ama nefis terbiyesi insanın insan olma mücadelesinde, yolculuğunda çok önemli bir eğitim. İşte bunları bir bütün olarak "İnsanın Sırrı" adlı kitabımda anlatmaya çalıştım. Oldukça beğenildi. Çok talep aldı.

İkinci kitabım üstün yetenekli çocuklarla ilgili. Bu konuda bir açık var Türkiye'de. Konunun sosyal yönünü inceleyen ya da toplumu bu konuda bilinçlendiren bir kitap olmadığını gördüm. Ardından '"Yerüstü Hazinelerimiz" ismiyle bu ikinci kitabımı çıkarttım. Yerüstü Hazinelerimiz'i şöyle bir sloganla ön plana çıkarıyorum "**Yerüstü hazinelerine sahip çıkamayan toplumlar yeraltı zenginliklerini değerlendiremezler, kullanamazlar.**" Yani üstün zekâ gücünü değerlendiremeyen toplumlar vatanlarına sahip çıkamazlar. Aynı şekilde vatanın altındaki yeraltı zenginliklerine ve yerüstü zenginliklerine de sahip çıkamazlar, sömürgeliğe mahkûm olurlar. Bunun örneğini dünyada çok görüyoruz. Mesela bir Nijer örneği var. En uç örneklerden biri. Altın ve uranyum madenleri açısından dünyada ilk üç sırada burası. Ama dünyanın en fakir ülkesi. Irak da öyle değil mi? Petrol zengini topraklarda insanlar perişan durumda. Dolayısıyla üstün zekâ gücünü kullanamayan ülkeler sömürge, kullananlar ise süper güç olurlar. Türkiye bir zamanlar sadece kendi çocuklarını değil, Balkanlardaki üstün yetenekli çocukları da alıp yetiştiriyor ve devlet adamı yapıyordu.

Üçüncü kitabım da girişimcilik üzerine. Kitabın adı "Sahne Senin". Herkes hayata gelince sahneye çıkıyor. Bizim her birimiz için perdenin ne zaman kapanacağı belli değil. O perde kapanana kadar rolümüzü oynayacağız. Bize nasıl bir rol biçilmişse, o rol doğrultusunda bizim nasıl katkımız olabilir? Kader ilişkisi tabii daha büyük etken ve külli iradenin etkisi çok daha fazla rolümüzde. Fakat bizim de cüz'i irademizle o rolü oynama, o role katkıda bulunma veya rolü değiştirme hakkımız var. Sahnede en iyi

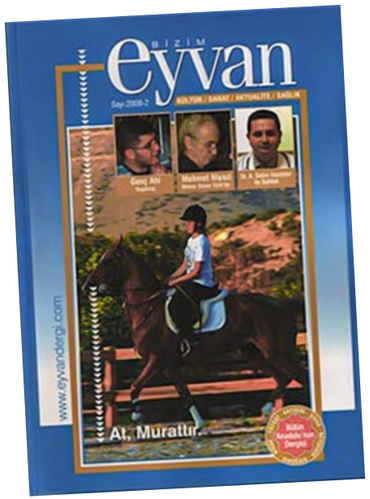

oynayanlar iz bırakanlardır. Girişimcilik de böyle bir şey. Hayata bir kere geliyoruz. Tek ömür hakkımız var, onun da ne kadar olduğunu bilmiyoruz. Dolayısıyla "Bu belirsiz sürede rolümüzü hakkıyla oynamak için neler yapmamız gerekir?" diye kendimize sormamız gerekir. Ben kendi hayatımdan tecrübelerimle biraz katkı sağlayarak anlatmaya çalıştım. Bu kitap daha çok beğenildi aslında. Bana göre, çıkış sırasına da uygun olarak üçüncü sırada olması lazımken, üçüncü kitap biraz daha gençlere hitap ettiği için herhâlde böyle ilgi gördü. Kapağı kızım tasarlamıştı. Kapağıyla ve içeriğiyle gençlere hitap ettiğinden dolayı sanırım daha çok sevdiler. Kitabın içeriği de biraz sohbet tarzında. Hayatın anlamını ve insanın nasıl bir yol takip etmesi gerektiğini hikâyelerle ve hatıralarla anlatmaya çalıştığım bir kitap.

İnşallah bundan sonra başka kitaplar da düşünüyorum. Kitapları vakfımız adına yayınlıyoruz. Geliri de bana değil, vakfa ait. Bir iki kitap düşüncesi daha var aklımda ve neredeyse tamamı kafamda yazılı. Yazdıklarımın hepsi telif eser olsun diye uğraşıyorum. Şu anda bir kitabı da geniş bir arkadaş topluluğuyla çıkartmaya çalışıyoruz. "Bilgelik Eğitimi" adında bir kitap çalışması. Bilgelik eğitimini, eskinin irfanı eğitimi anlamında kullanıyoruz. Bugün okullarımızda eksik olan bir eğitim alanı bu. Genel çerçevesini tasarladık. İnsanın nefsi terbiyesinin eğitimini sağlayacak hem de duygu eğitimini sağlayacak bir çaba. Aynı zamanda insanın gerçek insan olma yolunda nasıl bir çizgi takip etmesi gerektiğini vermeye çalışacağız. İçinde ahlak eğitimi var, bilge insan olmanın özellikleri nedir, nasıl yapılır, nasıl o eğitim verilir, bunlar üzerine ortak bir çalışma. Yaklaşık on iki eğitimci arkadaşla böyle bir çalışma yürütüyoruz. Farklı konferanslarım da var. Onları da kitaplaştırmayı düşünüyorum. İnşallah bir kitap hazırlığım da "Aşk olsun" adını taşıyor. Bunun alt başlığını "Hayatımızda aşk olsun, eğitimde aşk olsun, işinizde aşk olsun" diye çeşitlendirebiliriz. Bu da benim bir konferansımın adı aslında. Bu da çok beğenildi, bu yüzden kitaplaştırmak istiyorum Allah izin verirse.

■ **Çok yönlü birisiniz kurduğunuz Tekden Film şirketi ile ilginç bir girişimcilik örneği gösterdiniz.**

● Evet, Tekden Film'e gelince...

Tekden Film yıllar önceden planlanmış bir şey. Sinema aslında hep içimde bir ukdeydi. Yönetmen Yücel Çakmaklı'yla Kayseri'de bir benim de konuşmacı olarak katıldığım Millî Sinema paneli yapmıştık. Yaklaşık 30 yıl evvel, yani 1990'da. O panele o zaman genç bir akademisyen olarak Yusuf Kaplan da katılmıştı. Orada millî sinemanın oluşturulması ve geliştirilmesi üzerine konuşmalar ve sohbet yapılmıştı. Tabii üniversite yıllarımda Osman Sınav gibi, İsmail Güneş gibi arkadaşlarım da vardı. Bunlar bilindiği gibi sinema ve TV'lerde çok etkin ve başarılı insanlar. Onların da bu alandaki çalışmalarını görüp gıpta ederdim. Ta ki 2010 yılına gelene kadar.

2010 yılına gelince; işbirliği yapıp desteklediğim Mehmet Bozdağ genç bir arkadaşımızdı. Fikirlerimi ona anlattım, onunla görüşlerimiz uyuştu ve Tekden Film şirketini İstanbul'da kurduk. Başlangıçta beş yıl çok büyük sıkıntılar yaşadık. Ufak tefek şeyler yapıldı. Kayseri'de "Ustalar Âlimler ve Sultanlar" adlı bir belgesel çekildi. Ciddi bir belgesel yapımdı. Ama sinema filmi olmadığı için sinemalarda gösterime giremedi. Sonra Hasan Kaçan'la "Gönül Hırsızı" diye bir iş yaptık, onu söyleyebilirim. Başka yan işler de yapıldı. Halis niyetli olduğunuz zaman Allah sonunda size yol açıyor. Allah niyetlerimizi bildiği için, hayatımızda en büyük fırsatlardan en güzel işlerden biri olan Diriliş Ertuğrul'u yapma imkânı verdi bize. Tekden Film'e böyle bir şeref nasip oldu elhamdülillah. Diriliş Ertuğrul başında bizim beklemediğimiz kadar mükemmel bir başarı elde etti her yönüyle. Tekden Film, Diriliş Ertuğrul'la beş yıl zirve oldu. Ben iddia etmiyorum, bu konuda uzman kişilerin söylediklerine göre Türkiye tarihinin en çok etki yapan dizisi oldu. Bundan gurur duyuyoruz. Arkadaşların çabası, işi kaliteli yapılması gibi birçok faktör var. Tabii her şeyin ötesinde Allah'ın yardımı. Yanında tasavvufi yolculuğu anlatan "Aşkın Yolculuğu 1 Yunus Emre"yi de yaptık. Bu kadar büyük reyting yapmamakla beraber, onu seyreden üst seviye kültür sahibi bir kitle var. Çok memnun oldular ve hâlen tekrarını istiyorlar. 2021 yılı, Cumhurbaşkanımız tarafından Yunus Emre yılı ilan edildi. Yunus Emre'nin bu yıl bir daha tekrar yayınlanması isteniyor. Şu anda "Hacı Bayram Veli"nin platosu bitmek üzere. İnşallah Mart ayında, Hacı Bayram Veli dizisini "Aşkın Yolculuğu 2" olarak devam ettireceğiz. Yaklaşık 30 bölüm TRT 1'de yayımlanacak. Ondan sonra da Akşemseddin projemiz var. Allah izin verirse bunların devamı olarak, Aşkın Yolculuğu serisini, başka ne yaparsak yapalım devam ettireceğiz.

Geçen ay biz Pakistan'daydık. Pakistan'dan bir grup bizi Diriliş Ertuğrul sebebiyle davet etti. Başbakan, Cumhurbaşkanı ve bakanlar kabul ettiler. Onlarla ortak proje yapma kararı aldık. Aslında yüz yıl evvel Pakistan'dan bize çok büyük destekler gelmiş. Maddi ve manevi. Bunun sebebini, araştıranlar dışında kimse bilmiyor. Biz bunu araştırdık. Arkasında müthiş bir hikâye olduğunu gördük. Pakistanlı kadınlar kulak memelerini yırtarak küpelerini çıkarıp göndermişler. Orada Osmanlı'yı destekleyen, Hilafet Hareketi adıyla bir hareket ortaya çıkmış. İngilizlerle çok büyük mücadeleler yapmışlar. Osmanlı'dan oraya onları organize etmek için birtakım insanlar gönderilmiş. Karşılıklı iki taraflı bir mücadeledir bu dönem. İşte o dönemde Abdurrahman Peşaveri isminde bir kahraman insan bu mücadelenin öne çıkan ismi. O kadar Türk sevdalısı ki, Abdurrahman Peşaveri'ye orada "Türkî Lala" ya da "Türk Ağabey" diyorlar. Birinci Dünya Savaşı sırasında bu kişi sağlık ekibiyle birlikte İstanbul'a geliyor. Balkan Harbi'ne, Çanakkale'ye ve Millî Mücadele'mize katılıyor. Rauf Orbay'ın yaveri oluyor. Daha sonra Anadolu Ajansının ilk kurucuları arasında yer alıyor. Sonra bizim Afganistan büyükelçimiz oluyor. Müthiş bir insan. Onun hayatını merkeze alan bir dizi düşünüyoruz inşallah. Bunu Pakistanlılar çok beğendiler. Bizde de Cumhurbaşkanımız ve devlet yetkililerimiz beğendiler. İnşallah bu projeyi gerçekleştirme fırsatı verir yüce Allah.

■ **Farklı yönlerinizle sizi tanımaya çalıştık. Yeni projeleriniz, yapmak istediğiniz farklı şeyler var mı merak ediyoruz?**

● Birkaç büyük projem daha var, onları şimdilik açıklamak istemiyorum. Ama sağlık alanında hastanecilik elbet devam edecek. İnşallah okul ve eğitim konusunu geliştirmek istiyoruz. Çünkü eğitim her şeyin temeli. Film konusunda, ise, Tekden Film'i çok daha güçlü hâle getirmek arzusundayım. Allah izin verirse. Kitaplarımdan bahsettim, düşündüğüm tasarladığım çalışmalarımdan da söz ettim. Temelde yapmak istediğim her şey gençlik için. Bütün gayretimi gençlerimizin bize uygun yapıda yetişmesi için göstermek istiyorum. Bundan sonra ömrüm olursa böyle geçirmek istiyorum. Allah yâr ve yardımcımız olsun.

■ **Hocam güzel sohbetiniz için teşekkür ediyoruz. Çalışmalarınızda başarılar diliyor, yeni projelerinizi bekliyoruz.**

● Şehir Kültür Sanat dergisini insan eline alınca, sayfaları çevirince çok mutlu oluyor. Böylesine kaliteli, ödüller alan bir dergiyi çıkaranları tebrik ediyorum. Derginizin başarısını ileriye taşımasını ve uzun süre yaşatılmasını diliyorum. Allah sizleri de muvaffak etsin. Biz de Şehir dergisi okurlarından, gençler için gerçekleştirmek istediğimiz uğraşlarımızda başarılı olmak için dua bekliyoruz. Ben size ve ekibinize bu söyleşi için teşekkür ediyorum. ▪

Süleyman Kocabaş

1950 Kayseri ili Develi ilçesi Sindelhöyük köyü doğumlu, bir çiftçi ailesinin çocuğuyum. Çocukluk ve gençlik yıllarımın tamamını ve memuriyet hayatımda anne babam ve akrabalarımı ziyaret ve tarlalarımı ekmem sebebiyle ömrümün neredeyse tamamını Develi ovasının ortasında yer alan bu doğduğum köyde geçirdim.

Yakından tanıdığım ve içinde yaşadığım "Develi Ovası"ndan, 2021 yılı Ocak ayı itibarıyla 71 yaşında olarak şahidi olduğum kuraklık ve çölleşme gözlemlerim maddeler hâlinde şöyledir:

Bazı Gözlemlerim ve Hatıralarımla

Kayseri'de Kuraklık ve Çölleşme Alarmı ve Envanteri

1- Azalan kar yağışları:

1950'li çocukluk yıllarımı iyi hatırlıyorum. İlk kar eylül ayının ortalarında yağmaya başlar, kasımda yoğunlaşır, nisana kadar neredeyse her gün kar, karla karışık yağmur yağardı. Halkın tabiriyle "dağlar karını martta alır", gerçekten de mart ayı yoğun bir kar yağışına sahne olurdu. Babam evimizin damlarını kürer, biz çocuklar da kar yığınlarına tırmanarak evlerimizin damlarına çıkardık.

Halkın tabiriyle "kışın ekinlerin yorganı" denilen bu kar yağışından şimdilerde eser yok. Yağsa bile, 2 veya 3 gün geniş aralıklarla yağan karın kalınlığı 5 cm'yi geçmiyor ve yağar yağmaz eriyerek kalkıyor.

2- Azalan yağmur yağışları:

Sonbahar yağışları eylül başında başlar, kasım başlarına kadar devam eder, çiftçiler, halkın tabiriyle "ölü öle katan" denilen nemlenme sonucu toprağa "kışlık ekim" olarak çavdar ve buğdaylarını ekerler, arpa ise martta "yazlık ekim" olarak ekilirdi. Şimdi ise, sonbahar yağışları bitti. Çiftçiler, ekinlerini kuru toprağa ekiyorlar ve çimlenip çıkması için mutlaka suluyorlar. Yoksa ekilen tohum kuru topraktan çimlenip çıkamıyor.

Develi Ovası'nda artık kar ve yağmur yağışlarına güvenerek "kıraçta tarım yapmak" geleneği ve dönemi 2021 yılı itibarıyla tamamen bitmiştir. Çiftçiler, ilkbahar yağışları da olmadığı, olsa bile çok yetersiz kaldığı için tarlalarını sulamak suretiyle mahsul alabiliyorlar.

Halk arasında "kırkikindi yağışları" derler. 1950-60 çocukluk ve gençlik yıllarımdan iyice hatırlıyorum. Gerçekten de kırkikindi yağışları genelde 1 nisandan başlar 10 mayısa kadar her ikindi vakti yağardı. Günümüz itibarıyla bunlar da yağmaz oldu.

Yaz aylarında da ara sıra yağmur yağardı. Kıraç tarlalarımıza kabak, kavun, karpuz, nohut, patates, kurku fasulye, ayçiçeği, mercimek ekimini yapar; tarlalar suyunu zaten kıştan –ilkbahardan aldıkları için, yağan bu yaz yağmurları sayesinde de çok verimli, kaliteli ve ucuza mal olmuş ürünler alırdık. 2021 yıl itibarıyla ise gerek ilkbahar ve gerekse sonbahar yağmurları yetersiz yağdığı ve yaz yağmurları ise neredeyse hiç yağmamaya başladığı için kıraç arazilerimizi ekemez olduk. Bu sebepten de ileri gelmiş olacak ki yurt dışından nohut, mercimek, kuru fasulye vb. ithal eder duruma düştük.

3- Su kaynaklarının kuruması:

71 yıllık ömrümde 2021 yılı itibarıyla şu kaynak sularının kuruduğuna şahit oldum:

Develi'nin en yakınındaki Ilıpınar Dağı'ndan çıkan, suyunun kaplıca suları gibi ılık olması sebebiyle adına da "Ilıpınar Suyu" denilen ve civarındaki tarlaları sulamada kullanılan kaynak suyu tamamen kurudu. Bu sudan çevre halkı "deri hastalıklarına iyi geliyor" diyerek küçük havuzunda yıkanarak da faydalanır, bitişiğinde çamaşır yıkardı.

Develi'nin içinden, dağ yamacından değil, ovadan kaynayan ve çevresindeki bağ bahçeleri sulamak yanında halkın "sayfiye yeri" olarak da kullandığı "Elbiz

Kaynak Suyu" kurudu.

Sindelhöyük'ün Karapınar mezrasının kaynak suyu kurudu ve içme suyundan mahrum kalındı.

Erciyes Dağı'nın, Develi Ovası'nda yamacı bulunan dağların kar sularından kaynaklanan, "Çardakbaşı" ve "Büğleğen" isimleriyle anılan su kaynaklarının suları, Erciyes'e yetersiz kar yağdığı için yarı yarıya azaldı. Bu gidişle 50 yıl sonra tamamen kuruyacağa benzemektedir.

4- Yer altı sularının çekilmesi:

Develi ovasının hemen her yerinde 2 metre kazılınca yer altı suyu çıkardı. Çiftçiler açtıkları bu kuyuların ("keson" veya "adi kuyular" isimleriyle anılırlar) çeperlerini kara taşla örerler, atla çevrilen çıkrık veya patlarlı su motorlarıyla suyunu alarak bağ bahçe ve tarlalarını sularlardı. Babamın da bahçemizde, çıkrıkla ve sonra motorla çalışan böyle bir kuyusu vardı. Hatta biz çocuklar, boğulmama tedbirlerini alarak, bu kuyular içinde yüzmeyi öğrenirdik. Bu sebepten ölen çocuklar olurdu. Komşumuzun kuyusunda iki komşu çocuğu ölmüştü.

Bu keson kuyularda, 1980'li yılların başlarına kadar kapasite olarak "dörtlük" tabir edilen bir su motoru 24 saat çalıştığı hâlde kuyunun suyunu bitiremezdi.

2021 yılı itibarıyla ise, yer altı suları 40 metre derinliğe çekildi. Ben, babamdan miras kalan bahçemizdeki adi kuyu artık kuruduğu için, geçen yıl 40 metre sondaj vurdurarak suya ulaşmak suretiyle sulamak zorunda kaldım.

5- Çölleşme belirtileri:

İçinde yaşadığım Sindelhöyük beldesinin çok büyük köy ortak malı çayır-merası 2021 yılı itibarıyla iyice kuruyarak, Afrika'ya benzer çöl toprakları görünümünü aldı. Hâlbuki adı geçen çayır-mera, kış ayları da dâhil her ay hep yeşil kalır, her mevsim köyün hayvanları burada otlar, köylü yazın buraya harman dökerdi. Mayıs ayında burada tırpanla ot bile biçilirdi. Şimdi ise dişimizi kurdalayacak kadar bile bir çöp yetişmiyor.

6- Sultan Sazlığı'nın kuruması:

Türkiye'de ve hatta dünyada sayılı olan, içinde 300 çeşit kuşun yaşadığı "kuş cenneti" Sultan Sazlığı yağışsızlık yanında etrafına yapılan Damsa, Kovalı ve Ağcaşar barajlarının da buraya dökülen suları kesmeleri sebebiyle 2021 yılı itibarıyla tamamen kurumuş, kuş diye bir şey kalmamıştır. Sazlık kuruduğu için, çevresindeki köylülerin el sanatlarından olarak sele, sepet, yastık ve hasır işçiliğinde kullandıkları saz bitkilerinden de eser kalmamış, özellikle topraksız köylülerin önemli geçim kaynağı olan bu el sanatları ölmüştür. Diğer köylülerimiz yanında, babamla birlikte kağnımızı koşarak, köyümüze uzak olduğu için bir hafta-on gün süreyle yatılı kalmak suretiyle sazlıktan, yaz-kış hiç kurumayan ve eksik olmayan 1-1,5 metre derinlikteki su içinden "kındıra" ve "berdi" isimleriyle anılan otları biçerek evimize getirirdik. Kış aylarında, annem bunlardan hasır dokur, babam da sele, sepet örer, bunları Develi ve Yahyalı pazarlarına götürerek satmak suretiyle eve "ek gelir" temin ederdik.

Sultan Sazlığı, Orman Bakanlığı tarafından 1960'lı yılların ortalarında "kuş cenneti" olarak keşfine kadar, çevresindeki köy, ilçe ve Kayseri'nin avcılarının kuşları avlama alanı idi. Adı geçen tarihten itibaren "kuşları koruma bekçileri" görevlendirilerek av yasaklandı.

7- Yay Gölü'nün kuruması:

Adından "Kurbağa Gölü" olarak da bahsedilen Yay Gölü, büyüklüğü itibarıyla Türkiye'nin 48 büyük gölü içinde yer alan ve bunların 25'incisi olan, ortalama 1 metre derinliğinde, 33 kilometrekare büyüklüğünde bir göldür. Sultan Sazlığı'nın güney bitişiğinde Kayseri-Develi asfaltına yakın, sazlığın fazla sularının içine döküldüğü ve gözümle gördüğüm çevresinde flamingo sürülerinin yaşadığı Yay Gölü de 2021 yılı itibarıyla tamamen kurumuştur.

Bu göl, Osmanlı döneminde Duyun-ı Umumiye İdaresinde olup, içinden saf, temiz ve bol miktarda tuz elde edilirdi. Köylülerimiz tuzdan bir parça getirmişlerdi. 20-25 cm kalınlığında büyük ve saydam bir tuz kalıbı idi. Bir temizleme işlemine tabi tutulmadan el değirmeninde çekilmek suretiyle toz tuz hâline getirilmişti.

8- Erciyes Dağı'nda kışa karsız girilmeye başlanması:

3916 metre yüksekliğinde, Türkiye'nin en büyük yanardağlarından Erciyes, üç tepesiyle, en hâkim ve en güzel şekliyle Develi Ovası, Yahyalı istikametinden görünür. Yüzyıllardan beri kışa girerken tepelerinden kar hiç eksik olmayan bu dağ, 1990'lı yılların ortalarından itibaren alarm vermeye başlamış, 2005'e gelindiğinde tarihinde ilk defa kışa başı karsız olarak girmeye başlamıştır. Kayak yapmak için kayak merkezleri kurulan bu dağda, beklenen ve yeteri kadar kar yağmadığı için "kayak takvimi" çok sınırlı kalmakta, giderek önümüzdeki yıllarda kayak yapılamaz hâle geleceğe benzemektedir.

Başından kar eksik olmayan büyük yanardağların buzulları da vardır. Atmosferde artan sıcaklık sebebiyle Erciyes'in buzulu, 1992 yılı yazında çatlamak ve çözülmek suretiyle konumundan daha aşağılara inerek erimiş, yaz ayında yağış olmadığı hâlde bu erimeden ileri gelen sellerden yamacında bulunan Hacılar ilçesi su basmıştır. Böylece, Erciyes'in tamamen buzulsuz kalması da kendisini 1992 yazında göstermiştir.

Buraya kadar anlattıklarımız, orta-

lama 1970-2020 zaman dilimini kapsayan dönemde yaşanan ve özetle Develi Ovası'nı ihtiva eden kuraklık ve çölleşme gözlemlerimiz ve envanterlerimizdir. Korkum, bu gidişle bir 50 yıl sonra daha büyük boyutlarda yaşanabilecek kuraklık ve çölleşme ile Kayseri'miz yanında bütün Türkiye'mizin de iyice yaşanamaz hâle geleceğidir. Bu hâllere düşmemek için ne gibi tedbirler alınması gerekiyorsa, şimdiden acilen alınmasına yönelik bütün resmî kuruluşlarımızı ve halkımızı göreve ve sorumluluk almaya çağırıyoruz.

9- Sulamalı tarıma geçiş:

"Develi Ovası Kalkınma Projesi" adı altında ovanın sulanması ve çorak arazisinin ıslahına yönelik ilk çalışmalar kendisini, 1950-1960 zaman dilimini kapsayan "Başbakan Adnan Menderes" döneminde göstermiştir. Yukarıda adı geçen üç barajın yapılması, Zamantı Suyu'nun "Zamantı Tüneli" ile ovaya akıtılması, ova ve barajların atık sularının İncesu "Çalbalma Tüneli"yle Kızılırmak'a dökülmesi ve bunlarla ilgili tahliye kanallarının açılması vb. gecikmeli olarak ancak 1965-1971 zaman dilimini kapsayan "Başbakan Süleyman Demirel" döneminde uygulamaya konulmaya başlanmıştı.

Develi Ovası'na, sulamaya yönelik olarak "cansuyu vermek" için; yeraltı su kaynakları da zengin olduğu için ilkin 1960'lı yılların ortalarından itibaren ovanın Develi, Yeşilhisar ve Yahyalı ilçelerine sondajlar vurmak suretiyle derin kuyu pompaları ile sulama başladı ve bunu adı geçen üç barajın yapılması takip etti.

Yalnız, barajlar yapılırken ilgili resmî kuruluşlar tarafından büyük hatalar yapıldı. Bölgenin çocuğu Ziraat Yüksek Mühendisi olduğum ve özellikle de Ankara Ziraat Fakültesinin "Tarımsal Yapılar ve Sulama" bölümünden mezun olmam sebebiyle az çok "bilimsel" olarak duruma vakıf olduğum için söyleyebilirim ki bu hatalar bilerek yapılmadı. Karambole gelindi veya ovanın topyekûn ve detaylarına kadar incelemeye alınmaması sonucu olacak ki iyi projeksiyon tahminleri ve planları yapılamadı. Hele, kuraklık ile çölleşmenin geleceği hiç hesaba katılmadı. Müneccim değiliz ki hesaba katılabilsin...

Birinci hata; Çalbalma tüneli açılmadan ve tahliye kanalları ile bağlantısı kurulmadan erkenden açılan barajlar tahliye suları Sultan Sazlığı'na dökülmeye başlandı. İkinci hata; Sultan Sazlığı'nın "Cibik" mıntıkası tabir edilen kuş cenneti bölümünün taşabileceği hiç düşünülmedi ve tahmin edilemedi. Bu Cibik'te aşırı su birikmesi sonucu taşma başlayınca, bu taşkının tuzlu olan çorak arazinin üstünden gelerek ekili-dikili alana dökülmesi sonucu burası da tuzlu-çorak arazi hâline geldiği için bu alan 1970'li yılların ortalarından itibaren ekilemez oldu. Sindelhöyük belediye başkanları (o zamanlar belediyelikti) kış ortasında bile Devlet Su İşlerinden dozerler getirterek akan tuzlu suyu önlemeye çalıştılarsa da gelen su çok ve şişkin olduğu için yapılan setlerin üzerini bile aşarak yayılmaya devam etti. Burası tuzlu hâle geldiği için hayvanlara kaba yem olarak ot bile yetişmiyor. Ekilir dikilir 20-25 bin dekarlık alan, 1952-54'te, Başbakan Menderes zamanında, bizim köyün yanında Soysallı ve Çayırözü köyleri çiftçilerine dağıtılmış, babama da bundan 52 dekarlık pay düşmüştü. Köylüye dağıtılan alan yüzyıllar sonra (dağıtılana kadar otluk olarak kullanılırdı) yeniden tarıma açılmış; en iyi tarım toprağı humuslu toprak olması sebebiyle, yetiştirilen şeker pancarlarının her biri 16 kilo, patatesler 5 kilo, ayçiçeği başları yarım metre çapında ürünler olarak alınmış, kırsal, kıraç alandan dekara 125 kilo buğday-çavdar elde edilirken buradan 250 kilo alınmaya başlanmıştı.

Ova projesi yapılırken kuraklıkla gelecek çölleşme bilinemediğinden de ova yağışsızlık sebebiyle su sıkıntısı çekmeye başlayınca, Çalbalma Tüneli'ne açılan tahliye kanallarından su gelmediğinden bu yatırımların büyük bir kısmı böylece boşa gitmiştir.

Yaklaşık 30-35 kilometre çapındaki Develi Ovası üçe ayrılırsa, bunun üçte birini kuş cenneti ve ekili-dikili alanıyla Sultan Sazlığı, üçte birini ürün yetiştirmeye elverişli olmayan çorak arazi ve kalanını ise, dağ yamaçlarına yakın ova kıraç araziler meydana getirmektedir. Ova projesinin zararları yanında en büyük faydası, adı geçen bu arazilerin yeraltı suları ve üç barajın suları ile tamamen sulama altına alınması olmuştur. Bu olamasa idi, ova Orta Asya gibi çölleşme sürecine girdiğinden giderek yaşanılamaz hâle gelecek, göçlerle bu ova tamamen boşalma yoluna gidecekti.

Yaklaşık 60-70 yıllık "Develi Ovası Kalkınma Projesi", hata ve sevaplarıyla gerçekten incelenmeye, üzerinde çalışmaya, özellikle bunu üniversitelerde birer yüksek lisans, doktora veya doçentlik tezi konuları hâline getirmeye değer bir konudur. Çıkacak sonuçlardan olarak, bundan böyle yurt genelinde yapacağımız projelerde hatalar yapmamak için kendisinden dersler alınacak bir projedir. ▪

II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi ve Hisarcık Suyu

Yasemin Deker Naci

Erciyes Dağı, Kayseri'nin önemli su kaynaklarından biri olmuştur. Erciyes ve Koç dağlarından çıkan suların Kayseri'ye taşınması için yapılan su kanalları ve büzler günümüze kadar mevcudiyetlerini korumuşlardır ve bu bölgelerde yapılan çalışmalar ile gün yüzüne çıkmaktadırlar.

Erciyes'in suları, sel suları ve memba suları olmak üzere iki kısımdır. Sel sularının mühimleri Kayseri Ovası'na kadar ulaşmaktadır. Memba sular daimi olup, doğu ve kuzey eteklerinde ve burada bulunan köylerin içme sularının, bağ, bahçe ve tarlaların sulanmasının temininde kullanılmıştır.[1]

Hisarcık, Kıranardı, Akçakaya, Endürlük, Talas'ın bağ, bahçe ve tarlalarının tamamı Erciyes'ten gelen kaynak suları ile sulanmaktadır. Hisarcık Suyu'nun kaynağı da Erciyes'ten gelmektedir.

Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in bir vakfiyesi Hisarcık Suyu ile alakalıdır. 1246 yılında yazılmış olan II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Hisarcık Suyu Vakfiyesi Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde 13 numaralı Mücceddet Anadolu Defterinde (s. 146) kayıtlı bulunmaktadır. (Ek 1)

Sultan Alaeddin Keykubad'ın oğlu II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Hisarcık Suyu'na dair H. 644/M.1246 tarihli vakfiyesini bu tarihte kadı olan "Hafız Muhammedü'l-Kazi" tasdik etmiştir[2] Kayseri'nin İncesu kazası kadısı Seyyid Ömer Lütfi tarafından aslına uygun olarak (XVII. yüzyıldan sonra) tanzim edilmiştir.[3]

Vakfiyeye göre, "II. Gıyaseddin Keyhüsrev ölmeden az önce Muhyiddin Arabi'nin soyundan gelen Taceddin Emir Tac için Kayseri'de Kızılköşk mevkiinde bir arazi ile Erciyes Dağı'ndan çıkıp Hisarcık ve Karagürle köylerinden akarak bu araziden geçen akarsuyu haftada iki gün (pazar ve pazartesi) kullanmak üzere vakfetmiştir. Selçuklu Sultanı, Emir Tac öldüğü takdirde vakıf arazisi ile suyun tasarrufunu onun neslinden gelen erkek ve kız çocuklarına eşit olarak şart kılmıştır." Vakfiyeye 17 kişi şahitlik etmiştir ve bu şahitlerin başında ilk sırada Mevlana ile onun hocası Burhaneddin Tirmizi'nin de adları kaydedilmiştir.

1 Uygur Kocabaşoğlu-Murat Uluğtekin; Salnamelerde Kayseri, Kayseri Ticaret Odası Yay, Kayseri, 1998, s. 240.
2 Ahmet Nazif Efendi; Kayseri Meşhurları, Kayseri, 1991, s. 5.
3 Refet Yinanç; "Mevlana'nın Şahitlik Ettiği Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi", Yirmi Altı Bilim Adamının Mevlana Üzerine Araştırmaları, haz: Fevzi Halıcı, Konya, 1983, s. 68-69.

Vakfiye şu şekildedir:

"Şanı yüce Allah'ın adıyla,

Onun burhanı delili apaçıktır, zikri dillerde dolaşır, azabında cezasında kahirdir yücedir zatı noksan sıfatlardan temizdir, mukaddestir. Her şeyi yaratan Allah odur, her şeyi işiten ve görendir. Şanı yüce Allah'ın her şeyi kuşatması ihata etmesi onun şanındandır ve bunu nassında Kur'an'ı Kerim'de beyan etmiştir.

Gözler onu idrak edemez, o tüm gözleri idrak eder, kuşatır ve o latiftir habirdir. Gizli ve aşikâr her şeyden haberdar olandır ve ben şahitlik ederim ki ortağı olmayan tek olan Allah'tan başka ilah yoktur. Haberlerin en yücesi olan öyle bir şahadetle ki onun aslı sabit olan tayyip bir ağaçtır ve dalları gökyüzündedir semadadır ve yine şahadet ederim ki Muhammed aleyhisselam onun kulu ve elçisidir. Onun dilinden sabahın aydınlığı nurlanır hakkın nurunu tebliğ eder. Zor günlerde şefaat dileyenlere şefaat eder.

Allah ona ve onun aline nesline Kıyamet saatine kadar ve diriliş anına kadar salat etsin, bu hamd ve salavattan sonra bilesin ki dünyanın sabredenlerin terazisi olduğu gizli değildir ve dünya ahiretin tarlasıdır. Elçilerin efendisi ona salatların en faziletlisi ve selamların en mükemmeli olsun, onun dediği gibi "dünya ahiretin tarlasıdır" ve yine nebi aleyhisselam şöyle demiştir 'Kişi öldüğü zaman amelleri kesilir ancak üç şey hariç, kendisi ile faydalanılan bir ilim, ona dua eden salih bir evlat ve sadakayı cariye de vakıftır.

Yüce, büyük, âlim, adaletli, salih, şahların şahı, muazzam zamanın, âlemdeki padişahların padişahı, Arap ve Acemin sultanların mevlası efendisi Ebu'l Feth Alaaddin, Allah onun feyzini ve saadetini daim etsin, şunun için ki onun vakıf ve sebilleri vardır. Bununla Allah'a yakınlık için yardım eder ve onun rızasını ondan talep eder, bu vakıf için Sultan Alaaddin Kayseri kazasında bir parça yer için Kızılköşk'e Erciyes Dağı'ndan Hisarcık karyesine oradan da Karagürle karyesine akan suyun, oradan da Kızılköşk'e akan suyun sebilini özellikle pazar ve pazartesi günleri kullanılmak üzere vakfetti.

Tacettin bin Taç merhum mağfur şeyhler şeyhi, şeyhlerin önderi ve şeyhlerin ve ariflerin uyduğu latif tabiatlı, lütuf ve ihsan sahibi talep edenlere eş-Şeyh Ahmet bin Abdülaziz ki nesli Muhyiddin Abdülkadir Geylani'ye ulaşır. Allah sırrını mukaddes eylesin. Sonra onun neslinden gelen kız ve erkek çocuklarına, çocuklarının çocuklarına eşit olarak şart kılınmıştır.

Bu vakıf Kayseri'nin âlimlerinin huzurunda kaleme alınıp yazılmıştır. Allah hepsinden razı olsun ve bu yazıda vakıf tescille kaydedilmiştir ve kanuni muayyen bir hüküm olarak yazıldı, satılamaz ve başkası tarafından sahip olunamaz, rehin verilemez, değiştirilemez,

Ve bu şartlar üzere şahitlerin huzurunda yazılmıştır, karara bağlanmıştır.

Sübhaneallahu Teâlâ safa dolu güzel hayat nasip etsin.

Şahid Şahid ...."

Hakikat ve yakın ehli Seyyid Burhaneddin

Mevlana Celaleddin Rumi Muhakkık Tirmizi

▲ Ek 1: II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Hisarcık Suyu Vakfiyesi

Kayseri 1243 yılında Moğol istilasına uğramış, 1335 yılına dek önceleri kısmen Selçuklulara tabi olmakla birlikte esasen Moğol İlhanlı hâkimiyetinde kalmıştır. 1330'lu yıllardan itibaren Eratnaoğulları Beyliği'nin, daha sonra Kadı Burhanettin Devleti'nin önemli bir merkezi olan Kayseri 15. yy. başlarından itibaren Karamanoğullarının idaresi altına girmiş, Karamanoğulları ve Dulkadiroğulları arasında pek çok kez el değiştirmiştir. Nihayet 1463 yılında Fatih Sultan Mehmet şehri Karamanoğulları'ndan alarak Osmanlı'ya bağlamıştır. Osmanlı idaresine katılan Kayseri yeni teşekkül eden Karaman eyaletine bir liva olarak bağlanmıştır.[4]

4 Mehmet Çayırdağ; "Kayseri Kitabelerinde XV. ve XVII Yüzyıllarda Yapıldığı Anlaşılan İlk Osmanlı Yapıları" Vakıflar Dergisi, S. XIII., s. 531-572.

5 Midhat Sertoğlu; Osmanlı Tarih Lûgatı, İstanbul 1986, s. 226.

Selçuklu Sultanı, Emir Tac öldüğü takdirde vakıf arazisi ile suyun tasarrufunu onun neslinden gelen erkek ve kız çocuklarına eşit olarak şart kılmıştır." Vakfiyeye 17 kişi şahitlik etmiştir ve bu şahitlerin başında ilk sırada Mevlana ile onun hocası Burhaneddin Tirmizi'nin de adları kaydedilmiştir.

Osmanlı döneminde bir yörenin sosyal hayatı, halkın yaşayışı ve davranışları, refah seviyesi, mali durumu hakkında bilgi veren kadı sicillerinde ve kayıtlarında da Hisarcık Suyu yer almıştır.

Akarsuların herkesin arazisine muntazam şekilde tevziine ve nöbetle akıtılması işine nezaret edenler hakkında mîr-i âb[5] tabiri kullanılmıştır. Ayrıca resm-i mîr-i âbîye adı altında bir verginin de Hisarcık Suyu'ndan tahsil edildiğini görmekteyiz. Suyun kaynağını kullanma ve tasarruf etme noktasındaki uygulamanın kadim olduğu görülmektedir. Osmanlı kanunnamelerinde "Ve kadim kırk elli yıla denilmez. Kadim odur ki, kimse onun evvelin bilmeye"[6] şeklinde ifade edilmiştir. Ancak bazı dönemlerde bu uygulamalarda sıkıntılar yaşandığını ve çözümü için kadı ve mahkemelere müracaat edildiğini görmekteyiz. Buna göre:

XVI. yüzyıl başlarında Kayseri şehrinin liva hassı varidatı arasında Hisarcık Suyu mîr-i âbî resmi maktu olarak 1200 akçedir.[7] 1520 senesinde Hisarcık Suyu mir-abı Kayseri Beylerbeyi Hüsrev Paşa haslarına dâhildir ve Erciyes Dağı'ndan coşkun akıp inen ve Hisarcık Suyu diye bilinen dere suyu ile çalışan değirmenlerin sayısı 8'dir.[8]

Muharrem 1084 (Nisan 1673) tarihli Kayseri sancağı mutasarrıfı ve Kayseri kadısına hitaben gönderilen bir fermana göre, Hisarcık köyündeki bağ ve bahçeleri tasarruf eden köy ahalisi merkeze arzuhâl gönderip, Cebel-i Erciyes'ten cereyan eden sudan kendi köylerinin bağ, bahçe ve tarlalarına icra olunagelen su ile suladıkları ve defter-i cedid-i hakaniîde âdet-i mîr-i âbiye olarak 1200 akçe hasıl yazılı olduğu, her sene bu miktar mîr-i âbiyeye eda edegeldiklerini belirtmişlerdir. Ancak bazı sipahilerin kanunda belirtilen ve defterde kayıtlı olan resm-i mîr-i âbına kanaat etmeyip, bunların sularını kanuna hilaf olarak, başka bir nahiye ahalisine satıp, ahaliye zarar verdiklerinden bahisle şikâyette bulunmuşlardır. Bunun üzerine konunun defter-i cedid-i hakaniye göre çözülmesi emredilmiştir.[9]

H. 1163/M. 1749 tarihinde Emir Ağa'nın Pervane ve Hisarcık ma-i carilerini (akar-

6 Ahmed Akgündüz, Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri, C. VII, İstanbul 1994, s. 300.

7 Ahmet Özkılınç (ve diğerleri); 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri (937/1530), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay, Ankara 1996, s. 201.

8 Mehmet İnbaşı; XVI. Yüzyıl Başlarında Kayseri, İl Kültür Müdürlüğü Yay, Kayseri, 1992, s. 157-159.

9 Özen Tok; XVII. Yüzyıl Kadı Sicillerine Göre Kayseri ve Çevresinde Sulama Kaynaklarının Kullanımıyla İlgili İhtilaflar, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 23, 2007/2 s. 391-405.

sularını) fuzuli zapt ve gasp ile nöbetini otuzar kırkar kuruşa kadar ahaliye satmağa ve ahaliden "alel hesap suretiyle" ala vechilmüfredat otuz dört kese para almağa "ictisar ettiği" dava ve ispat edilişi olmasına binaen evvelce Sinob'a "nefiy ve icla edilmiş" ise de sonradan "menfası" Kastamonu'ya tahvil ve tahliyeden sonra Kayseri'ye avdet eden ve "icra-yı mezalime" cür'et ettiği dermeyan edilerek "iştikaye kıyam olunmuş" bundan dolayı "derun-u memlekette" bir hayli kiylükal tehaddüs eylemişti.[10]

24 Şevval H. 1168/ M. 3 Ağustos 1754 tarihli kadı siciline göre Kadı Hafız Halil Efendi, Çuhadar Mustafa Ağa, Muhzır Ali imzalı Hisarcık Suyu diye bilinen ma-i car Haziran, Temmuz ve Ağustos ayların beher hafta cuma günü, cuma vaktinden cumartesi öğle vaktine kadar 24 saat tevliyet hakkına olmayıp, kadimü'l-eyyamdan beri Hacı Seyid evladına vakf olmakla, 300 seneyi geçen bu eski usul üzere devam edegelmiştir. Aynı uygulamayla kadı hükmü gereği devam edileceği yazılmıştır.

21 C. Ahir. H. 1169/M. 1755'de Hisarcık Suyu'nun Hacı Seyid evladının Boyacı ve Mermerli bendi mütevellisi olan Sulbi oğlu Seyid Ahmed ark ve bendlerin mütevellisi olduğuna dair ferman gönderilmiştir.

H. 1196/M. 1755'de Hisarcık Suyu'nun mütevellisi Seyid Ahmed Çelebi ve Seyid Mehmed Sani, Ağa bin Hacı Ahmed elindeki vakfiye ile, Sultan Alaeddin Hz., ecdadım Emir Tac'a 540 seneden beri vakıf, evladına da 526 seneden beri akarsuyun arkları tevliyeti üzerimizde olup, ilkbahardan (Mayıs'ın on sekizi) zapt edip, bahar vakti sel suyunun Boyacı Bendi altındaki bağ ve bahçeleri sulayagelmişlerdir diyerek mahkemeye başvurmuştur.

21 C. Ahir 1169 (23 Mart 1755) Seyid Ahmed kendisi ayan olmakla "540 sene-

10 A. Nazif Efendi; Mirat-ı Kayseriyye (Kayseri Tarihi), haz: Mehmet Palamutoğlu, Kayseri, 1987. s.151.

Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in bir vakfiyesi Hisarcık Suyu ile alakalıdır. 1246 yılında yazılmış olan II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in Hisarcık Suyu Vakfiyesi Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivinde 13 numaralı Mücceddet Anadolu Defterinde kayıtlı bulunmaktadır.

1463 yılında Fatih Sultan Mehmet Kayseri'yi Karamanoğulları'ndan alarak Osmanlı'ya bağlamıştır. Osmanlı idaresine katılan Kayseri yeni teşekkül eden Karaman eyaletine bir liva olarak bağlanmıştır.

den beri ecdad-ı vakıf, 526 seneden beri mütevelliyet üzere gelen suyun tevliyatı şimdi Seyid Ali ve Seyid Mehmed Sani'ye ait bulunmaktadır.

14 Muharrem 1182 (31 Mayıs 1768) Sultan Alaeddin vakfı olan suyun nısf tevliyetinin Seyid Ahmed-i Evvel ve Seyid Mehmed-i Sani ve Seyid Osman veled-i Enes üzerlerinde iken adı geçen Seyid Mehmet fevt olup, hissesi büyük oğlu Seyid Hidayetullah'a intikal etmekle; Mehmed Sani de hissesini karındaşı oğlu Hidayetullah'a feragat etmiş olduğu hakkında berat verilmiştir.[11]

Günümüzde değişen iklim şartlarına ve kuraklığın artmasına nazaran kaynağını Erciyes'ten alan suyun üzerine; ilk olarak 1994 yılında Erciyes Tekir Yaylası üzerinde Tekir Göleti yapılmıştır. Gölet ile 3719 dönüm arazi sulanmaktadır. Gölet Erciyes'e yağan kar ve yağmur sularıyla beslenmektedir. Tasarruf hakkı Hisarcık Belediyesine aittir.[12] Hisarcık Belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılıp Melikgazi Belediyesine bağlanmasından sonra göletin tasarruf hakkı Melikgazi Belediyesine geçmiştir.

2002 yılında Erciyes Öküzçukuru mevkiinde Çaylakkuru deresi üzerinde ikinci bir gölet yapımına başlanmış ve yapımı devam etmektedir. Gölet suyu Çaylakçukuru Deresi'nin ve Öküzçukuru Deresi'nin kaynaklarının tamamından sağlanacaktır.[13]

Yapılan her iki gölet ile Hisarcık, Kıranardı, Endürlük ve Talas'ta su ve toprak kaynaklarından tam olarak faydalanılacak ve Kayseri ilinin yoğun bağcılık ve sebzecilik merkezi olan bu alanlarda su kifayetsizliği ve su ihtiyacı giderilmiş olacaktır. ▪

11 Muhammed Karakaş; "Hisarcık Suyu", I. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri, Kayseri, 1996, s. 166-167.

12 Kayseri – Hisarcık Tekir Göleti Planlama Raporu, 1994, T.C. Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, s.1-24.

13 Kayseri – Melikgazi Kıranardı Öküzçukuru Göleti Planlama Raporu 2008, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü, Kayseri 2008, s. 1-10.

BİBLİYOGRAFYA

- Ahmet Akgündüz, Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri, C. VII, İstanbul 1994.
- Ahmet Nazif Efendi; Kayseri Meşhurları (Kayseriyye Meşahirleri), sad: Meserret Diriöz- Haydar Ali Diriöz, Kayseri, 1991.
- Ahmet Nazif Efendi; Mirat-ı Kayseriyye (Kayseri Tarihi), haz: Mehmet Palamutoğlu, Kayseri, 1987.
- Ahmet Özkılınç (ve diğerleri); 387 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Karaman ve Rûm Defteri (937/1530), Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay, Ankara 1996.
- Kayseri – Hisarcık Tekir Göleti Planlama Raporu, 1994, T.C. Enerji ve Tabi Kaynaklar Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü.
- Kayseri – Melikgazi Kıranardı Öküzçukuru Göleti Planlama Raporu 2008, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı D.S.İ Genel Müdürlüğü, XII. Bölge Müdürlüğü.
- Çayırdağ Mehmet, Kayseri'de Kitabelerinden XV. ve XVI. Yüzyıllarda Yapıldığı Anlaşılan İlk Osmanlı Yapıları, Vakıflar Dergisi, S. XIII, s. 531-572.
- Mehmet İnbaşı; XVI. Yüzyıl Başlarında Kayseri, İl Kültür Müdürlüğü Yay, Kayseri, 1992.
- Midhat Sertoğlu; Osmanlı Tarih Lûgatı, İstanbul 1986.
- Özen Tok; XVII. Yüzyıl Kadı Sicillerine Göre Kayseri ve Çevresinde Sulama Kaynaklarının Kullanımıyla İlgili İhtilaflar, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 23, 2007/2 s. 391-405.
- Refet Yinanç; "Mevlana'nın Şahitlik Ettiği Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Keyhüsrev Vakfiyesi", Yirmi Altı Bilim Adamının Mevlana Üzerine Araştırmaları, haz: Fevzi Halıcı, Konya, 1983.
- Uygur Kocabaşoğlu-Murat Uluğtekin; Salnamelerde Kayseri, Kayseri Ticaret Odası Yay, Kayseri, 1998.

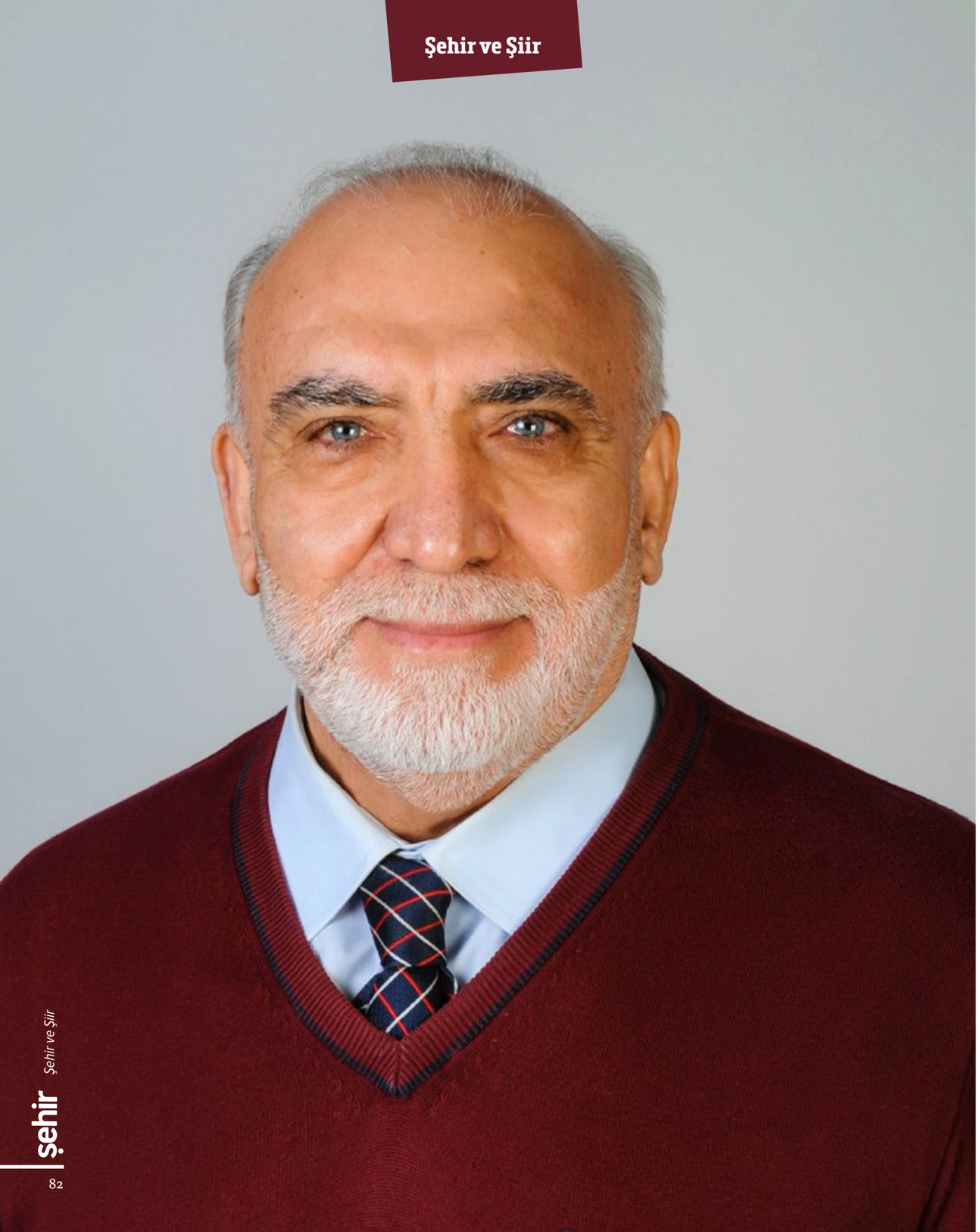

Kayseri Hasretiyle Yanan Şair

Hüseyin Emin Öztürk

Rıfat Yörük

Doğup büyüdüğü Kayseri'den ayrıldığında 20 yaşında bir delikanlıydı. Hâlen 65 yaşına girdiğine göre demek ki 45 yıldır memleket hasretiyle yanıp tutuşuyor. Yılda bir iki kez ziyaret için gelse de bu ona yetmiyor. "İlle de Kayseri, ille de memleketim" diyor, başka bir şey demiyor.

Şair, yazar Dr. Hüseyin Emin Öztürk, memleket hasretini şiirlere yükleyip bize gönderiyor. Nitekim ayrılık ateşinin bağrını nasıl yaktığı "Kayseri Gazeli" adlı şiirinin mısralarında açıkça görünüyor.

KAYSERİ GAZELİ

Ayrı düştüm Kayseri'mden, bunca yıldır görmedim.
Bahçesinden, gonca güller koklayıp hem dermedim.

Erciyes'ten baksa bir kez, gözlerim ah! Ölmeden,
Kırlarından toplayıp ben, ak çiçekler örmedim.

Bahçelerden meyve gelmez, bağlarından yazları,
Tatmadım hiç lezzetinden, elmasından, vermedim.

Çeşmesinden içse elbet, böyle yanmaz bağrımız,
Hasretinden derde düştüm, dem ü devrân sürmedim.

Ayrılıktan başka gam yok, Kayseri'mden bihaber,
Alma Mevlâ'm cânı tenden, İncesu'mdan girmedim.

İNCESU'NUN HAMURCU KÖYÜ'NDEN

Aslen İncesu'nun Hamurcu köyünden... Şiir yazmaya Kayseri İmam Hatip Lisesi öğrencisiyken başlayan Öztürk, kendi yazdığı şiiri ile üç yıl üst üste "Şiir Okuma Yarışması"nda birinci oldu. Kayseri'de yayımlanan Millî Ülkü gazetesinin düzenlediği "Kayseri Liseler Arası Şiir Yazma Yarışması"nda da "Anadolu Türküsü" adlı şiiri ile ikinciliği kazandı. Bu şiiri Millî Ülkü gazetesinde yayımlandı. (1975)

Hüseyin Emin Öztürk, 1976 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazanınca, gurbet ve hasret kavramlarının ne demek olduğunu daha iyi anladı. O yıl ayrıldığı Kayseri'ye bir daha tam dönüş yapamadı.

Uzun yıllardır İstanbul'da yaşayan şair, son yazdığı "Kayseri Gülperisi" isimli muhteşem şiirinde ise hayalindeki memleketini bize adeta adım adım gezdiriyor;

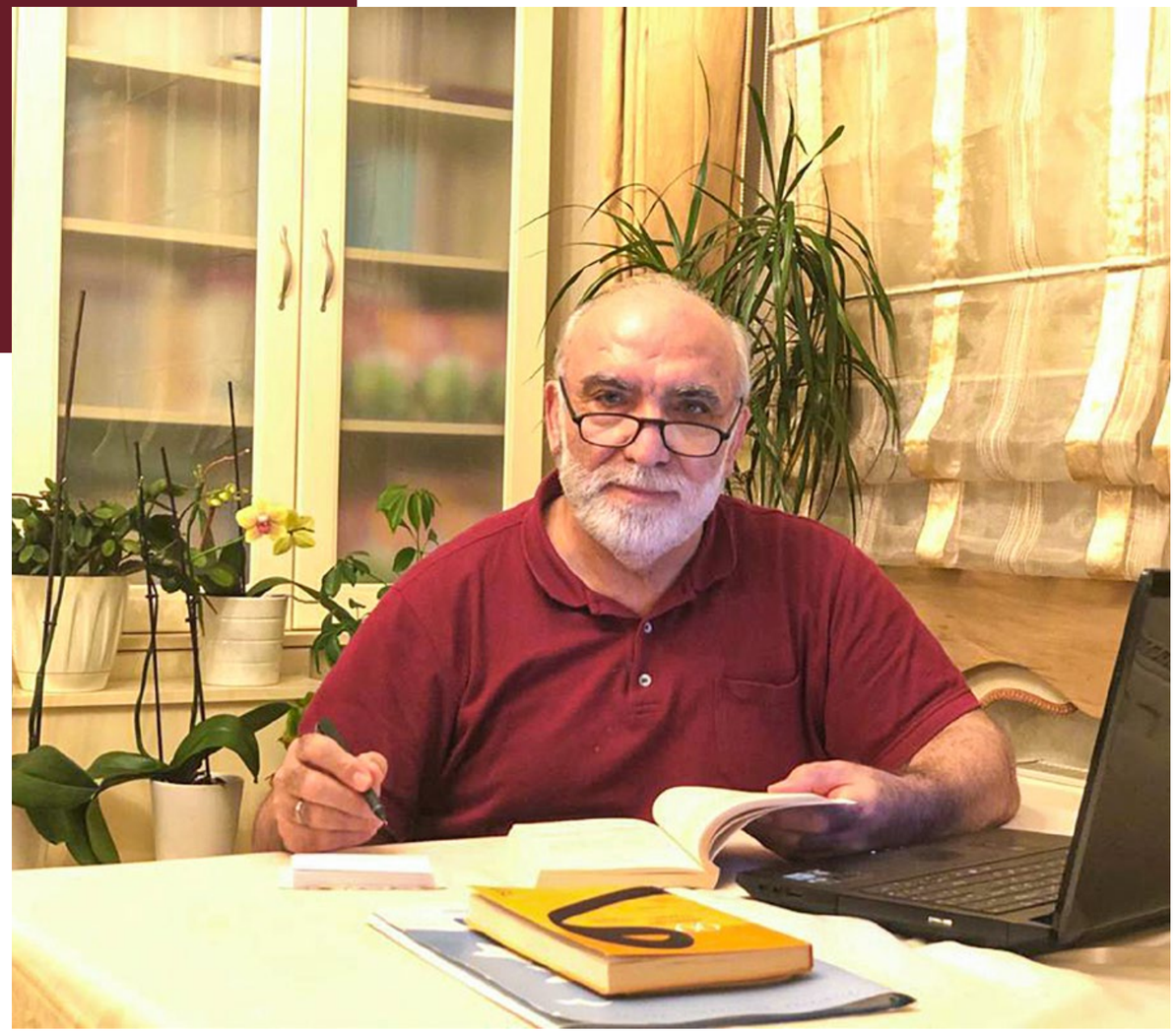

KAYSERİ GÜLPERİSİ

Kayseri'de yaşarmış, güzel bir peri kızı.
Hep şehirde geçirmiş, yıllarca kış ve yazı.

Ayın on dördü gibi, beyaz yüzü parlarmış,
Ceylanları andıran, güzel gözleri varmış.

Gülümsermiş her zaman, Gülperi kalmış adı.
Sanki bir melekmiş o, yokmuş ama kanadı.

Gelmiş onunla şehre, âşıkmış Afşin Bey'e.
Söylememiş aşkını, Kayseri'de kimseye.

Mesken etmiş Kale'yi, çıkarmış sabah erken,
Bereket dağıtırmış, çarşı pazar gezerken.

Gelirmiş bedestene, kumaşlara bakarmış.
İpekleri çok sever, güller gibi kokarmış.

Yıkarmış saçlarını, tertemiz İncesu'da.
Rüzgâr ile kurutur, tararmış durgun suda.

Gesi'nin bağlarında, ararmış sevdiğini.
Türkü yakıp söylemiş, yârinin dediğini.

Güzellerle bir olup bağ bozmuş Erkilet'te,
Salkım salkım üzümü, taşımışlar sepette.

Hisarcık bahçeleri, hasretini çekermiş.
Gelmeyince üzülür, çiçeğini dökermiş.

Bakınca şifa bulmuş, onu gören hastalar,
Gülperi'ye köşk yapmış, Ağırnaslı ustalar.

Bünyan'da nakış nakış, halıya ilmek atmış.
Pınarbaşı'nda süte, peynir mayası katmış.

Alpaslan ulak salmış, Afşin Bey'e gizlice.
Çıkıp gitmiş şehirden, habersizce o gece.

Afşin Bey'i aramış, gece gündüz Gülperi,
Develi, Yahyalı'da aramışlar her yeri.

Gezmiş; Tomarza, Sarız, Akkışla, Sarıoğlan.
Bakmış; Talas, Hacılar, Felahiye, Özvatan.

Hasta olmuş ararken siz bakın ki nasibe.
Şifa sunmuş derdine, Sultan Gevher Nesibe.

Gelmiş Yeşilhisar'a, için için ağlamış.
Kapuzbaşı'na gidip, seller gibi çağlamış.

Afşin Bey görsün diye, hep tacını takarmış.
Ali Dağı'na çıkar, Kayseri'ye bakarmış.

Hüzünlenmiş Erciyes, ak düşmüş saçlarına,
Gözyaşını akıtmış, şehrin yamaçlarına.

Mecnun gibi sevenler, rastlarmış Gülperi'ye.
Ölümsüz bir aşk kalmış, Gülperi'den geriye.

Usta şairimizin, memleketi Kayseri'yi anlattığı hasret dolu diğer bazı şiirleri ise şunlar:

MEVSİM MEVSİM KAYSERİ

Bahar gelir, gelin olur ağaçlar,
Nakış nakış çiçek açar yamaçlar,
Yağar yağmur, bayram eder kıraçlar,
Erciyes'ten seyretmeli seheri,
Görenleri hayran eden, Kayseri.

Yaz gelince serin olur bahçesi,
Tatlı, ekşi çeşit çeşit meyvesi.
Duyulur seherde bülbülün sesi,
Çınaraltı, var mı bilmem benzeri?
Hisarcık, Talas'ı serin, Kayseri.

Sonbaharda gelin, kızlar bağ bozar,
Meyvelerle dolup taşar tüm pazar,
Medresede, camilerde "Hu" yazar,
Ustasının çeşit çeşit hüneri,
Büyük ustan Mimar Sinan, Kayseri.

Kış gelince, döker dallar yaprağı,
Karlar yağar, buzlar tutar toprağı,
Dalgalanır kalesinde bayrağı,
Selçuklu'nun, Osmanlı'nın eseri,
Çarşıları tarih kokan, Kayseri.

Toprağında gazilerin teri var.
Dua eden mescidinde pîri var.
Vatan için can verecek eri var.
Türkiye'min tam kalbinde bak yeri.
Doğduğum yer, öz vatanım Kayseri.

HİSARCIK BAHÇELERİ

Cennetten inmiş yere,
Hisarcık bahçeleri.
Mutluluk, verir ömre
Hisarcık bahçeleri.

Aşkından karlar erir,
Suyla haber gönderir.
Baharda cevap verir,
Hisarcık bahçeleri.

Seherde bülbül sesi,
Kokar gülün nefesi.
Mest eder ah! Herkesi,
Hisarcık bahçeleri.

Çeşit çeşit ağacı,
Yaprakları duacı,
Gönüllerin ilacı,
Hisarcık bahçeleri.

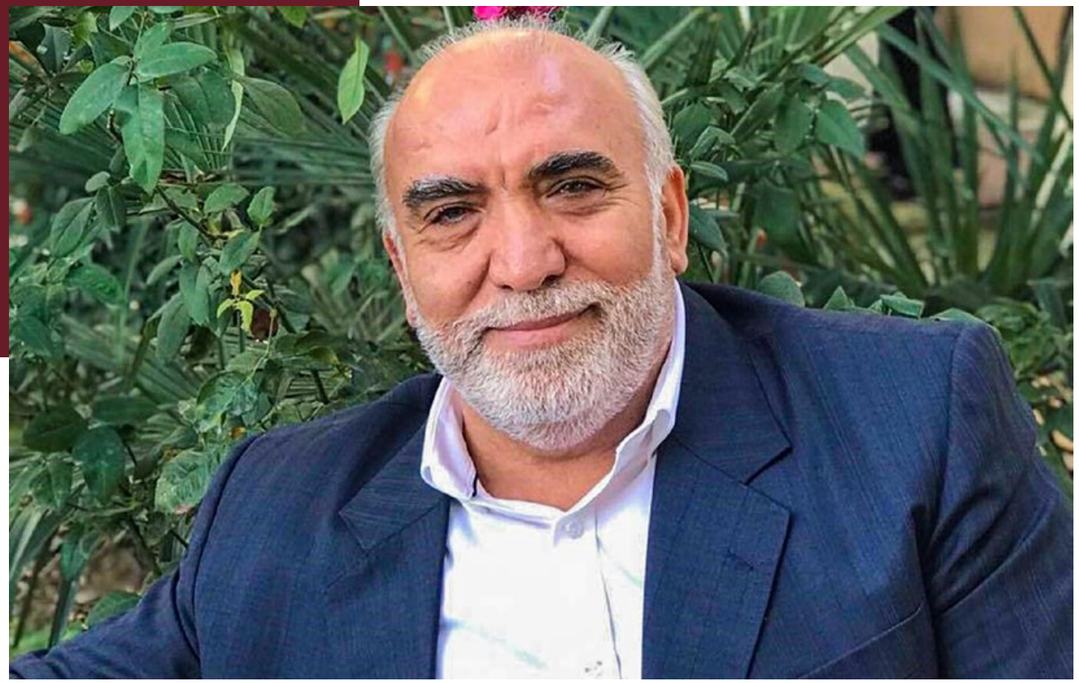

Sarısıyla, alıyla,
Meyve yüklü dalıyla,
Petek petek balıyla,
Hisarcık bahçeleri.

Çınar altı serince,
Yaz ayları girince.
Hayran oldum görünce,
Hisarcık bahçeleri.

ERCİYES

Eksilmez başından dumanın, karın,
Çözülmez dört mevsim buzun Erciyes.
Sen misin sırdaşı karlı dağların?
Kaplanmış lavlarla yüzün Erciyes.

Gören var mı bilmem çetin kışını?
Baharda bulutlar örter başını,
Çimenden, çiçekten bilir yaşını,
Yaylada koyunun, kuzun Erciyes.

Çobanın var, sırrı dağlara verir,
Türkmen'in var, sacda ekmek çevirir,
Sürünün peşinde kirmen eğirir,
Obada gelinin, kızın Erciyes.

Tekir, Güzelce'den akan pınarlar,
Susuzluktan yanmış insan ararlar.
Papatya misali top top çadırlar,
Bir başkadır senin yazın Erciyes.

İçsem yudum yudum soğuk ayranın,
Gezsem adım adım bitmez seyranın.
Öbek öbek karlar, pınar her yanın,
Yakar hasretliğin, közün Erciyes.

Su vermez dağından baktıkça sana
Hayran olunmaz mı Koca Sinan'a?
Haşmetini nasıl vurmuş cihâna,
Süleymaniye'de özün Erciyes.

Üveyikler ötsün, kuzun melesin,
Sensin şu gönlümün hasreti, sensin.
Senden ayrı düştüm gönül neylesin?
Söylenir dillerde sözün Erciyes.

Kayserili olmasına rağmen uzun yıllardır gurbette olduğu için Kayseri halkının pek tanımadığı kıymetli şair ve yazar Dr. Hüseyin Emin Öztürk'ü, Şehir dergisi okurları ve Kayseri halkıyla buluşturabildiysem ne mutlu bana! ▪

DR. HÜSEYİN EMİN ÖZTÜRK KİMDİR?

28 Haziran 1956 yılında, Kayseri ili İncesu ilçesi Hamurcu Köyü'nde doğdu. İlkokulu doğduğu köyde tamamladı. (1968) Aynı yıl Kayseri İmam Hatip Okulunda eğitimine başladı. (1968) Bu okulun lise kısmını "Devlet Parasız Yatılı Öğrenci" olarak okudu. Kayseri İmam Hatip Okulundan 1975 yılında mezun oldu.

1976 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kazandı. Şiirleri, İstanbul'da yayın faaliyetini sürdüren "Kültür ve Sanatta Pınar" dergisi başta olmak üzere çeşitli edebiyat dergilerinde yayımlanmaya başladı. Üniversite yıllarında "Gerçek" dergisinin açtığı Çocuk Edebiyatı Yarışması'nda "Kınalı Kuzu" adlı çocuk hikâyesi ile birinci oldu. (1979)

Üniversiteden mezun olduğu yıl yedek subay olarak askere gitti. (1981) Genelkurmay Başkanlığına bağlı Dil Okuluna edebiyat öğretmeni olarak atandı. Askerlik sonrası Türkiye Diyanet Vakfının Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesinde yayın şefi olarak göreve başladı. (1982) Bu işletmeye bağlı Ankara Sıhhiye'deki "Diyanet Vakfı Yayınevi"nin kurucu müdürü oldu. (1983)

İlk kitabı olan "Kınalı Kuzu" ve ikinci kitabı "Derviş Dede'nin Dilinden İman Prensipleri" 1983 yılında yayımlandı. Bu kitabı, merhum Cahit Zarifoğlu tarafından senaryolaştırılarak Tuncay Öztürk ve Ahmet Bayazıt tarafından Milli Eğitim Bakanlığı Din Eğitimi Genel Müdürlüğü adına altı bölüm hâlinde sinema filmi olarak çekildi.

İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı'nda "Diyanet Vakfı Yayınevi"nin kurucu müdürü olarak görevlendirildi. (1985) Bu yıllarda bir yandan yayınevi müdürü olarak görevini sürdürürken, bir yandan da Sultanahmet Camii'nde açılan "Dinî Yayınlar Fuarı"nın genel koordinatörü olarak görev yaptı.

İlk şiir kitabı "Bu Sevdanın Uğrunda" 1986'da yayımlandı. "Düştüm Kâbe Yollarına" şiiri Ender Doğan, "Güllerine Muhammed'in" şiiri ise Mustafa Demirci tarafından bestelendi. Bu yıllarda TRT 2 televizyonuna eğitici senaryolar yazdı.

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde yüksek lisans eğitimine başladı. (1986) "Derviş Dede'nin Dilinden İbadet İlkeleri" (1987), "Yaralı Keklik" (1987), "Gül Ağacı" (1988), "Çiğdem Çiçekleri" (1988) bu yıllarda yayımlandı. 1988 yılında Türkiye Yazarlar Birliğince Çocuk Edebiyatı Dalı'nda yıl içinde yayımlanan kitaplarıyla "Yılın Yazarı" seçildi. Ardından Kültür ve Turizm Bakanlığının açtığı Çocuk Edebiyatı Yarışması'nda "Yaralı Keklik" adlı romanıyla ikincilik ödülünü aldı. Bu dalda birincilik ödülü kimseye verilmedi.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi'nin basım, tanıtım ve satışını yapan "Vakıf Yayınları İşletmesi"nin kurucu-işletme müdürlüğüne atandı. (1988) Sanat ve edebiyat çalışmalarını bırakmayarak bu yıllarda "İpek Kuyruklu Uçurtma" adlı çocuk romanını yayımladı. (1989)

Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Eğitimi Bölümünde "Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler" adlı tezi ile yüksek lisans eğitimini tamamladı. (1991) Tezi Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunca kitap olarak basıldı. (1992)

Türkiye Diyanet Vakfı'nda yaptığı on yıl süren hizmetinden ayrılarak, aynı yıl Seha Neşriyat AŞ'de genel müdür olarak göreve başladı. (1992) Türkiye'de özel radyo ve televizyonlara yayın hakkı tanındığı yıl, AKRA radyo ve televizyon şirketinin kurucu genel müdürü olarak göreve atandı. (1993)

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Bölümünde doktora öğrenimine başladı. (1994) Gördüğü lüzum üzerine, yürüttüğü AKRA FM ve AK TV'nin genel müdürlüğünden 1996 yılında ayrıldı. Bu sürede "Çocuğun Sosyalleşmesine Televizyonun Etkileri" adlı doktora tezini hazırlamaya çalıştı.

Kendisinin öncülüğünde beş müteşebbis ile "Gökyüzü Eğitim Kurumları AŞ"yi kurdu. (1997) Eğitim yöneticiliğini yürütürken, doktora tezi "Kişilik Gelişimi Açısından Çocuk Ve Televizyon" kitap olarak yayımlandı. (2002).

2004 mahalli seçimlerinde Kartal ilçesinden İl Genel Meclisi Üyesi seçildi. Üç dönem İl Genel Meclisi'nde Eğitim Komisyonu Başkanlığı görevinde bulundu.

Maltepe Adatepe'de bulunan Gökyüzü İlköğretim Okulu ve Lisesini, aynı ilçede Esenkent'te bulunan, kuruma ait modern bir kampüsüne taşıdı. (2008) Gökyüzü Koleji, eğitim, kültür ve spor alanında birçok başarılar elde etti. Aynı yıl "Kalbimin Kanat Sesleri" adlı şiir kitabı yayımlandı. Daha sonra "Rüya Şiirleri" adlı şiir kitabı çıktı. (2015) "Yaralı Keklik" adlı kitabı Farsça ve Arapçaya, "Gül Ağacı" adlı kitabı ise İngilizceye çevrildi. (2016)

15 Temmuz Darbe Girişimi gecesi yaşadığı olayları ve duyguları "Hâkimiyet Türküsü" adlı şiiriyle dile getirdi. Bu şiiri ve "Efsunlu Şehir" adlı şiiri ünlü bestekâr Amir Ateş tarafından bestelendi.

"Yaralı Keklik" adlı eseri, Kültür ve Turizm Bakanlığının desteğiyle, yönetmen Taner Tunç tarafından sinema filmi yapıldı. Film, çeşitli illerde gösterime girdi. (2019)

Evli ve dört çocuk babası olan Öztürk, Türkiye Gönüllü Teşekküller Vakfı Kurucu Üyesi, Türkiye Yazarlar Birliği, Türkiye Dil ve Edebiyat Derneği ile İLESAM ve MESAM üyesidir.

ESERLERİ;

Şiir: *Bu Sevdanın Uğrunda (1986), Kalbimin Kanat Sesleri (2008), Rüya Şiirleri (2015)*

Hikâye: *Kınalı Kuzu (1983), Gül Ağacı (1988).*

Roman: *Yaralı Keklik (1987), İpek Kuyruklu Uçurtma (1989)*

Tiyatro: *Çiğdem Çiçekleri (1988)*

Didaktik Hikâye: *Derviş Dede'nin Dilinden İman Prensipleri (1983), Derviş Dede'nin Dilinden İbadet İlkeleri (1987)*

Araştırma-İnceleme: *Batı Çocuk Klasiklerinde Temel Değerler (1992), Kişilik Gelişimi Açısından Çocuk ve Televizyon (2002)* ▪

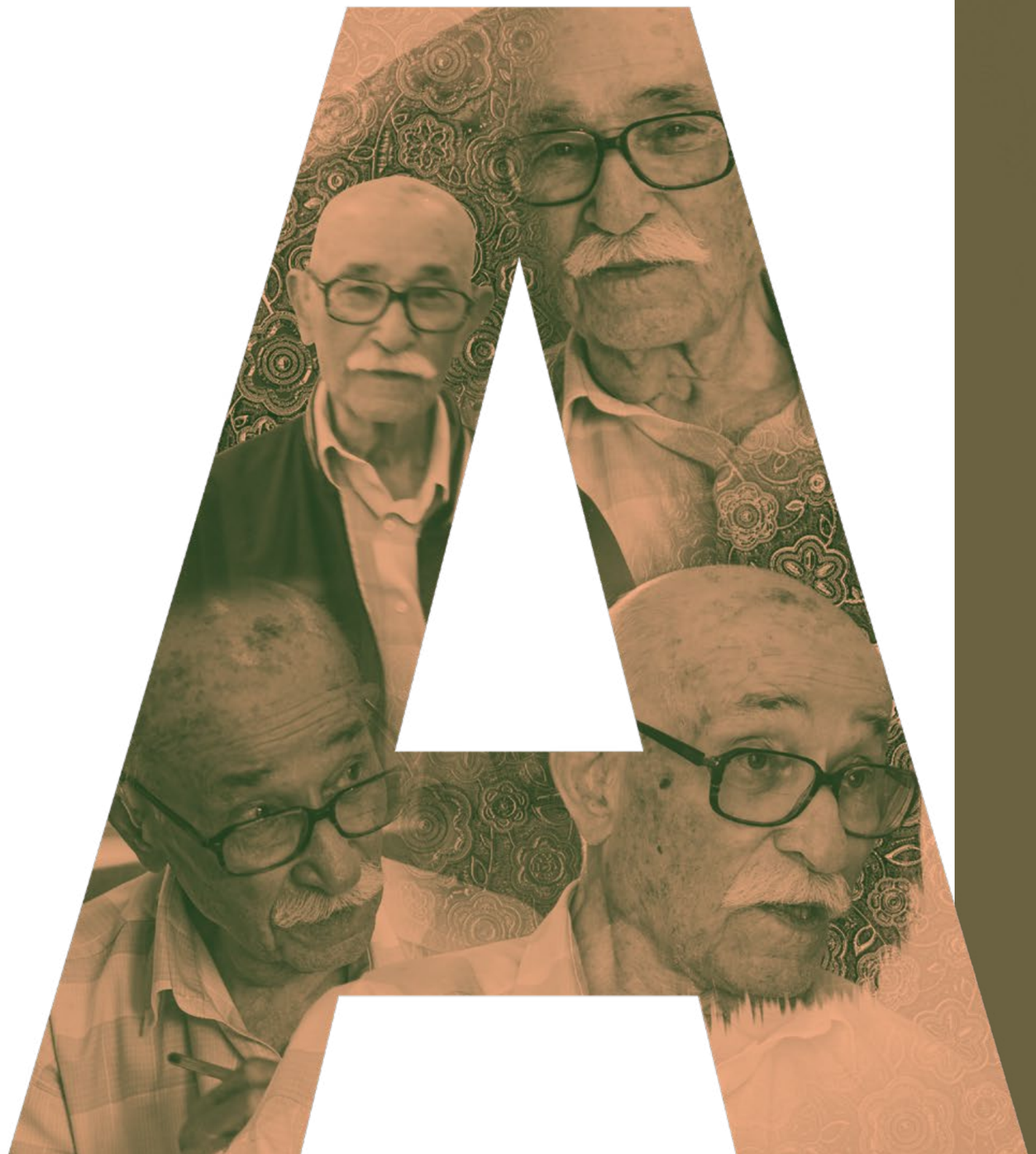

Ahmet Emin Güven
ve Birkaç Hatıra

Dr. Rasim Deniz

Kayseri eşrafından köklü ve soylu bir aileye mensup olan değerli araştırmacı yazar Sayın Ahmet Emin Güven Beyefendi'nin 21 Şubat 2021 Cuma günü İzmir'de Rahmet-i Rahman'a kavuştuğundan damadı Tanju Bey'in telefon etmesiyle haberim oldu. Bu habere çok çok üzüldüm. "Yapılacak bir şey yoktur. Ölüm Allah'ın emridir. Sizler sağ olun. Allah, Ahmet Ağabey'ime de gani gani rahmet etsin." dedim. Amma, onun yerini kim dolduracak? Şunun şurasında eski kaynaklara inen ve okuyan, okuyamadığı yerleri de bir bilene soran, ata yadigârı kitaplarla usanmadan, yorulmadan, gece gündüz uğraşan benim bildiğim Ankara'da Baki Yaşa Hoca Efendi, İzmir'de Rahmetli Ahmet Emin Güven, Kayseri'de de Rasim Hoca. Bunların özlemi, merakı, uğraşı hep eski yazma kitap, cönk ve şiir mecmû'ası toplamak, satın almaktı.

Bilindiği üzere, eski yazarlar ve onların takipçileri, bir eser üzerinde araştırma yapacaksa, diğer kişiler tarafından istinsah edilip edilmediğini araştırır. Yazma eserlerde birinde hata varsa, diğer istinsahta yoktur. Bu, araştırmayı kolaylaştırır ve doğru bir eserin çıkmasını sağlar. İstinsahlar en az üç adet olursa "nurun alâ nur" olur. Şimdikiler ise, doktora tezinde bile (üç nüsha) kuralına uymuyorlar.

Ahmet Emin Güven ile biz, 1980 yıllarında tanıştık. O yıllarda ben Talas'ta oturuyordum. Geliş sebebini kısaca anlattıktan sonra, özel kütüphaneme geçtik. Çalışma masasına oturunca bana dönüp şöyle konuştu:

"Maşallah! Rasim Hocam, bana söyledikleri kadar varmış, ben bu kadar kitabın olacağını beklemiyordum." dedi. Ve kahvesini yarım bırakıp yazmalar kısmına geçti. Baktı, baktı ve şöyle dedi bana:

"Sayın Hocam! Sizin ile, biz, kitap sevdalısı olmakta birbirimize çok benzemekteyiz. İnşallah bu kadar yazmaları, elde etmekte zorluk çektiğinizi anlıyorum. Bunları okumakta herhâlde pek zorluk çekmiyorsunuzdur." dedi.

Ben de "Üstadım, siz var iken ben zorluk çekmem herhâlde... Okuyamadığım satırları zât-ı âlînize sorarım ve öğrenirim. Çünkü Rahmetli Sarı Hüseyin dedemin bize emanet bir sözü vardır. Rahmetli dedeme bir mecliste "Sana bir şey sorsak bilir misin?" diye sorulunca cevap olarak:

"Bildiğimin âlimi; bilmediğimin de tâlibiyim." demiştir.

Ahmet Emin Ağabeyim ile böyle tanışık olduk. Daha sonra yine bizim kütüphanemizde yazmalara göz gezdirdiği andaki durumu kendisi de şöyle yazmıştır:

"2000 yılı başlarında Sn. Rasim Deniz Hocaefendi, Kayseri'de kendisini bir ziyaretimde adı geçen Divânçe fotokopisini göstermiş, sanırım fazla ilgilenmiş olmalıyım ki, o erdemli insan 'Eğer üzerinde çalışmak isterseniz sizde kalsın.' diyerek bana vermişti. Bu muhakkak ki, benim için çok büyük bir lütuftu. Bana iki yıl, ecdada ve geçmişe olan saygı hislerimle çok zevkli bir uğraş bahşeden ve çok onurlu bir görev yükleyen böyle bir lütuftan dolayı, kendisine olan şükranlarımı ve minnet borcumu, burada ifade etmek isterim."[1]

Ahmet Emin Güven Bey'in bu onurlu ve şerefli ifadeleri beni de çok memnun ettiği kadar da mahcup etmiştir. Şerefli insanlar kul hakkı yemezler, aldıklarını gasp etmezler. Köklü ve şerefli bir aile evladı olan Ahmet Güven'in çok küçük, basit bir iyiliğe karşı, soylu ve şerefli sözlerini anlıyor, düşünüyorum; bir de bazılarını dost bilerek verdiğim kıymetli yazma kitapları unutturup vermeyenleri düşünüyorum ve hayıflanıyorum.

KAYSERİ EŞRAFINDAN OLAN AHMET EMİN GÜVEN'İN ATALARI:

Babası Râgıb Bey, 21 Aralık 1889 tarihinde Kayseri'de doğmuştur. Râgıb Bey, dînî ve felsefî bilgileri dedesi **Müftü Hacı Enver Efendi'den** öğrenmiş ve yazışma usullerini de, "Meclis İdâre Başkâtibi" Ahmet Nazif Efendi'den öğrenmiştir. İstanbul'a gitmiş ve son olarak "**Medresetü'l- Kuzât**"a girmiş, ikinci sınıfta iken Birinci Dünya Savaşı'nın patlak

1 Remzi Dîvânçesi kitabındaki sunuş: Sayfa 3.

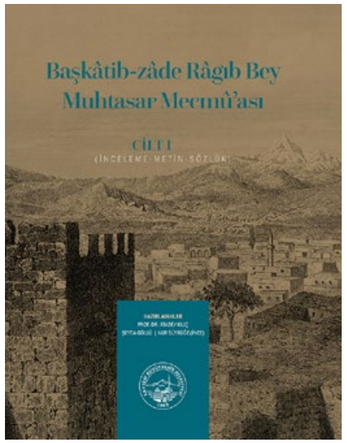

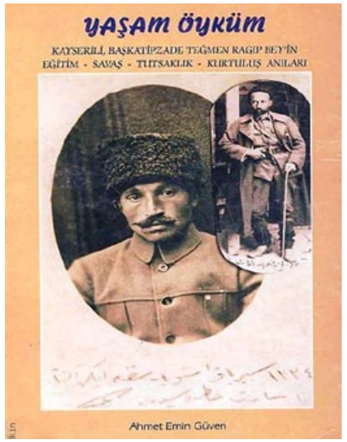

vermesiyle 13/26 Ağustos 1330/1914 tarih ve 1737 numaralı 9. Kolordu Emirnâmesi ile askere çağrılmıştır. Yedek subay adayı olarak 4849 sicil no. ile mezun olup "asteğmen adayı" olarak Kafkas Cephesi'ne İstanbul'dan hareket etmiştir. Sonrası için kendi yazdığı **"Târih-i Hayatım"** ve kendi yazdığı "Muhtasar Mecmû'a"sı ile Prof. Dr. Atabey Kılıç Bey ile ekibinin iki cilt olarak yayımladığı kitabın birinci cildine bakılmalıdır.

Râgıb Bey, Sibirya'da beş sene süren esaret hayatı boyunca boş durmamış; burada Arapça, Farsça, Fransızca bilgisi yanında bunlara ek olarak Almanca, Macarca, Rusça dillerini öğrenmiş; ayrıca Türkçe'nin Çağatay, Tatar, Kırkız lehçelerini de öğrenmiştir. Azim ve kararına hayran olmamak mümkün değildir. İşte Ahmet Emin Güven Beyefendi de bu kanı taşıdığı için bitmez tükenmez bir enerji ve büyük bir azim ile 94 sene durmadan, dinlenmeden çalışmış, bütün engelleri aşmıştır. Ruhu şad olsun.

İstiklal Madalyası ve Afgan Liyakat Nişanı verilen Râgıb Bey 30.6.1942 tarihinde terhis olmuştur. 1923 yılının Ağustos'unda, Kayseri'nin Kale Mahallesi'nde Nazif Beyzâdelerden Ahmet Bey'in kızı olan Behiyye Sâfüre Hanımefendi ile evlenmiş, bu evlilikten dört oğul evladı olmuştur: Enver Güven, Ahmet Güven,

mefendi 95 yaşında, yine bu ay içinde olsa gerek, vefat etmişti. Bu üzüntü ile daha da çok yıkıldı ve her canlı gibi o da Allah'ına kavuştu.

Her hafta olmazsa ikinci hafta ya ben onun hâlini ahvalini sorarım ya da o benim çalışma durumumu sorar. Doktora tezim için Ankara'ya vardığımda, Millî Kütüphanede çok yazmaları beraber okuduk. Ahmet Ağabey'im bir gün de Çankaya'da bulunan evine davet etti. Kendisinden zannederim bir yaş büyük olan Muhtereme Türkan Hanımefendi'nin kahvesini içmek nasip olmuştu. Türkan Hanımefendi de, 95 yaşında, Ahmet Ağabey'imden yaklaşık 20 gün önce Hakk'a yürümüş, Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur. Allah ona da gani gani rahmet eylesin, mekânı cennet olsun. Çok iyi bir ablamızdı, Ahmet Ağabey'in evler dolusu olmasa da, odalar dolusu kitaplarından rahatsız olmamıştır. Öyle ya! İyiler iyilerin kıymetini, kötüler de kötülerin kötülüğünü bilir, anlar. Eskilerin "Hayrü'n-Nisâ" (kadınların hayırlısı) dedikleri, işte bu kadın...

Ahmet Ağabey'imin iki tür kitapları mevcuttu. Bir kısmı yazma (Arapça, Farsça, Osmanlıca), bir kısmı da Türkçe olan önemli klasik kitaplardan meydana

Tarık Güven ve Sa'id Nadir Güven.

Râgıb Ağa'nın ikinci oğlu olan Rahmetli Ahmet Güven de babasına "Hayrü'l-halef" evlat olarak uzun ömrü boyunca hep çalışmış, boş durmamış, aylak gezmemiş, dergilere yüzlerce makale yazmış ve onlarca da eser yazarak çok sevdiği devletine ve milletine faydalı olmuştur. Sarsılmaz kuvvetli bir iman ile Hakk'a yürümüştür. Allah rahmet eylesin, makamı cennet olsun.

İyi bir dost, çok iyi bir arkadaş, güvenilir bir büyüğümüzdü. Şubat ayı hüzün ayı oldu. Senelerce amansız bir hastalığa yakalanan muhterem eşi Türkan Hanı-

gelmişti ki bunlar arasında önemli dergiler, tarihî gazete ve broşürler de mevcuttu. Her ikimiz de daha çok yazma kitaplar, divanlar, cönkler, şiir mecmû'aları ve suparalar (si-para) ile vaktimizi geçirmekteydik.

Ahmet Ağabey'im, Türkiye'de bulunan kütüphanelerdeki yazmaların tamamına yakınını bildiği gibi, ABD'nin bazı şehirlerindeki Kayseri'den götürülme yüzlerce cönkün varlığından dahi haberdar idi. Bunların mikrofilmlerini getirmeyi çok istediği hâlde ipe un serdiler, yolu yokuşa, sarpa vurdular. Getirtemediği için çok üzülürdü. Ermenistan'da bulunan, Türkiye'den götürülmüş birçok tarihî, edebî kitapların varlığından haberi olduğu hâlde onları da getirtemedi. Her hafta telefon konuşmalarımızda Kayseri'nin kültürü, Kayseri tarihi, Kayseri dergileriyle ilgili dert yanar, "nev-heves" (yeni yetmeler) bilir bilmez, yalan yanlış bir şeyler yazıp çiziyorlar, benim ağrıma gidiyor hocam." derdi.

Yolu Kayseri'ye düştüğünde, Prof. Dr. Atabey Kılıç, Âlim Gerçel, Nevzat Türkten (Rahmetli), Mehmet Çayırdağ, Faruk Yaman, Adnan Şişli (Rahmetli) ve benim ile buluşurdu. Sohbetlerimizin ana teması Kayseri kültürü idi. Kayseri şehrini seven, Kayseri'ye gönül vermiş, Kayseri'nin iyiliğini arzu eden ender kişilerden biri, hatta birincisi idi.

Allah ona 94 sene ömür verdi. O herkesin iyiliğini istedi. Kayseri başta olmak üzere bütün Türk milletinin mutlu olmasını içtenlikle istedi. "Her canlı ölümü tadacaktır" ayeti, "Irciû" (dön) emri gelince, bu emre uyarak, 21 Şubat 2021 Cuma günü Hakk'a yürüdü. Tanrı, ona çok çok rahmet etsin, mekânı cennet olsun. Geride kalan kızlarına ve yakınlarına Allah sabırlar versin.

İlerlemiş yaşına rağmen yazdığı yüzlerce makale, Ankara, İzmir'e verdiği sohbetler ve yazdığı onlarca kitaptan bazıları şunlardır;

AHMET EMİN GÜVEN'İN YAZDIĞI KİTAPLAR:

1. Müftü-zade Mehmet Sa'id Efendi, 1993
2. Kayserili Mehmet Emin (Rûzî), Ankara, 1993
3. Zıllı-zâde Hacı Emin Efendi, Ankara, 1994
4. Kayseri'de Yazma Mecmualar ve Muhtevalarından Seçmeler, Kayseri, 2000
5. Şâir Beliğ, Abdurrahman Hilmi Bin Ali Nisârî, Kayseri, 2001
6. Remzi Dîvânçesi (Kayserili Mehmed Remzî Efendi), Ankara, Ocak 2003
7. Kayserili Şeyh İbrahim Efendi Mecmû'ası, İzmir, 2009
8. Kayserili Çağdaş Üç Şâirimiz (Kâmî, Remzî, Gâlip), İzmir, 2010
9. Şâir Dertli Hayatı ve Eserleri, İzmir, 2013
10. Sâdıkî Şâir, Vâiz, Kayserili Şeyh Mustafa Sâdıkî Baba, Kayseri, 2013
11. Son Armağanım, Kayseri, 2015
12. Babası Rahmetli Ragıp Beyefendi'nin Sibirya'da beş sene esirlik hayatında yazdığı çok önemli bir belge olan **"Tarih-i Hayatım"** isimli kitaba sunuş yazısı yazmıştır. Ankara, 1996
13. Ahmet Emin Güven'in babası rahmetli Râgıp Bey'in Türk Edebiyat tarihi için oldukça önemli olan bir de Mecmû'a-ı Eş'âr'ı (Şiir Mecmû'ası) vardır. Bu mecmû'a değerli ilim adamı Sayın Prof. Dr. Atabey Kılıç ve ekibi tarafından **"Başkâtib- zâde Râgıb Bey Muhtasar Mecmû'ası"** ismiyle I. cilt 580 sayfa ve II. cilt ise, tıpkıbasım 300 sayfa olarak Nisan 2020 tarihinde Kayseri Büyükşehir Belediyesi tarafından neşredilmiştir. Sayın arkadaşım Muhterem Atabey ve ekibinin çok büyük ve titiz çalışmalarına karşılık bir de kitap cildi iyi olsaydı daha da çok iyi hizmet olacaktı. Eh, buna da şükür, elimizde çok önemli bir belge bulunmaktadır. Kendilerine sonsuz teşekkürler...■

Kale'de Taş mı Olsaydık Acaba?

Mustafa İbakorkmaz

1

Anadolu'da hemen her şehrin tarihle iç içe geçmiş bir çarşı merkezi vardır. Birçok şehirde bir de tarihî kale vardır muhakkak. Bu kaleler kimi şehrin hâkim bir tepesinde bulunur. Kimilerinde ise şehrin merkezindedir. Tarihî çarşılarla iç içe geçmiş bir şekilde insanın gündelik hayatında önemini koruyarak yaşar.

Kayseri Kalesi de Roma dönemine kadar uzanan tarihiyle şehrin meydanında ve hayatın da merkezinde bir mekândır. Tarih boyunca başta savunma olmak üzere değişik işlevler yüklenerek günümüze kadar ulaşmış, şehrin silüetini belirleyen bir yapı. Kayseri'de yaşayıp da belli bir yaşın üzerinde olanlar Kayseri Kalesi'nin en az üç hâlini hatırlayacaklardır. Kayseri Kalesi, uzun bir restorasyon sürecinin ardından düzenleme yapılarak çok sade bir görünüm kazandı. İnşa edilen bodrum katında ise şu an Arkeoloji Müzesi bulunuyor. Şüphe yok ki bu hâliyle şehir hayatındaki yerini devam ettirecek. Zaman geçtikçe şu andaki şekliyle gençlerin anılarında yer alacak.

Restorasyon için kapatıldığı süre boyunca sadece dışıyla gördük onu. Sonrasında eski hâliyle kıyaslanmayacak kadar minimalist bir alan çıktı karşımıza. Bazılarımız beğendi, birçoğumuz hayal kırıklığına uğradı, beklemediği bir manzarayla karşılaştı. Fakat eninde sonunda artık yine kapıları açık. Ziyaretçilerini ve misafirlerini ağırlamaya devam ediyor.

2

Yusuf Kartal, Suretialem Fotoğraf ve Sinema Sanatı Derneğinin kurucusu ve başkanı. Uzun yıllardır fotoğraf sanatına bu dernek çerçevesinde emek veriyor. Fotoğrafa gönül verenlerin çoğunda olduğu gibi, onun zihninde de görsellik ön planda. Fakat, kendisi öteden beri bir okur. Özellikle şiiri ve edebiyatı kıyısından takip eden bir sanatçı. Fotoğraf, sinema ve edebiyat arasındaki ortak paydaların farkında ve bu paydaları önemseyen bir fotoğrafçı. Genel itibarıyla, herhangi bir sanat dalında karar kılanların diğer sanatlarla çok ilgi kurmadığı günümüzde, bu özellik dikkate alınması gereken bir vasıftır.

Yusuf Kartal, *Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım* adlı kitabıyla bir yazar olarak takipçilerinin karşısına çıktı. İtiraf etmek gerekirse bu kitapla ilgili söyleyeceklerimin objektif olmasının imkânı yok. Tamamen öznel yargılara dayanarak bu kitabı muhtemel okurlarına tanıtmak istiyorum. Öncelikle neden objektif olamayacağımı açıklamak isterim. Bunun iki nedeni var. Birincisi ve gerçekten önemli olanı kitabın içeriği. İkincisi de neredeyse satır satır, bölüm bölüm yazılışına, kitap fikrine dönüşmesine şahit olduğum bir kitaptan söz ediyoruz sonuçta.

Yazılışına tanıklık ettiğiniz yazılarla, daha sonrasında kitap olarak yeniden muhatap olmak ilginç duygular uyandırıyor. Bu anlaşılabilir bir durum sanıyorum. Yusuf Kartal, insani ilişkilerinde, konuşurken samimi ve güler yüzlü bir insandır. Tanıyan herkes bu konuda hemfikir olacaklardır. Fakat Yusuf Kartal'ın bu vasıflarına şahit olmak için onu birebir tanımak gerekmiyor diyebiliriz. Yusuf Kartal'ın güler yüzü, hoş sohbeti *Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım* adlı kitabın hemen her satırında size kendini hissettirecektir.

3

Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım, ön söz dâhil yirmi üç yazıdan oluşuyor. Eylül 2020 tarihinde İncir Yayınlarının kırk altıncı kitabı olarak yayımlandı. Kitap tasnif edilirken deneme türüne dâhil edilmiş. Aslında birçok yönüyle anı olarak da değerlendirilebilecek yazılardan oluşuyor. Fakat yazıların her birinde yazarın hayata bakış açısını yansıtan görüşler de bulunduğu için deneme olarak adlandırılması da doğal. Zaten anı veya günce türleriyle akraba olmak deneme türünün belirleyici özelliklerinden biri. Yusuf Kartal'ın yazıları da bu

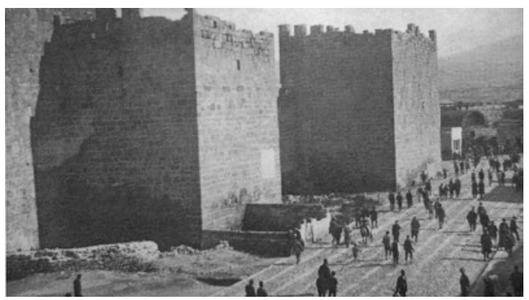

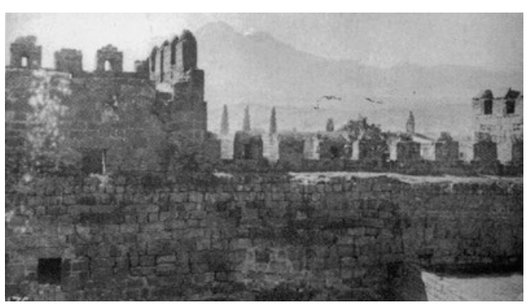

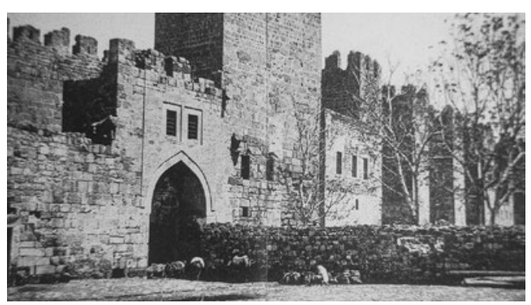

üç tür arasında dolaşan, mekân ve insan tasvirleriyle fotoğrafın imkânlarından da yararlanan yazılar. Kartal'ın betimlemeleri yer yer bir fotoğraf karesiyle akrabalık kurarken, yer yer de sinematografik bir tada bürünüyor.

Yusuf Kartal anımsayabildiği beş yaşından itibaren Kayseri Kalesi ve çevresiyle iç içe bir hayat yaşamış. Kayseri'nin, eski Kale İçi'nin tanınmış esnaflarından birinin oğlu.

Gerçi kitabın okurları Kayseri Kalesi'nin 70'li, 80'li yıllardaki hâliyle, ilginç ve sıcak anekdotlarla karşılaşacaklar. Ama biz burada da o günlerden biraz bahsetmeliyiz. Yukarıda Kale'nin bugünkü durumundan bahsetmiştik. Ama bir de Kale'nin, Kale İçi'nin ve etrafının belli bir yaşın üzerindeki insanların anılarındaki hâlleri var. Kayseri Kalesi içerisinde şimdiki hâlinin bir öncesinde seyyar esnaf için sonradan hazırlanan barakalar ve vaktiyle restorasyon geçirip sarrafların taşınması için yapılan dükkânlar vardı. Bu hâliyle yıllarca hayatımızda yerini korumuştu. O günler de anılarımızda yer aldı. Fakat ondan bir önceki hâli çok daha renkliydi. Kalenin içinde her gün her saat tıklım tıklım bir çarşı vardır. Meyve sebzeden tutun, kılık kıyafet, canlı hayvan, saat, kolonya, çakı çakmak tarak, kartpostal vs. derde devadan gayrı ne aransa bulunacak bir çarşıydı. O yıllarda fırsat bulan çocukların en büyük maceralarından biri kalenin surlarında dolaşmaktı.

Eski Postane, Tekel binası, İl Halk Kütüphanesi, Alemdar Sineması, Kuzucu Garajı, dolmuş durakları... Yani meydan ve çevresinin eski hâli. Öylesine büyük değişimler oldu ki, şimdi hafızamızda canlandırmakta bile zorlanıyoruz. Üstelik hafıza nisyan ile malul. Bir de bu var.

Rahmetli Emir Kalkan, güçlü hikâyeciliğine Kayseri Kalesi'ni, çevresini ve anılardaki hâllerini konu edinmişti. *Kanatsız Kuşlar Şehri* büyük ihtimalle bu şehri konu alan en önemli başyapıtlardan biri olarak anılacaktır. Yusuf Kartal da *Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım*'da ele aldığı konular, kişiler ve mekânlarla Emir Kalkan'ın hikâyede yaptığının bir benzerini deneme türünde ortaya koyuyor. Üslup olarak da Emir Kalkan'la bir akrabalık çabasını kitabın daha ön sözünde görebiliyoruz.

Kitap, "Şehrin Merkezi" adlı bölümle başlıyor, daha hemen başlangıçta hayatımızın bir döneminde ambalaj olarak kullandığımız kesekâğıtlarıyla karşılaşıyoruz. Gazete kağıtlarından yapılan kesekâğıtları nostaljik bir nesne olarak çıkmıyor karşımıza. Bugünle kıyaslayarak, doğaya zarar vermeyen gazete kağıdının, kesekâğıdına dönüşerek üstlendiği fonksiyon vurgulanıyor. Bu tür bir kullanımın günümüzde sıkça vurgulanan çevre duyarlılığına ne kadar uygun bir davranış olduğunu hatırlatıyor bize yazar. Sonra, pazar alışverişlerinde kullanılan fileler, o yıllardaki akşam misafirlikleri hatırlatılıyor.

Hemen ardından Kale'nin etrafında yer alan mekânlar, o mekânlarda yaşanan hayatlar getiriliyor gözlerimizin önüne. Şeyhaslan (Şıhaslan) fırını, Zümrüt Pastanesi, Camlı Köşk Kıraathanesini, Erciyes Taksiyi, Kanaat Kitabevini şimdiki gençler elbette bilmiyorlar. Fakat o yılları yaşayanların zihninde bunların her biri şu ya da bu şekilde iz bırakan mekânlardı. O

▲ Kale İçi 1920 - 1925

▲ Kurşunlu Cami'den Meydan, Kapalı Çarşı ve Kale - 1920
Osmanlıca Yazı Kurşunlu'dan Kayseri Manzarası

günleri görmüş, yaşamış olanların bile hayatın hengâmesi içerisinde unuttuğu, çok nadir vesilelerle hatırladığı bu mekânlar, bir zamanlar hayatımızın içinde, hatta merkezindeydi.

Kuzucu Garajı da bu tür mekânlardan biriydi şüphesiz. Şimdi Vakıf İşhanı olan bu yerde de apayrı bir hayat sürüp giderdi. Şehirler arası otobüs terminalini Millet Caddesi'nde düşünebiliyor musunuz? Ne kadar tuhaf geliyor şimdi kulaklarımıza. Ama bir vakitler olan buydu. Kuzucu Garajı'nın hikâyesine oldukça uzun bir şekilde yer verilmiş kitapta. Fazla ipucu vererek okurun alacağı zevkin önüne geçmemek lazım.

Sonraki başlık "Aslanlı Kapı". Bu kapıdan girdikten sonra İç Kale'nin surlarının ardında bambaşka bir dünyaya giriş yapıyorsunuz. Esnaflar, müşteriler, Kale İçi'nin unutulmaz simaları, orada sabahtan akşama kadar sürüp giden şakalaşmalar, tartışmalar, o yıllardaki esnafın ahlakı. Artık belgesel değeri taşıyan birçok bilgi, yaşanmışlıklara ve şahitliklere dayanılarak anlatılıyor.

Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım, bir türkü. Sözleriyle hüzün, müziğiyle neşeyi yaşatan bir türkü hem de. Tam da Kayseri Kalesi'ni, yazarın çocukluğunu, geçip giden eski güzel günleri yâd eden bu kitap da tıpkı adını taşıdığı türkü gibi hem hüznü, hem neşeyi iç içe ve birlikte barındırıyor.

Kitabın içeriğiyle ilgili daha fazla bilgi vermek, hacim olarak küçük, ama duygu olarak yoğunluk taşıyan içeriğe haksızlık olacaktır. Tanıtımdan ziyade övgüye yakın duran bir şekilde yazdığımın farkındayım. Bu durumun mazur görülmesi gerekir diye düşünüyorum. Gerekçesini en başta belirtmiştim. Ama bir şeyi daha eklemek gerekiyor. Bu kitaptaki anıların birçoğu benim anılarımla da akrabalık taşıyor. Eminim kitabı okuyan ve yaşı o günleri anımsamaya müsait olan herkes benzer hisler yaşayacaktır.

Yusuf Kartal, bu ilk kitabıyla fotoğrafçılığının yanına yazarlığını da eklemiş oldu. Anlatımındaki samimiyeti, duygu ve düşüncelerindeki incelikleri okurlarına da kolayca ileten bir üslubu benimsemiş. Bu duyarlılık ve üslupla sonraki kitaplarıyla bizim karşımıza nasıl çıkacağını merak etmemek de elde değil. Okuyanların bir solukta sonuna ulaşacakları bu kitapla kendi çocukluklarına, geçmiş yıllarda yaşadıkları şehre doğru yolculuk yapacaklarına inanıyorum. Bu kadar sitayişle bahsedilen bu kitabın aynı zamanda bir ilk kitap olduğunun da dikkate alınması gerekiyor. Bu yüzden muhtemel tüm eleştirilerimizi de diğer kitabına sakladığımızı burada son bir not olarak ekleyelim. Çünkü bu notu eklemezsek, kitap ve üzerine söylediklerim Yusuf Kartal'la kişisel dostluğumuzun gölgesinde kalacak.

İnsan böyle bir mahluk değil mi? Öyle anlar yaşarız ki keşke dağ taş olsaydım demekten kendimizi alamayız. Böyle bir dünyada yaşarken, çocukluğumuza dönebilseydik de ömrümüzün meydanında yükselen o Kale'nin duvarlarında taş olsaydık demek de garip bir dilek sayılmazdı herhâlde.

Yusuf Kartal, Kaleden Kaleye Taş Ben Olaydım
İncir Yayıncılık, **Kayseri 2020** ▪

Bulamaç

HAZIRLANIŞI

Unu 2 yemek kaşığı tereyağında kavurun.

Kavrulan una tavuk suyu ve yıkanmış pirinci ilave ederek kısık ateşte 20 dakika pişirin.

Tuz ve karabiberi ilave ederek karıştırın ve 5 dakika dinlendirin.

Tereyağında pul biberi hafifçe yakın.

Hazır olan çorbaya tereyağlı pul biberi dökerek servis edin. ■

Afiyet olsun...

Malzemeler

1 çay bardağı pirinç

3 yemek kaşığı un

3 yemek kaşığı tereyağ

8-9 su bardağı tavuk suyu

1 tatlı kaşığı kırmızı biber

1 çay kaşığı tuz

KENT ekmek
Ata tohumlarından elde edilen
GACER ekmeği
Kent Ekmek Büfelerinde!
KAYTUR
www.kaytur.com.tr
kayturkayseri

KÜLTÜR SANAT GÜNCESİ

Yeni bir sayıdan merhaba...

Bir yıldır tüm dünya ile birlikte tarihte benzeri nadir görülebilecek bir pandemi süreci yaşıyoruz. Dolayısıyla hayatımızın ilk, tek ve en önemli gündemi Covid-19 virüsü. Aile hayatımızdan sosyal hayatımıza, ekonomiden siyasete kadar, bu virüsün etkileriyle kuşatılmayan hiçbir alan kalmadı. Bir yıl boyunca yakınlarımızı kaybettik, ülkenin ve dünyanın önemli isimleri bu virüse yenik düşerek aramızdan ayrıldılar, tüm hayatımız neredeyse felç oldu.

Kültür sanat etkinlikleri, hayatımızda bulundukları konum itibarıyla bu virüsün etkilerinden fazlasıyla nasibini aldı. İnsanların bir arada bulunmalarını imkânsız kılan tedbirler nedeniyle sinema salonları kapandı, tiyatrolar ertelendi; konferanslar, paneller, sohbet programları neredeyse hayatımızdan tamamıyla kalktılar. Zaten çoğu zaman olmasa da olur diye düşünülen bu etkinlikler, eski güzel günlerde kalmış gibi görünüyor şimdilik.

Pandemi sürecinde evlerimize kapalı kalmak bizi her yönden etkiledi. Ama belki en çok etkilenen yanımız psikolojimiz oldu. İşte tam da bu noktada, aslında kültür ve sanat faaliyetlerinin insan hayatı için ne derece önemli olduğunu anlamış olduk. İnsanın kişisel ve ruhsal gelişimine katkılarıyla kültür ve sanat imkânlar dâhilinde hayatımızdaki yerini koruyor. Üstelik, mahrum kaldığımız zamanlarla birlikte anlamı ve önemi biraz daha belirginleşmiş olarak.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi de pandemi günlerinin tüm zorluklarına rağmen, tedbirler kapsamında olabildiğince kültür ve sanat etkinliklerini sürdürüyor. Üstelik yaşanan sürecin zorluğuna rağmen sevindirici haberlerle karşılaşıyoruz. Moralimiz yerine geliyor, hayata tutunmak için bahanelerimiz ve gerekçelerimiz oluyor böylece.

Şehir dergisi olarak bu zor günleri kayıt altına alıyor, belge olarak, hafıza olarak bir kenara not ediyoruz. Bununla birlikte, derginin böylesi günlerde güzel vakit geçirmek adına ne derece önemli bir yayın olduğunu da bir kez daha idrak etmiş oluyoruz.

Mart ayıyla birlikte kış aylarında özlemini çektiğimiz kar yağışı da içimize bir umut oldu. Doğru dürüst kar kış görmeden bugünler geçseydi, sıkıntılı ve neredeyse anlamsızlığa düşüren geçen yıl gibi bir mevsim de anlamını yitirerek geçip gidecekti. Neyse ki, mart ayı yapacağını yaptı ve kış mevsiminin güzelliğini bize gösterdi. Geriye umutla bekleyeceğimiz bahar kaldı.

Dopdolu bir içerikle yeniden okurlarımızla buluşmanın heyecanı bizim yaşama sevincimize katkı sağlıyor. Dergimizin içeriğinde okurlarımızla bu heyecanı paylaşmanın mutluluğunu da ayrıca yaşıyoruz. Umuyoruz ki okurlarımıza da sözünü ettiğimiz yaşama sevincini, umudu ve heyecanımızı taşıyabiliriz. Üzerimizden bu acayip imtihanın en kısa sürede kalktığı güzel günlerde, yeni bir sayıda buluşmak ümidiyle...

Kayseri'nin Fosilleri Dünyanın İlgisini Çekiyor

Yürütülen kazı çalışmalarında Yamula Barajı kıyısında bulunan ve fillerin atası olarak bilinen Choerolophodon Pentelici'ye ait tam kafatası fosili, dünyada tek örnek olarak literatüre geçiyor. Dünya paleontoloji camiasının önde gelen isimlerinden Helsinki Üniversitesi Yerbilimleri ve Jeoloji bölümünde görev yapan ve Proboscidealar (Hortumlular) konusunda uzman olan Doç. Dr. Juha Saarinen fosil üzerinde son incelemesini tamamlarken, Kazı Heyeti Başkanı Prof. Dr. Okşan Başoğlu, Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'a 7,5 milyon yıllık fosillerin kazı ve laboratuvar çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Dr. Memduh Büyükkılıç'ın titizlikle takip ettiği fosil kazı çalışmaları ile fosillerin laboratuvar çalışmalarında önemli gelişmeler yaşanıyor. Dünyada Proboscidealar (Hortumlular) konusunda sayılı uzmanlar arasında gösterilen, Helsinki Üniversitesinden Doç. Dr. Juha Saarinen, bir kez daha Kayseri'ye gelerek, geçtiğimiz yıl bulunan ve laboratuvarda incelemeye alınan, fillerin atası kabul edilen tam kafatası üzerinde son incelemelerini tamamladı. Kazı Heyeti Başkanı Prof. Dr. Okşan Başoğlu da Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ı ziyaret ederek, son durum hakkında bilgi verdi. Prof. Dr. Başoğlu, ziyarette yaptığı konuşmada, "Finlandiyalı arkadaşımız Juha, büyük, tüm olan kafatasımız için iki gün tam çalıştı. Yurt dışında gayet saygın bir dergide yayımlanacak. Çünkü çok önemli bir fosil.' dedi.

"Burası referans noktası olacak. Yakında Kayseri'nin adını da, Yamula'yı da dünya literatürüne yerleştirmiş olacağız. O açıdan da bizim için çok önemli bir gelişme. Bir anlamda Kayseri paleontolojide bir lider olacak, merkez olacak." ifadelerini kullandı.

Laboratuvarda çalışmaların tüm hızıyla devam ettiğini belirten Başoğlu, Dr. Memduh Büyükkılıç'a destekleri için teşekkür etti. Başkan Büyükkılıç da, fosiller konusunda yaşanan gelişmeleri memnuniyetle takip ettiklerini belirterek, bilim insanlarına her zaman destek vermeye devam edeceklerini söyledi.

FİNLANDİYALI UZMAN: "KAYSERİ DÜNYADA PALEONTOLOJİ KONUSUNDA REFERANS OLACAK"

Helsinki Üniversitesi Yerbilimleri ve Jeoloji Bölümü'nde görev yapan ve dünyada paleontoloji camiasında Proboscidea'lar (Hortumlular) konusunda uzman olan Doç. Dr. Juha Saarinen Yamula Barajı Fosil Lokalitesi Kurtarma Kazısı'ndan elde edilen fillere ilişkin Kayseri'de 2 gün süren bir çalışma yürüttü. Avrupa'dan Orta Doğu'ya Çin'den Amerika'ya kadar birçok projede görev yapan Finlandiyalı uzmanın laboratuvarda yaptığı çalışmalarda, 2019 yılında bulunan Choerolophodon Pentelici'ye ait tam kafatası fosilinin dünyada tek örnek olduğunu ve dünyadaki diğer çağdaş lokalitelerdeki fil fosillerinden kütle olarak büyük olduğunu belirttiği, bunun da ayrıca ilgi uyandırdığını söylediği öğrenildi. Bulunan tam korunmuş, eşsiz bir kafatası örneğine ve diğer fosillere bakıldığında Kayseri'nin dünyada paleontoloji konusunda referans olacağını da çalışmalarında ifade ettiği öğrenildi.

2021 Ahi Evran Yılını Esnaf Müzesi ile Taçlandıracağız

Bilindiği üzere 2021 yılı Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından "Ahi Evran Yılı" olarak ilan edildi. Dr. Memduh Büyükkılıç, Kayseri'nin tarihi ve kültürel bir değeri olan Ahi Evran'ın yıl boyunca anılmasından dolayı memnuniyet duyduklarını belirtti.

Başkan Büyükkılıç, Anadolu'nun Türk ve Müslüman yurdu olmasına büyük katkı veren Ahiliğin tohumlarının Kayseri'de ekildiğini, Ahi Evran'ın, bugün "Esnaf Müzesi" olarak hizmet veren bina ve mahallede debbağlık yaparken Evhaüddin Kirmani Hazretleri'nin kızı Fatma Bacı ile evlendiğini ve "Bacıyan-ı Rum"un temellerini de Kayseri'de attığını anlattı.

Büyükkılıç, 2021 yılı projeleri kapsamında Kayseri'de esnaflığı ve sanatkârlığı yaşatmak adına Melikgazi ilçesi Tacettin Veli Mahallesi'nde bulunan Ahievran Esnaf ve Sanatkârlar Müzesi yenilenmesinin Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılacağını vurguladı. Ardından Ahi Evran'ın Kayseri için önemini tarihi bilgiler vererek paylaştı.

Başkan Büyükkılıç, Ahi Evran'ın toplumu ve ticareti ayakta tutma anlamında Anadolu'yu adeta imar ettiğini belirterek, "Günümüzde sadece ülkemize değil dünyaya mâl olmuş bir zenginliğimizdir. Bu nedenle kısmen de olsa ona vefa borcumuzu ödemek ve onu daha da fazla anlamak adına 2021 yılının Ahi Evran Yılı ilan edilmesi çok anlamlıdır. Umarım bu vesile ile Ahi Evran'ı ve öğretisini daha iyi anlarız, ondan örnek alırız, fayda sağlarız. Bu kararın ülkemize de tüm insanlığa da hayırlı, faydalı olmasını temenni ediyorum. Sayın Cumhurbaşkanımıza da şükranlarımı sunuyorum." diye konuştu.

Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi

Şüphe yok ki şehrimizin tarih boyunca yetiştirdiği en değerli isimlerden biri Mimar Sinan'dır. Kayseri için dünden bugüne bir değer olan Mimar Sinan'ın adı, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisine yapılacak Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi'ne verilecek. Dr. Memduh Büyükkılıç projelerin ulusal çapta düzenlenen yarışma ile belirleneceğini açıklayarak, "Mimar Sinan'a dair en iyisini yapma gayretindeyiz" dedi.

Başkan Büyükkılıç, Genel Sekreter Yardımcısı Hamdi Elcuman ile birlikte Mimarlar Odası Kayseri Şube Başkanı Halil Çevik ile yönetim kurulunu ziyaret ederek, Mimar Sinan Müzesi ve Mimarlık Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması hakkında bilgiler verdi.

Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç, müze ile mimarlık merkezi binası projesinin tasarımı için ulusal çapta Mimarlık Merkezi Ulusal Mimari Proje Yarışması düzenlendiğini de vurgulayarak, "Bu kadar anlamlı ve önemli çalışmanın ulusal bazda bir yarışma boyutu oluşsun istedik, alanında kendisini kanıtlamış yurt dışı ve yurt içinden jürilerimiz var. Bu anlamlı yarışmayı hayata geçirip, en kısa zamanda uygulamasını yapmak suretiyle böyle bir eseri kazandırmayı planlıyoruz. Mimar dostlarımıza teşekkür ediyorum." dedi.

Serbest, ulusal ve tek kademeli mimari proje yarışmasının konusu, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde, istenilen kriterler doğrultusunda, bulunduğu parkın yakın çevresi ile ilişkilendirilerek Mimar Sinan'ın anlatıldığı ve ona dair bilgi ve belgelerin bulunduğu bir müze ile mimarlık merkezi binası tasarlanması olarak belirlendi. 5 Mart'ta başlayacak olan yarışmada projelerin son teslim tarihi 4 Haziran 2021 olarak belirlendi.

Mutfak Sanatları Merkezi Müjdesi

Kayseri'nin yakın döneme kadar çok gündeme gelmeyen özelliklerinden biri de hatırı sayılır zenginlik barındıran mutfağıdır. Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Kayseri mutfak kültürünü çeşitli yönleriyle tüm dünyaya tanıtabilmek amacıyla Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisine Mutfak Sanatları Merkezi yapılacağının müjdesini vererek, "Gastronomide marka şehir olma yolunda kararlıyız" dedi. Başkan Büyükkılıç, yaptığı açıklamada, zengin bir mutfak kültürüne sahip Kayseri'ye ait lezzetlerin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılmasını çok önemsediklerini belirtti.

Başkan Büyükkılıç, Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisine yapılması planlanan Mutfak Sanatları Merkezi'nin bünyesinde yöresel lezzetlerle hizmet verecek restoranın yanı sıra gastronomi turizmine yönelik özel çalışmaların yapılabileceği alanların yer alacağını dile getirdi.

Bu alanlarda ulusal ve uluslararası gastronomi çalıştayları yapılarak Kayseri mutfağının zenginliklerinin tanıtılmasının planlandığını vurgulayan Başkan Büyükkılıç, Mutfak Sanatları Merkezi projesi ile ilgili bilgiler verdi. Proje gerçekleştiğinde yaklaşık 2 bin metrekare alana sahip merkez içerisinde yöresel ürün imalatlarının yapıldığı alanlar ve tüm yapım teknikleri şeffaf bir şekilde ziyaretçilere sunulacak. Yapının mutfak kısmı son teknoloji ürünü cihaz ve ekipmanlar ile geleneksel pişirme tekniklerini bir arada bulundurarak geçmiş ve günümüz arasında gastronomi adına izlenen yolun görülebilmesini de sağlamaya yardımcı olacak.

Kayseri'nin lezzetin anavatanı olan şehirlerden birisi olduğuna dikkat çeken Başkan Büyükkılıç, "Sucuğundan pastırmasına, mantısından Develi cıvıklısına kadar yüzlerce lezzete sahibiz. Tüm lezzetlerimizi dünyaya tanıtmak için mücadele ediyoruz. Kentimizdeki gastronomik ürünler, üreticiler ve geleneksel gıda sektörüne yönelik girişimlere hız veriyoruz. Gastronomik kültürü yaymak için sürdürülebilir tanıtım etkinlikleri ve aktiviteler düzenliyoruz. Bu

kapsamda geçtiğimiz yıllarda şehrimizde yapılan Gastronomi Turizmi Çalıştayı bir örnektir." diye konuştu.

Kayseri Mutfağı, "UNESCO" Yolunda

Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Kayseri'yi gastronomi alanında UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil edebilmek için düzenlenen toplantıda UNESCO Millî Komisyon Başkanı Prof. Öcal Oğuz ile görüştü.

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç ev sahipliğinde Başkanlık Toplantı Salonu'nda düzenlenen, UNESCO Komitesi üyelerinin katıldığı toplantıda, UNESCO Millî Komisyon Başkanı Prof. Dr. Öcal Oğuz'a sunum yapıldı. Başkan Büyükkılıç, toplantıya video konferans yoluyla bağlanan Prof. Oğuz'a Kayseri hakkında kısa bilgiler verdi. Daha sonra UNESCO Komisyonu Komitesi tarafından, Prof. Oğuz'a, şehrin gıda, eğitim, dezavantajlı gruplarla ilgili fizibilitesi, şehrin soyut kültürel değerleri, "Tarihten Kültüre Lezzetler Diyarı" sloganıyla hazırlanan logo gibi birçok konuyu içerisinde barındıran bir sunum yapıldı.

UNESCO Millî Komisyon Başkanı Oğuz da yapılan sunumdan duyduğu memnuniyeti dile getirerek, "Kayseri'nin hazırlığının rastlantısal bir başvuru olmadığını, yapılan sunum ve buradaki tasarımlar çok net bir şekilde gösteriyor, bu memnuniyet verici ve çok pozitif etkisi olacaktır." diyerek, süreç ile ilgili önemli bilgiler ve öneriler verdi.

Başkan Büyükkılıç, toplantının sonunda Kayseri'nin bir gastronomi şehri olarak UNESCO Yaratıcı Kentler Ağı'na katılımını sağlamak amacıyla yapılan çalışmaların tüm hızıyla süreceğini belirterek ilgi ve alakalarından dolayı UNESCO Millî Komisyon Başkanı Prof. Öcal Oğuz'a teşekkürlerini iletti.

Üçüncü Kadı Burhaneddin Şiir Yarışması Sonuçlandı

Edebiyat ve sanat ortamını canlandıracak, yeni yeteneklere kapı aralayacak şiir yarışmasının üçüncüsü olan ve divan edebiyatının ilk önemli ismi sayılan Kadı Burhâneddîn'e adanan şiir yarışmasında kazananlar belli oldu. Türkiye genelinde 3 bin şairin katıldığı yarışmaya gönderilen

şiirler ön jüri tarafından titizlikle değerlendirildi. İlk 100'e giren şiirler, seçici kurul tarafından oylandı.

Seçici kurul; Prof. Dr. Ziya Avşar, Prof. Dr. Nurullah Genç, Prof. Dr. Alaattin Karaca, Dr. Celâl Fedai, Yavuz Bülent Bâkiler, Hayati İnanç, Bekir Oğuzbaşaran, Ali Ayçil, Salih Özgöncü ve Serdar Öztürk olmak üzere alanlarında söz sahibi seçkin akademisyen ve kalemlerden oluştu.

Yarışma sonuçları, Kayseri Lisesi'nde düzenlenen toplantıda Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı Salih Özgöncü tarafından açıklandı. Başkan Özgöncü yaptığı konuşmadan sonra şiir yarışmasının kazananlarını şöyle açıkladı:

"Birinci, 'Karabağarzuhâli' adlı şiiri ile Hatay'dan katılan Hüseyin Uzel; ikinci, 'Biliyor Musun?' adlı şiiri ile İstanbul'dan katılan Berdar Doğan; üçüncü, yine İstanbul'dan 'Çünkü Yukarıya ve Aşağıya Giden Yol Birdir' adlı şiiri ile Onur Tuna Bozbey; dördüncü, Karaman'dan 'Beş Yaşım Nerde Benim' adlı şiiri ile İbrahim Şaşma; beşinci, Sakarya'dan 'Hiç Anlatmadığımız Rüyalar' adlı şiiri ile Şeymanur Duran ve altıncı, 'Tahmis-i Gazel-i Fuzuli' adlı şiiri ile Seda Nur Varol."

Ayrıca yarışmada ilk 100'e giren şiirler Büyükşehir Belediyesi tarafından kitaplaştırılarak edebiyat hayatına kazandırılacak.

5. Hikâye Yarışması

Büyükşehir Belediyesi tarafından okur-yazarlığa destek olmak ve teşvik etmek adına düzenlenen geleneksel hikâye yarışmasının beşincisi yapılacak.

Ödüllü hikâye yarışmasında, birinciye 6 bin, ikinciye 5 bin, üçüncüye 4 bin ve 3 adet mansiyon ödülü olarak 1000'er TL olmak üzere toplam 18 bin TL, yarışmacıları destek ve teşvik için ödül verilecek.

Ulusal çapta düzenlenen ve her kesimin merakla beklediği hikâye yarışmasına geçtiğimiz yıllarda yoğun ilgi olmuştu. Konusu serbest olan 5. Hikâye Yarışması'na son başvuru tarihi 30 Nisan 2021 Cuma olarak belirlendi.

Yarışma sonunda, belirlenen jüri üyeleri yarışmaya gönderilen çalışmaları değerlendirerek dereceye layık görülen hikâyeleri seçecek. Seçici kurulda şu isimler yer alıyor: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Serdar Öztürk, Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı Salih Özgöncü, Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Atabey Kılıç, Balıkesir Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Narlı, Hikâyeci/Eleştirmen Necip Tosun, Hikâyeci Cemal Şakar, Hikâyeci Güray Süngü, Hikâyeci Abdullah Harmancı, Hikâyeci Nurkal Kumsuz, Hikâyeci Hüdaverdi Aydoğdu.

Türkünü Söyle Kayseri

Kayseri türkülerini daha bilinir hâle getirmek amacıyla "Kayseri Türküleri Yarışması" düzenliyor. Bu kapsamda 8-16 yaş arası çocukların Kayseri türkülerini seslendireceği yarışma, 10 Mart Çarşamba günü başladı.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi pandemi sürecine rağmen kültür, sanat ve edebiyat adına yapılan yarışma ve sosyal aktivitelerle dikkat çekiyor. Büyükşehir Belediyesi tarafından ilk kez 8-16 yaş arası çocukların katılacağı "Kayseri Türküleri Yarışması, Türkünü Söyle Kayseri" adlı yarışma düzenlendi. En az bir enstrüman eşliğinde kaydedilecek 2 dakikalık video ile yarışmaya katılacak 8-16 yaş arasındaki çocuklardan dereceye girenler ödüllendirilecek. Birinci olan yarışmacı diz üstü bilgisayar, ikinci yarışmacı tablet ve üçüncü yarışmacı da akıllı saat ödülü kazanacak. Ayrıca mansiyon ödüllerinden birinci keman, ikinci bağlama ve üçüncü olan yarışmacı gitar ödülüne hak kazanacak.

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç konuyla ilgili yaptığı açıklamada, Kayseri türkülerini gelecek nesillere aktarmak için bir ilke imza atacaklarını belirterek, "Tarihsel ve coğrafi anlamda medeniyetlerin beşiği olan Kayseri'mizde tarihimizi, geleneğimizi, kültürümüzü ve sanatımızı yansıtan eserlerimizi gelecek nesillere aktarmaya devam ediyoruz. Bu bağlamda Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığımız, ezgisi ve bestesi ile doğrudan Kayseri'yi işaret eden türkülerimize sahip çıkma amacıyla 8 ile 16 yaş aralığındaki çocuklarımıza yönelik bir çalışmaya imza atacak. 'Türkünü Söyle Kayseri' adlı türkü yarışmamıza 8-16 yaş arası tüm türküsever çocuklarımızın katılımlarını bekliyoruz." diye konuştu.

Kayseri türkülerini daha bilinir hale getirmek amacıyla düzenlenecek olan yarışmanın son başvuru tarihi 24 Nisan 2021 olarak belirlenirken, sonuçlar jüri değerlendirmesinin ardından 21 Mayıs 2021'de açıklanacak.

"Büyükşehir Kütüphaneleri 775 Bin Kişi Ağırladı, 260 Bin Ödünç Kitap Verdi"

Dr. Memduh Büyükkılıç, "Okuyan ve Okutan Şehir Kayseri"ye yakışır şekilde çalışmalar yürüttüklerini belirterek, "Türkiye İstatistik Kurumu'nun son verilerine göre en çok kütüphane ziyaretçisi olan iller arasında 3'ncü sırada yer alan Kayseri'de geçtiğimiz yıl 775 bin kişi kütüphaneleri ziyaret etti. Pandemi döneminde ödünç verdiğimiz kitap sayısı da 260 bini buldu." dedi.

Başkan Büyükkılıç, yaptığı açıklamada, Büyükşehir Belediyesi olarak kütüphane hizmetini önemsediklerini ve "Kütüphaneler Şehri Kayseri" sloganıyla bu alanda önemli çalışmalar yaptıklarını kaydetti. 2020 yılı içerisinde hizmete aldıkları kütüphaneler ile Büyükşehir Belediyesi bünyesinde hizmet veren kütüphane sayısını 7'ye çıkardıklarını kaydeden Başkan Büyükkılıç, 2021 yılında da Recep Tayyip Erdoğan Millet Bahçesi içerisinde modern bir kütüphane ile Bozantı Caddesi'ne Çocuk Kütüphanesi yapacaklarını söyledi.

Kayseri'nin okuma ve okutma anlamında çok duyarlı bir şehir olduğunu anlatan Başkan Büyükkılıç, , Kovid-19 salgınında bir dönem kütüphanelere ziyaretçi kabul edilmemesine rağmen ortaya çıkan rakamların bunun en önemli göstergesi olduğunu ifade etti. "Türkiye İstatistik Kurumu'nun son verilerine göre en çok kütüphane ziyaretçisi olan iller arasında 3'ncü sırada yer alan Kayseri'de geçtiğimiz yıl 775 bin kişi kütüphaneleri ziyaret etti. Pandemi döneminde ödünç verdiğimiz kitap sayısı da 260 bini buldu." dedi.

Yeni Gezici Kütüphane

Talas 7/24 Kütüphane ve Kültür Merkezi'ndeki törende, Talas Belediyesi ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü arasında gezici kütüphane aracının tahsisi için protokol imzalandı. Törende konuşan İl Kültür ve Turizm Müdürü Şükrü Dursun, "Buradaki İlçe Halk Kütüphanemize bağlı olarak gezici bir kütüphanemiz daha oldu. Yani mobil bir araç. Merkezdeki kütüphaneye gelemeyen okuyucular için kitaplar bu araçla götürülecek. İçerisinde şu an bin 500 kitap var ve sürekli güncellenecek. Araçta internet hizmeti de mevcut. Başkanımızla büyük bir uyumla çalışıyoruz. Kendisi kütüphaneye büyük önem veriyor." dedi.

Eğitime her zaman katkı sağladıklarını belirten Talas Belediye Başkanı Yalçın, "Şehrimizin tek 7/24 kütüphanesi Talas'ta. Günde 930 kişiye hizmet veriyor. Gelen talep ve yoğunluktan, ne kadar isabetli bir iş yaptığımızı görmenin mutluluğunu yaşıyoruz. Kırsaldaki her okulumuzda kütüphane bulunmuyor. 'Bunu bir mobil hizmete dönüştürüp nasıl yaparız' derken İl Kültür ve Turizm Müdürümüz bize destek oldu. Bu gezici kütüphaneyi, buraya ulaşamayan okuyucularımız için her mahallemize göndereceğiz. Çalışma sistemi, kitabı verip haftaya geri alınacak şekilde olmayacak. Kırsal mahalleye gidildiğinde sosyal tesisten çay-kahve ikramıyla birlikte görevliler eşliğinde çocuklarımız ve velileri kitap okuyacaklar." diye konuştu.

KAYÜ "Arşiv Belgelerinde İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy" Sergisi

Kayseri Üniversitesinde, İstiklal Marşımızın kabulünün 100. yılı etkinlikleri kapsamında "Arşiv Belgelerinde İstiklal Marşı ve Mehmet Akif Ersoy" konulu sergi açıldı.

Rektörlük fuaye alanında açılan sergi, aynı zamanda üniversitenin web sayfasında ziyaretçilerin online beğenisine sunuldu.

Millî Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'un yaşantısı ve İstiklal Marşı ile ilgili 20 adet arşiv belgesinin yer aldığı serginin en eski tarihli arşiv belgesini, 1 Eylül 1894 tarihine ait Gümülcine'de 800 kadar hayvanın telef olmasına sebep olan bulaşıcı hastalığı tetkik etmek amacıyla Edirne Ziraat Heyet-i Fenniyesi ile beraber Baytar Akif Efendinin (Mehmet Akif) gönderilmesi hakkında Orman, Maadin ve Ziraat Nezaretinden Dâhiliye Nezaretine gönderilen yazı oluşturmaktadır.

Rektör Prof. Dr. Kurtuluş Karamustafa, İstiklal Marşı'nın millî marş olarak kabulünün 100. yıldönümünde Millî Şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u saygı ve minnetle andıklarını söyledi.

Rektör Karamustafa, "İstiklal Marşımız, ülkemizin bağımsızlık sembolüdür. İstiklal Marşımız, Türk Milletinin topyekûn verdiği kurtuluş mücadelesinin mısralara, cümlelere, kelimelere yansımış halidir. Bu yüzdendir ki İstiklal Marşımız bizim için çok anlamlıdır ve vazgeçilmez bir değerimizdir." dedi.

Sergi iki hafta süre ile ziyaretlere açık olacak.

Yeşilhisar'da Peri Bacaları Temizleniyor

Yeşilhisar ilçesine bağlı Araplı mevkiinde bulunan peribacalarına kimliği belirsiz kişilerce sprey boyayla yazılar yazıldı. Yeşilhisar Kaymakamlığı, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ile Yeşilhisar Belediyesi tarafından peribacaların temizlenmesi için çalışma başlatıldı.

İl Kültür ve Turizm Müdürü Şükrü Dursun yaptığı açıklamada, "Yeşilhisar ilçemizde Araplı mevkiinde bulunan tabiat varlıklarının üzerine gördüğünüz gibi sprey boyalarla yazılar yazılarak zarar verilmiş durumda. Bu yazılar tabiat varlıklarımıza zarar verdiği gibi görsel olarak da çirkinlik oluşturmakta. Bugün burada Nevşehir Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvar Müdürlüğünden gelen uzmanlarımızla bu yazıların temizliği yapılacak. Tamamen restorasyon usullerine göre gerçekleştirilecek bu temizlik. Bu tabiat varlıkları ülkemizin önemli değerleri içerisinde. Sadece tabiat varlıklarımız değil kültür varlıklarımızı da korumamız gerekiyor. Bu tür sprey boyalar eserlere zarar veriyor. Bu konuda daha hassas olmamız gerektiğini söylemek istiyorum. Elbette ki bizler koruyacağız, çeşitli önlemler alacağız ama hep birlikte bunları korumamız gerektiğini düşünüyorum. Lütfen vatandaşlar sprey boya, kazıma gibi müdahalelerde bulunmasınlar. Çünkü bunlar ciddi zararlar veriyor eserlere." diye konuştu. Mikro kumlama tekniğiyle yapılan temizlik çalışmalarının yaklaşık 20 gün sürdü.

Gök Kubbe Astrofotoğraf Sergisi

Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç, Büyükşehir Belediyesinin şehre kazandırdığı Bilim Merkezi tarafından açılan ve astronomik cisimler, gök olayları ve gece gökyüzü alanları gibi 19 astrofotoğ-

rafın yer aldığı Gök Kubbe Astrofotoğraf Sergisi'ni gezdi.

Sergi hakkında bilgiler de alan Başkan Büyükkılıç, Kayseri'nin çeşitli yerlerinden çekilen astrofotoğrafların olduğu sergiyi çok beğendiğini ifade ederek, şunları söyledi:

"Erciyes'te çekilen Samanyolu görüntülerinden Güneş'in özel teleskoplarla çekilmiş detaylarının olduğu görüntülere kadar birçok cisme ait 19 adet astrofotoğraf sergileniyor. Gerçekten çok beğendim. Gök Kubbe Astrotoğraf Sergisi, 8 Mart günü Kadir Has Kongre ve Kültür Merkezi'nde ilk gösterime çıktı. Şimdi de Büyükşehir Belediyemizin Sergi Salonu'nda ziyarete açtık. Gök kubbeye meraklı tüm vatandaşlarımızı sergiyi gezmeye davet ediyorum."

"Akıllı Şehir" Sunumu

Kayseri Büyükşehir Belediyesi trafikten sağlığa, kent güvenliğinden estetiğine kadar birçok alanda akıllı şehirciliğe yönelik uygulamaları hayata geçirirken, bu konuda Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'a, Ulaşım A.Ş. ile Bilgi İşlem ve Ulaşım Planlama ve Raylı Sistem Daire Başkanlıkları tarafından kapsamlı sunum yapıldı. Büyükşehir Belediyesi Meclis Salonu'nda gerçekleşen toplantıya Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Memduh Büyükkılıç'ın yanı sıra Büyükşehir Belediyesinden yetkililer katıldı.

Toplantıda Başkan Büyükkılıç'a, Ulaşım Planlama ve Raylı Sistem Daire Başkanlığı tarafından akıllı ulaşım sistemleri, kavşak tipleri, elektronik denetleme sistemleri, planlama yapılan kavşaklar, değişken mesaj sistemleri, akıllı sinyalizasyon kontrol yazılımı gibi çalışmalar anlatılırken, ulaşımda anlık takip ve denetim ile raporlar konusunda yapılan çalışmalar aktarıldı.

Toplantı sonunda açıklamalarda bulunan Başkan Büyükkılıç, Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin Akıllı Şehir Projesi kapsamında ilgili paydaş birimleri ile çok anlamlı ve önemli bir toplantı yapıldığını belirtti. Büyükkılıç, toplantıda Ulaşım A.Ş., Ulaşım Daire Başkanlığı, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, Fen İşleri Daire Başkanlığı ve Makine İkmal Daire Başkanlığı birimlerinin ortak çalışmalarının ele alındığını ifade ederek "Beş birimimizi ilgilendiren bir konuyu değerlendirdik. Kayseri'mizin bizi seven, bize güvenen insanlarımıza, hemşehrilerimize daha konforlu, daha günün koşullarına uygun bir hizmet ortamı sunabilmek için çalışıyoruz, bu konuda epeyce yol aldık." dedi.

Anlamlı Yarışmanın Ödül Töreni ile KAYMEK Karma Sergisi Açıldı

Büyükşehir Belediyesi Meclis Toplantı Salonu'nda düzenlenen "Asım'ın Nesli, Akif'in Şiirlerine Ses Veriyor" adlı şiir okuma yarışması ödül törenine Başkan Dr. Memduh Büyükkılıç'ın yanı sıra Kayseri Valisi Şehmus Günaydın da katıldı.

Törende konuşan Başkan Büyükkılıç, "Pandemi sürecinde ister istemez etkinliklerimizi kurallara uyma boyutunda hayata geçirmek için birimlerimiz çalışmalar yapıyorlar. Bunlardan birisi olarak KAYMEK UZEM'in (Uzaktan Eğitim Merkezi) hem eğitimler verip hem de bu tür etkinliklerle gençlerimizi bir bakıma kapasite göstermeleri bağlamında ödüllendirme, yüreklendirme adına yaptığı çalışmalar söz konusu. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde ilan edildiği üzere İstiklal Marşı yılı olarak anılacağı için kurum ve kuruluşlarla bu tür etkinliklerle gençlere yer verilmesi amacıyla çalışmalar yapıyoruz." dedi.

Kültürel ve sanatsal etkinliklerden faydalanabilmeleri ve gençlerin bu alandaki eksikliklerinin de giderilmesi için 27 Aralık Mehmet Akif Ersoy'un vefatının yıldönümü vesilesiyle düzenlenen anma etkinlikleri kapsamında düzenlenen yarışmaya 781'i ortaokul 234'ü lise kategorisinde olmak üzere toplam 1015 başvuru yapıldı.

Yarışmada millî şairimiz Mehmet Akif'in 52 farklı şiirinden en çok seslendirilen şiirler, Zulmü Alkışlayamam (277), İstiklal Marşı (96), Birlik (87) ve Cenk (84) oldu. Edebiyat öğretmenleri, iletişim eğitmenleri, şair, yazar, şiir yorumcusu ve yöneticilerden oluşan seçici kurulun değerlendirmesi sonucu ortaokul kategorisinde birinci Gökalp Müftüoğlu, ikinci Bedriye Malkoç, üçüncü Hasan Bilal Fındıkçı olurken, Efe Batın Alagöz, Feyyaz Eymen Atlı ile Özge Şeref ise mansiyon ödülü kazandı. Lise kategorisinde ise birinci Ahmet Talha Polat, ikinci Sevimnaz Karataş, üçüncü Muhammet Düzgün olurken, Abdallah Seyfedin Abdulgefur, Fatma Nur Höbek ile Yusuf Hamza Özmeşe ise mansiyon ödülü kazandı. Dereceye giren ve ödül kazanan gençlere, törene katılan protokol tarafından ödülleri takdim edildi. Törenin sonunda ödül kazanan öğrencilerin seslendirdikleri şiirler davetliler tarafından çok beğenildi.

Törenin ardından, geleneksel el sanatları alanında KAYMEK kursiyerlerin ve eğitmenlerin üretmiş olduğu, 27 farklı branşta 70 eserden oluşan KAYMEK karma sanat sergisinin açılışı yapılarak protokol tarafından ilgiyle izlendi.

Kayseri Bilim Merkezi Örnek Olacak

Kayseri Bilim Merkezi'ne gerçekleştirilen teknik geziye, Mersin Büyükşehir Belediyesi Başkan Danışmanı İbrahim Evrim ile beraberindeki heyet ve Denizli Büyükşehir Belediye Başkanvekili Ali Değirmenci ile beraberindeki heyet katılırken, misafirlere Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hamdi Elcuman'ın yanı sıra Bilgi İşlem Daire Başkanı Emre Yaylagül, Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı Salih Özgöncü ve Bilgi Teknolojileri Şube Müdürü Serdar Yaroğlu ile Bilim Merkezi Sorumlusu Can Terzioğlu da eşlik etti.

Anadolu'nun en gözde bilim merkezi olan Kayseri Bilim Merkezi hakkında bilgiler alan heyet, şehirlerinde kurulacak yeni bilim merkezleri için incelemelerde bulunurken, Büyükşehir Belediyesi Bilgi Teknolojileri Şube Müdürü Serdar Yaroğlu ile Kayseri Bilim Merkezi Sorumlusu Can Terzioğlu ise misafirleri Bilim Merkezi hakkında bilgilendirdi ve heyete tecrübelerini aktardı.

Heyet, ayrıca Yamula Barajı kıyısında bulunan ve Bilim Merkezi içerisinde sergilenen 7,5 milyon yıllık fosiller hakkında bilgiler aldı.

Kayseri Bilim Merkezi, Yozgat'ta Öğrencilerle Buluştu

Büyükşehir Belediyesi tarafından geleceğin bilim insanlarını yetiştirmek ve bilimi çocuklara sevdirmek hedefiyle kurulan Kayseri Bilim Merkezi, sadece Kayseri'ye değil Türkiye'nin farklı illerine de hizmet veriyor.

Bu kapsamda Yozgat'ta, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından düzenlenen 8-14 Mart Bilim ve Teknoloji Haftası etkinliklerine katılan Kayseri Bilim Merkezi uzmanları, Hüseyin ve Saffet Coşkun Ortaokulu öğrencileri ile bir araya geldi.

Bilimsel alanlarda çok sayıda sergi düzeneği ile çocuklara keyifli dakikalar yaşatan uzmanlar, öğrencilere temizlik maddeleri, dezenfektanlar ve kimyasallar konusunda bilgilendirmelerde bulunarak deneyler yaptı.

Etkinlik kapsamında öğrenciler, çok zor dedikleri dezenfektan yapmayı, elektrikli motor geliştirmeyi deneyimlediler.

KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ 1869

Osmanlı'dan Günümüze
koramaz vadisi tarihi

Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları'ndan
Osmanlı'dan Günümüze Koramaz Vadisi Tarihi kitabı...

Kayseri Büyükşehir Belediyesi

beşinci

hikâye yarışması

Konu:
Serbest

Ödüller:
Birinci: 6.000 TL
İkinci: 5.000 TL
Üçüncü: 4.000 TL
Mansiyon: 1.000 TL
(3 Adet)

Son Katılım:
30 Nisan 2021
Cuma

Prof. Dr. Atabey Kılıç
Erciyes Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Mehmet Narlı
Balıkesir Üniversitesi Öğretim Üyesi
Necip Tosun
Hikayeci /Eleştirmen
Cemal Şakar
Hikayeci
Güray Süngü
Hikayeci
Serdar Öztürk
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Genel Sekreter Yardımcısı
Abdullah Harmancı
Hikayeci
Nurkal Kumsuz
Hikayeci
Hüdaverdi Aydoğdu
Hikayeci
Salih Özgöncü
Kayseri Büyükşehir Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı

Detaylı bilgi için
kayseri.bel.tr
0352 207 16 37